

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Integrace občanů tzv. třetích zemí v Pardubickém kraji
pohledem cizince a státního úředníka**

Martina Blümelová

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra práva

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Martina Blümelová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Integrace občanů tzv. třetích zemí v Pardubickém kraji pohledem cizince a státního úředníka

Název anglicky

The integration of a citizen from third World countries in the Pardubice Region from the points of view of a foreinger and a civil servant

Cíle práce

Cílem teoretické části diplomové práce bude zhodnotit rozdílnost přístupů institucí v rámci integrace cizinců do společnosti, poukázat na strnulost a složitost legislativy nejen pro cizince, ale i úředníky. Zjištěné informace a skutečnosti budou ověřeny a potvrzeny v praktické části.

Metodika

- analýza prostudovaných podkladů teoretické části práce
- získání podkladů pro praktickou část práce
- vyhodnocení získaných dat pro zpracování praktické části práce
- sumarizace výsledků a jejich vyhodnocení

Doporučený rozsah práce

60 80 stran

Klíčová slova

cizinec, integrace, pobyt, podnikání, povolení, společnost, správa, úředník, zákon, zaměstnání

Doporučené zdroje informací

a další literatura po dohodě s vedoucí práce.

Česko. Zákon č. 155/1995 Sb. ze dne 30. června 1995, o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 326/1999 Sb. ze dne 30. listopadu 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 582/1991 Sb. ze dne 17. prosince 1991, o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů

Česko. Zákon č. 589/1992 Sb. ze dne 20. listopadu 1992, o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

MORGENSTERNOVÁ, Monika, ŠULOVÁ, Lenka a kol. Interkulturní psychologie: rozvoj interkulturní senzitivity, 1. vyd. Praha, Karolinum, 2007, 218 str., ISBN 978-80-246-1361-1.

PRŮCHA, Jan. Interkulturní komunikace. 1.vyd. Praha, Grada, 2010, 199s. ISBN 978-80-247-3069.

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, TRBOLA, Robert, HOFÍREK, Ondřej. Sociální integrace přistěhovalců v České republice. 1.vyd. Praha, Slon, 2010, 309 s. ISBN 978-80-7419-023-0.

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, TRBOLA, Robert. Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR II., Role zaměstnání a vybraných institucí v procesu integrace. 1.vyd. Brno, Barrister&Principal, 2011, 186 s. ISBN 978-80-87474-20-4.

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, TRBOLA, Robert. Vybrané aspekty života cizinců v České republice. Praha, VÚPSV, 2010. ISBN 978-80-7416-067-7.

VÍZNEROVÁ, Hana. Vaše snaha jít do práce: průvodce pracovním trhem: učebnice pro cizince. 1.vyd. Praha, Evropská kontaktní skupina, 2011, 196 s. ISBN 978-80904452-3-9.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

JUDr. Jana Borská

Elektronicky schváleno dne 29. 8. 2014

JUDr. Jana Borská

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 11. 2014

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 16. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Integrace občanů tzv. třetích zemí v Pardubickém kraji pohledem cizince a státního úředníka" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 22. 3. 2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala JUDr. Janě Borské za vedení mé práce, cenné rady, odbornou pomoc, trpělivost a čas. Zároveň bych chtěla poděkovat Ing. Ireně Herové za pomoc při statistickém zpracování dat získaných dotazníkovým šetřením.

Integrace občanů tzv. třetích zemí v Pardubickém kraji pohledem cizince a státního úředníka

The integration of a citizen from third World countries in the
Pardubice region from the points of view of a foreinger and
a civil servant

Souhrn

Práce si klade za cíl představit problematiku integrace cizinců tzv. třetích zemí v návaznosti na legislativní podmínky vybraných politik České republiky. Pozornost je směřována zejména na oblast pobytové politiky a oblast výdělečné činnosti a jejich zastoupení úřady v České republice. S tím souvisí uplatnění cizinců na trhu práce i ekonomická samostanost cizinců v hostitelské zemi. Teoretickou část doplňují instituty migrace a integrace cizinců a působení center na podporu integrace cizinců a neziskových organizací v dané oblasti. V praktické části je provedena analýza plnění jednotlivých povinností cizinci tzv. třetích zemí, jejich chování, vystupování, znalost právních předpisů z pohledu úředníka, se zohledněním práce a názory pracovníků při práci s cizinci v integračních centrech. Práce pojednává i o možných selháních při integraci cizinců - bariéry legislativní, kulturní i interaktivní. Na základě analýzy a komparace dat v praktické části jsou navrženy možnosti rozšíření procesu tvorby integrační politiky ČR, spoluprací mezi úřady a integračními centry, vzájemnou provázaností mezi úřady, ale i samotnými doporučeními pro cizince.

Klíčová slova: cizinec, integrace, pobyt, podnikání, povolení, společnost, správa, úředník, zákon, zaměstnání

Summary

The aim of the diploma thesis is to introduce the issue of the integration of foreigners from third world countries into the Czech Republic, in compliance with legislative conditions of selected politics. Attention is paid to residential and employment policy and the representation of the aforementioned peoples by authorities in the Czech Republic. All these factors are related to foreigners' economic independence and integration into the labor market of the host country. The theoretical part also contains institutions for migration and the integration of foreigners, centers supporting the integration of foreigners, and non-profit organizations. The practical part contains an analysis of the fulfillment of duties of the foreigners from the third world countries, their behavior, manners, and knowledge of Czech law from the point of view of clerks and integration centers workers. The thesis also deals with the possible reasons for failures during the integration of foreigners – legal, cultural and interactive barriers. Based on the analysis and comparison of the data in the practical part, possible developments of the integration policy of the Czech Republic, cooperation between authorities and integration centers, mutual coherence between authorities and recommendations for foreigners, are suggested.

Keywords: foreigner, integration, stay, business, permit, society, administrativ, official, law, employment

Obsah

1	Úvod.....	10
2	Cíl práce a metodika	12
2.1	Cíl práce.....	12
2.2	Metodika práce	12
3	Teoretické poznatky.....	15
3.1	Vymezení pojmu a pobytu cizince v ČR	15
3.1.1	Občané EU a jejich rodinní příslušníci	16
3.1.2	Občané zemí mimo EU nebo-li občané tzv. třetích zemí	17
3.2	Druhy pobytu cizinců z tzv. třetích zemí.....	19
3.2.1	Krátkodobé vízum.....	19
3.2.2	Dlouhodobé vízum.....	19
3.2.3	Dlouhodobý pobyt	23
3.2.3.1	Dlouhodobý pobyt za účelem podnikání	24
3.2.3.2	Dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání	25
3.2.3.4	Zelená karta.....	25
3.2.3.5	Modrá karta.....	26
3.2.3.6	Zaměstnanecká karta.....	26
3.2.4	Trvalý pobyt.....	29
3.2.4.1	Trvalý pobyt po 5 letech pobytu na území	30
3.2.4.2	Právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta	31
3.2.4.3	Povolení k trvalému pobytu pro držitele modré karty EU.....	31
3.2.4.4	Další druhy povolení k trvalému pobytu	32
3.3	Migrace a integrace cizinců v ČR.....	34
3.3.1	Migrace	34
3.3.2	Integrace.....	35
3.3.3	Organizace na podporu integrace cizinců.....	39
3.3.3.1	MOST PRO o.p.s.	39
3.3.3.2	Centrum na podporu integrace cizinců (CPIC).....	42
3.4	Vybrané úřady.....	46
3.4.1	Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)	46
3.4.2	Okresní správa sociálního zabezpečení (OSSZ)	48

3.4.2.1	Základní povinnosti OSVČ.....	50
3.4.2.2	Povinná elektronická komunikace s OSSZ.....	54
4	Praktická část	57
4.1	Vlastní zpracování	57
4.1.1	Rozhovor.....	58
4.1.2	Dotazníkové šetření	69
4.2	Návrhy a doporučení.....	83
5	Závěr	85
6	Seznam použitých zkratk	91
7	Seznam tabulek	92
8	Seznam grafů	93
9	Seznam použitých zdrojů.....	94
10	Seznam příloh	98

1 Úvod

Dnešní svět je světem, který se neustále zmenšuje. Vzdálenosti se zkracují a doba se zrychluje, staré jistoty našich prarodičů ztrácí půdu pod nohama a mizí do nenávratna. Místo toho se vynořuje nový svět, svět, který je v neustálém pohybu. Cizinci, migrace a integrace jsou běžné pojmy dneška. Důvodem je právě ona rychlost, pokrok a nové technologie, které naše doba přináší. Běžně potkáváme cizince na ulici, ve městech, v obchodech, na úřadech, nebo v práci. Cizinci jsou naši sousedé, kolegové, přátelé. Ruku v ruce s přílivem cizinců jde i migrační a integrační politika a zejména neustálé legislativní úpravy, které se snaží aktuálně reagovat na stále se měnící situaci. To, že je tato oblast živým organismem, dokazuje i skutečnost, že v průběhu mého výzkumu dochází k několika změnám, i jedné zásadní změně zákona o pobytu cizinců, která odstraňuje dlouhodobá víza a dlouhodobé pobyty za účelem zaměstnání a přináší institut zaměstnaneckých karet. Stejně tak ustanovení týkající se podnikání procházejí postupnou novelizací, zejména elektronické podání dokumentů má vyvíjející se trend. Avšak neustálý legislativní pohyb, který se snaží aktualizovat zákon s každodenní realitou, přináší i negativní konotace, zejména složitost a nepřehlednost pro samotné cizince, ale i pro úředníky napříč státní správou a širší veřejnost.

Práce se bude snažit vysvětlit nejen pojmy cizinec, migrace a integrace, ale zaměří se také na zákonné ukotvení pobytu cizinců v České republice, kde se bude soustředit zejména na úpravu pobytů cizinců tzv. třetích zemí, kterou ošetřuje zákon o pobytu cizinců.

Budou představeny jednotlivé druhy pobytů, a zároveň nastíněny i základní náležitosti žádostí o pobytová oprávnění a povinnosti cizinců, které jsou zakotveny ve výše uvedeném zákoně.

Dalším úkolem práce je prezentovat dvě nejvýraznější organizace, které se v Pardubickém kraji zaměřují na integrační a cizineckou problematiku. Jsou jimi MOST PRO o.p.s. a Centrum na podporu integrace cizinců – Pardubický kraj. Cílem je nejen shrnout vznik a ukotvení těchto organizací, ale také nastínit jejich činnosti v rámci integračních aktivit.

Dále zde budou představeni dva zástupci státní správy, kteří působí také v Pardubickém kraji a kterými jsou Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky (dále jen OAMP) a Okresní správa sociálního zabezpečení (dále jen OSSZ). Důvodem pro výběr OAMP slouží fakt, že legislativa položila na bedra úřadu realizaci azylové

a migrační politiky. Jinými slovy, pokud chce cizinec tzv. třetí země v České republice legálně pobývat déle než 90 dnů, nevyhne se setkání s úředníky této organizace. Druhým reprezentantem státní správy je zde OSSZ, a to s konkrétním zaměřením na oddělení osob samostatně výdělečně činných. Důvodem pro volbu této organizace je zejména skutečnost, že výzkumník je zaměstnancem OSSZ v Pardubicích a tudíž zde může využít osobní zkušenosti a vědomosti, které se týkají představované problematiky. V kapitolách věnovaných osobám samostatně výdělečně činným (dále jen OSVČ) budou předloženy možnosti podnikatelů a zároveň ukotvení některých povinností v ustanovení právních norem. Také zde budou uvedeny počty cizinců tzv. třetích zemí z řad OSVČ.

Relevantnost výběru umocňuje i skutečnost, že v rámci cizinecké problematiky se cesty všech těchto organizací a úřadů střetávají, ať již na přepážkách úřadů, nebo na pravidelných setkáních představitelů těchto organizací a úřadů, na tzv. platformách.

Výše uvedené okruhy budou zahrnuty do teoretické části práce. Navazovat na ni bude část praktická, která se bude snažit získat odpovědi na otázky z oblasti integrace, zejména zda si jsou cizinci vůbec vědomi integračního procesu. Praktická část bude dále zjišťovat, jestli cizinci využívají služeb integračních organizací, nebo zda a do jaké míry jsou schopni samostatně jednat a plnit si své povinnosti vůči státní správě. Na výzkumné otázky se budu snažit najít odpovědi pomocí techniky dotazování, kde respondenty budou jak cizinci samotní, tak pracovníci vybraných organizací a úřadů. Tím se nám zde otevře hledisko nejen samotných cizinců, ale také pohled úředníka. Samozřejmě nebude opomenut ani názor pracovníků integračních center a organizací, jejichž pracovní náplň je přímo v oblasti integrace cizinců. Aspekt případných neúspěchů v integračním procesu, ať z důvodů jazykových, kulturních či legislativních, bude také součástí této práce.

Na závěr praktické části práce bude zařazena i kapitola “Návrhy a doporučení”, ve které půjde o snahu získané poznatky přetransformovat v doporučení pro lepší realizaci procesu integrace, a to nejen se zaměřením na samotné cizince, ale také na organizace a státní úřady, které se danou problematikou zabývají, popřípadě, které se s cizinci při výkonu své agendy setkávají.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce bude zhodnotit rozdílnost přístupů institucí v rámci integrace cizinců do společnosti, poukázat na strnulost a složitost legislativy nejen pro cizince, ale i úředníky. Zjištěné informace a skutečnosti budou ověřeny a potvrzeny v praktické části. Pro naplnění práce budou sledovány tři dílčí cíle, které budou dosaženy pomocí výzkumných otázek, a to za prvé, zda si je cizinec vědom svou působností na území ČR, že vstupuje určitou měrou do integračního procesu? Za druhé, do jaké míry cizinec využívá či nevyužívá pomoc organizací na podporu integrace cizinců? Za třetí šetřením zjistit, jak je schopen být cizinec soběstačný při jednání? Snahou bude rovněž upozornit na postavení cizinců tzv. třetích zemí v majoritní společnosti. Navazovat bude výzkumná otázka, zda současná pomoc ze strany integračních organizací, ale i úředníků, bude stačit cizincům k tomu, aby zvládli své základní plnění povinností na úřadech, ale i v jiných situacích bez pomoci a bez větších problémů.

2.2 Metodika práce

Zvolenými metodickými nástroji pro tuto práci budou komparace, obsahová analýza dokumentů, rozhovory a technika dotazování. Práce popíše z teoretické stránky legislativní úpravu a charakteristiku práv a povinností občanů EU a cizinců tzv. třetích zemí. Bude charakterizovat druhy pobytů a skutečnosti nutné ke splnění podmínek a účelu pro jednotlivé druhy pobytů. Popsány budou nejdůležitější legislativní změny. V další části teoretických poznatků se bude práce věnovat migraci a integraci cizinců, zejména pak úloze center na podporu integrace cizinců a působnosti neziskových organizací v dané oblasti. Kapitola číslo tři popíše oblast integrace cizinců tzv. třetích zemí z teoretického hlediska. V této části bude jako zdroj použit zejména zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů. Podle sdělení Ministerstva vnitra České republiky není k dispozici jiné než originální znění zákona vydané ve Sbírce zákonů, žádné jiné publikace na dané téma nejsou v současné době k dispozici. Z tohoto důvodu, pokud bude uváděn jako zdroj zákon o pobytu cizinců, bude odkaz zaznamenávat webovou stránku

ministerstva vnitra. Práce popíše legislativní rámec dané oblasti, zejména zásadní pojmy, druhy pobytů cizinců tzv. třetích zemí. Práce bude charakterizovat základní povinnosti a skutečnosti, které musí být doloženy při různém účelu a které musí být splněny při žádosti o pobyt či vízum. Budou definovány pojmy migrace a integrace a jejich důležitá role z hlediska právního poradenství, kurzů českého jazyka a dalších doplňkových služeb poskytovaných centry na podporu cizinců i nestátními neziskovými organizacemi. Bude vysvětlen rozdíl mezi přístupy těchto institucí a zároveň úřadů, které požadují po cizinci splnit určitou povinnost. V teoretické části budou poznámky pod čarou pouze rozšiřovat uvedenou tematiku, vysvětlivky budou zasahovat i do jiných odvětví platného práva. Nepůjde tedy o odlišné uvádění zdrojů literatury. V praktické části bude provedena analýza plnění jednotlivých povinností cizinci tzv. třetích zemí, jejich chování, vystupování, znalost právních předpisů z pohledu úředníka Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, pracoviště Pardubice a Okresní správy sociálního zabezpečení Pardubice. Technikou dotazování, formou polostrukturovaného rozhovoru a dotazníkového šetření bude pokládáno několik dílčích výzkumných otázek tak, aby došlo k naplnění cílů. Aplikací rozhovoru bude zohledněna práce a názory úředníků, kteří vyžadují po cizincích povinnosti a zároveň názory pracovníků a dobrovolníků při práci s cizinci v integračních centrech, jejich nabídka pomoci. Výsledky dotazníkového šetření budou zpracovány statistickou metodou, budou vytvořeny tabulky pro záznam dat, kódovací tabulky. Data budou zaznamenána do statistického programu SPSS ČZU, ve kterém se uskuteční další zpracování. Pomocí programu budou vytvořeny frekvenční tabulky, pro každou otázku dotazníku přesný počet a podíl jednotlivých odpovědí. Na základě toho budou údaje vyhodnoceny.

Zároveň v rámci celého Pardubického kraje budou srovnány počty cizinců tzv. třetích zemí, kteří využívají služeb a pomoci v oblasti jejich integrace. Tabulka č. 1 bude zaměřena na služby a počty klientů v letech 2009-2013 organizace MOST PRO, o.p.s. Tabulka č. 2 bude udávat počty klientů organizace CPIC ve stejném období podle národností. Tabulka č. 3 zaznamená podíl klientů tzv. třetích zemí na celkovém počtu cizinců v letech 2010-2013. Následovat bude srovnání počtu cizinců - klientů tzv. třetích zemí z pohledu úřadů. Tabulka č. 4 bude udávat počty cizinců tzv. třetích zemí s dlouhodobým a trvalým pobytem v jednotlivých okresních městech Pardubického kraje v letech 2009-2013. Celkové počty OSVČ ve stejném období zaznamená tabulka č. 5.

V tabulce č. 6 budou zaznamenány údaje jednotlivých národností cizinců tzv. třetích zemí v jednotlivých okresních městech Pardubického kraje v letech 2009-2014. Podíl OSVČ - cizinců tzv. třetích zemí k celkovému počtu OSVČ v Pardubickém kraji ukáže tabulka č. 7. Tabulky č. 8 – 20 budou výsledným zpracováním jednotlivých otázek dotazníkového šetření, půjde o výsledky zpracované ze sebraných dat statistickým programem SPSS. Závěr práce bude věnován zhodnocení přístupů úřadů, které po cizinci požadují povinnost a přístupů zástupců center, které jim poskytují pomoc. Smyslem bude zhodnotit dané přístupy v rámci integrace cizinců do společnosti. Zároveň poukázat na strnulost a složitost legislativy nejen pro cizince, ale i úředníky. Práce bude mít význam nejen jednotlivě pro cizince a úředníky, ale i pro regionální platformu zástupců a institucí zúčastněných v dané oblasti a zejména by se mohla stát podnětem přímo pro Ministerstvo vnitra ČR.

Práce bude rozložena do čtyř hlavních kapitol, pátou kapitolou bude závěr práce. První a druhou kapitolu bude tvořit úvod, cíl práce a metodika. Kapitola číslo tři bude charakterizovat teoretické poznatky. V kapitole číslo čtyři bude provedena komparace, analytická část, rozhovory a dotazování. Na základě zjištěných výsledků bude provedeno zhodnocení a doporučení. V poslední páté kapitole bude vypracováno závěrečné hodnocení práce.

Podrobněji budou představovány povinnosti cizinců z pohledu úředníka dvou státních institucí, a to OAMP a OSSZ. OAMP z důvodu toho, že každý cizinec s ním musí přijít do styku a OSSZ z důvodu nezastupitelné role výzkumníka a jeho praktických zkušeností. Stejně tak budou vyhodnoceny rozdílné možnosti a přístupy vůči cizincům z pohledu nestátní neziskové organizace Mostu pro lidská práva a státní instituce Centra na podporu cizinců pro Pardubický kraj. Přílohou budou formuláře, které jsou povinni cizinci vyplnit při své evidenci, aby bylo možno posoudit jejich obtížnost.

Závěrem této práce bude provedeno zhodnocení teoretických a praktických poznatků. Práce bude využívat poznatků z literatury, webových stránek příslušných ministerstev a organizací, bude využita praxe výzkumníka, jeho vědomosti a zkušenosti z práva sociálního zabezpečení a příslušné zákonné legislativy.

3 Teoretické poznatky

3.1 Vymezení pojmu a pobytu cizince v ČR

Každá fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, je cizincem. Pobyt cizinců v ČR se řídí zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších předpisů. Zároveň i z části také zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů. Na základě možnosti přebývání cizince v ČR buď trvale nebo přechodně, jsou rozděleny kompetence mezi více institucí (Srb a kol., 2012, s.20).

Podle zákona č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, je cizinec vymezen jako „*občan, který není státním příslušníkem Evropské unie, Evropského hospodářského společenství nebo Evropského sdružení volného obchodu.*“

Všeobecná encyklopedie určuje cizince jako: „*fyzickou osobu, která není státním občanem země svého pobytu. Právní postavení (podmínky jejich vstupu) jsou upraveny zákonem o pobytu cizinců na území České republiky*“ (Universum encyklopedie A – F).

Okruh oprávněných osob v § 4 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje, komu budou v nepříznivých životních situacích poskytnuty dávky sociálních služeb, jsou zde zařazeny kromě jiných osob i osoby s trvalým pobytem na území České republiky, osoby, kterým byla udělena azylová ochrana a cizincům bez trvalého pobytu, kterým tyto služby zajišťuje mezinárodní smlouva. Pojem cizinec není tedy přesně zákonem vymezen (ÚZ, Sociální zabezpečení, 2013, s.100).

Vstup a pobyt cizinců na území České republiky skýtá cizincům plno povinností. V očích cizince se vše zdá komplikovaným byrokratickým procesem, lidově se říká, že v Čechách byrokracie převládá a že úřady velice milují všemožné doklady a dokumenty. Cizinci vidí přetrvávající administrativní problémy zakořeněné právě v byrokracii úředníků. Leckdy na území ČR dorazí, aniž by měli aspoň minimální povědomí o zemi, do které vstupují, natož aby znali zákony, které jsou pro ně tolik potřebné, a podle kterých jim jsou stanovena práva a povinnosti. Na počátku se potýkají s mnoha různými problémy – jazyk, zvyky, kultura a znalost zákonů, to vše je pro ně neznámou pyramidou, na jejíž vrchol postupně stoupají, a to podle potřeby, podle konkrétních situací, které jim život na novém území přináší.

3.1.1 Občané EU a jejich rodinní příslušníci

Myšlenka evropského sjednocení se tradovala již od starověkých říší Řecka a Římské říše, zabývalo se jí mnoho myslitelů i politiků, vždy byla podpořena nějakým projektem, hnutím, spoluprací evropských států. Po 2. světové válce vznikala první evropská společenství, která eliminovala možnost vzniku dalšího válečného konfliktu a rostoucí napětí mezi východem a západem. Od 1. 1. 1958 byly účinné tzv. Římské smlouvy – smlouva o zřízení Evropského hospodářského společenství (EHS) a smlouva o zřízení Evropského společenství pro atomovou energii (EURATOM). Právě členská základna EHS a následná rozšíření Evropského společenství o další evropské státy v období od 70. let 20. století do současné doby dává podobu, počet a stav členských států dnešní Evropské unie (Tomšík, 2013, s. 20).

Občanem EU je občan Belgie, Bulharska, České republiky, Dánska, Estonska, Finska, Francie, Chorvatska, Irsko, Itálie, Kypru, Litvy, Lotyšska, Lucemburska, Maďarska, Malty, Německa, Nizozemska, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojeného království Velké Británie a Severního Irsko, Španělsko a Švédsko. Obdobná práva se vztahují též na občany Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska (Srb a kol., 2012, s.136).

Podle zákona o pobytu cizinců je „*rodinným příslušníkem občana EU rodinný příslušník občana kteréhokoli z výše uvedených států, kterým je:*

- a) manžel,*
- b) rodič, jde-li o občana EU mladšího 21 let, kterého vyživuje a se kterým žije ve společné domácnosti,*
- c) dítě mladší 21 let nebo takové dítě manžela občana EU a*
- d) nezaopatřený přímý příbuzný ve vzestupné nebo sestupné linii nebo takový příbuzný manžela občana EU¹.*

¹ Za nezaopatřenou osobu se považuje cizinec, který se soustavně připravuje na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole, a to i v případě, že se nemůže soustavně připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz. Cizinec by měl být vyživovaný občanem EU nebo jeho manželem (Ženíšková, 2014, s.37).

Za rodinného příslušníka občana EU může být považován i cizinec, který hodnověrným způsobem doloží, že

- a) je příbuzným občana EU, který není uveden výše, pokud*
 - 1. ve státě, jehož je občanem, nebo ve státě, ve kterém měl povolen trvalý či dlouhodobý pobyt, žil s občanem EU ve společné domácnosti,*
 - 2. je občanem EU vyživovaný, nebo*
 - 3. se o sebe z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nedokáže sám postarat bez osobní péče občana EU, anebo*
- b) má s občanem EU trvalý vztah obdobný vztahu rodinnému a žije s ním ve společné domácnosti.*

Ustanovení zákona o pobytu cizinců týkající se rodinného příslušníka občana EU se použijí i na cizince, který je rodinným příslušníkem státního občana ČR” (zákon č. 326/1999 Sb., ust. §15a).

3.1.2 Občané zemí mimo EU nebo-li občané tzv. třetích zemí

Občanem třetí země je občan státu, který není členem EU a není zároveň občanem Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska. Občané třetích zemí mohou na území ČR pobývat krátkodobě (obecně do 90 dnů) bez víz, na základě krátkodobých víz do 90 dní, na základě dlouhodobých víz nad 90 dní, na základě povolení k dlouhodobému pobytu, na základě povolení k trvalému pobytu, na základě uděleného azylu, na základě udělené doplňkové ochrany, v rámci dočasné ochrany (Srb, 2012, s. 21-22).

Při pobytu bez udělení víza nelze vykonávat výdělečnou činnost. Pro účely podnikání či zaměstnání si musí osoby vyřídit krátkodobé vízum, a to nejlépe ještě před příjezdem na území ČR. Bezvízový pobyt a na něj navazující pobyt na krátkodobé vízum se sčítají, celková doba nesmí být delší než 90 dnů v každých 180 dnech (MV ČR, 2014).

Cizinci se leckdy nacházejí i v jiných nepříznivých situacích. V některých případech cizinci mohou požádat o mezinárodní ochranu, bojí se možného pronásledování, někdy i vzniklé újmy, mohou požádat i o tzv. dočasnou ochranu. Česká republika přijala v roce 1993 Úmluvu o právním postavení uprchlíků (tzv. Ženevská konference), na základě které přistupuje k řízení o udělení mezinárodní ochrany. Dané řízení spravuje Ministerstvo vnitra ČR, s žadatelem jsou v průběhu správního řízení organizovány pohovory, které vedou ke

zjištění, proč odešel ze země. Ministerstvo je povinno do devadesáti dnů ode dne zahájení řízení vydat rozhodnutí, tuto lhůtu však může přiměřeně prodloužit. Ve skutečnosti se často azylové řízení protahuje, někdy i na několik let. Ročně uspěje v ČR asi 1-2 % žadatelů ze všech podaných žádostí, úspěšnost je oproti západoevropským zemím nízká, v jiných zemích je to mezi 10-20 % (Krchová, Víznerová, 2010, s.17).

V posledním případě se na území ČR zdržují i cizinci, kterým vyprší platnost víz a povolení k pobytu nebo jim dané doklady chybí, potom zde pobývají nelegálně.

Podle zákona o pobytu cizinců mají cizinci mimo povinnosti podle §§ 93, 103 atd. Mezi tyto povinnosti mimo jiné patří:

Občané třetích zemí jsou povinni ohlásit svoji přítomnost na území ČR příslušnému odboru cizinecké policie dle místa pobytu v ČR, a to ve lhůtě do 3 pracovních dnů ode dne vstupu na území ČR (zákon č.326/1999 Sb., ust. § 93 odst. 1).

Pokud cizinec přijíždí do ČR k vyzvednutí povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu, může ohlašovací povinnost splnit ve stejné lhůtě též na pracovišti MV ČR, kde zároveň splní své povinnosti týkající se pořízení biometrických údajů. V případě plnění ohlašovací povinnosti předkládá cizinec platný cestovní doklad a vyplněný přihlašovací lístek (zákon č.326/1999 Sb., ust. § 97)

„Povinnost ohlásit místo pobytu na policii se nevztahuje na cizince, který si tuto povinnost splnil u ubytovatele. Ohlašovací povinnost se rovněž nevztahuje na osoby mladší 15 let, člena personálu zastupitelského úřadu cizího státu nebo mezinárodní vládní organizace akreditované v ČR, jeho rodinného příslušníka registrovaného Ministerstvem zahraničních věcí ČR nebo cizince, kterému Ministerstvo vnitra ČR zajišťuje ubytování” (zákon č.326/1999 Sb., ust. § 93 odst. 1)

„Cizinec má dále povinnost podle zákona o pobytu cizinců hlásit změnu příjmení, osobního stavu, změnu údajů v cestovním dokladu” (zákon č.326/1999 Sb., ust. § 103 písm.e).

Cizinec má povinnost na požádání policie prokázat svou totožnost platným cestovním dokladem nebo průkazem o povolení k pobytu (biometrický průkaz). Cizinec tedy může namísto cestovního dokladu předložit pouze biometrický průkaz (zákon č.326/1999 Sb., ust. § 103 d).

Z pohledu OSSZ je nutné sdělit, že použití biometrického průkazu by bylo z hlediska identifikace cizince přínosné, ale čtecím zařízením těchto průkazů správy sociálního zabezpečení nedisponují. Nadále tedy cizinci předkládají k identifikaci cestovní pas.

Pokud chce cizinec vycestovat mimo území ČR, musí mít u sebe vždy platný cestovní pas a zároveň biometrický průkaz o povolení k pobytu. Vyplývá z toho, že cestovní doklad není v žádném případě nahraditelný biometrickým průkazem. Jiné je to v případě cizince, který cestuje a nemá vízovou povinnost, v daném případě se obejde bez biometrického průkazu za podmínky, že nepřekročí počet možných bezvízových dnů (MV ČR, 2014).

3.2 Druhy pobytu cizinců z tzv. třetích zemí

3.2.1 Krátkodobé vízum

O krátkodobých vízech bylo napsáno již výše, pro připomenutí jde tedy o víza k pobytu do 90 dnů, jinak také nazývaná krátká, schengenská nebo jednotná víza. Sleduje se u nich doba nepřetržitého pobytu nebo doba po sobě následujících pobytů na území schengenského prostoru, která nesmí přesáhnout 90 dnů během každých 180 dnů. Jsou platná pro jeden nebo několik vstupů. Možnost rozhodnout o udělení tohoto víza patří do kompetence Ministerstva zahraničních věcí ČR. V dané chvíli je nutné sledovat a hlavně dodržovat výše uvedené lhůty z důvodu jejich nepřekročení, a to zejména v případě, kdy by měl cizinec podanou žádost o jiné vízum či jiný druh pobytu a žádost by nebyla rozhodnuta do doby povolení pobytu na území. Potom je nutné opustit území Schengenu. (MV ČR, 2014).²

3.2.2 Dlouhodobé vízum

„Žádost o dlouhodobé vízum za účelem vyžadujícím pobyt na území ČR delší než tři měsíce lze podat na zastupitelském úřadě ČR v zahraničí“ (MV ČR, 2014). Cizinec může podat žádost pouze na zastupitelském úřadě ve státě, kde je občanem. Dále ve státě, který vydal jeho cestovní doklad, nebo ve kterém má povolen dlouhodobý nebo trvalý pobyt (MV

² „Žádost o prodloužení doby pobytu na území na krátkodobé vízum se podává na policii – na odborech cizinecké policie krajských ředitelství Policie České republiky podle místa hlášeného pobytu cizince, konkrétně na odděleních pobytových agend“ (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 164 odst. 1 písm f)

ČR,2014). „Splnění této podmínky se nevyžaduje, jde-li o cizince, který je občanem státu uvedeného v seznamu zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni žádost o udělení dlouhodobého víza podat na kterémkoli zastupitelském úřadě ČR“ (MV ČR,2014).

Žádost o dlouhodobé vízum lze podle zákona o pobytu cizinců na území ČR podat pouze v zákonem stanovených případech (žádost vyřizuje MV ČR), vždy je podávána na speciálním formuláři. „U žádosti pro kterýkoliv účel předložit:

- a) cestovní doklad (originál),
- b) 2 fotografie, pokud nebude pořízen obrazový záznam cizince,
- c) doklad o zajištění ubytování po dobu pobytu na území,
- d) doklad potvrzující účel pobytu na území,
- e) prostředky k pobytu na území” (zákon č. 326/1999 Sb., ust. 31 odst.1)

Některé náležitosti musí cizinec předložit pouze na vyžádání.³

Pokud je žádost vyřízena kladně, vyžaduje se po cizinci předložit doklad o cestovním zdravotním pojištění a doklad o zaplacení pojistného (zákon č. 326/1999 Sb., ust. 31 odst. 7). „Nevyžaduje se, pokud je cizinec účastníkem veřejného zdravotního pojištění anebo jsou-li náklady zdravotní péče hrazeny na základě mezinárodní smlouvy nebo pokud cizinec prokáže, že je zdravotní péče hrazena jiným způsobem“ (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 180j, odst.4).

O dlouhodobá víza mohou cizinci požádat z důvodu splnění konkrétního účelu pobytu, pro každý účel je potřeba doložit skutečnosti a doklady uvedené výše, pro jednotlivý, specifický účel je pak nutné doložit navíc písemnost typickou, lehce odvoditelnou již z názvu. Stejně splnění účelu pobytu je rozhodující i při uplatnění žádosti o dlouhodobý pobyt. Na dokládání skutečností je z hlediska pojetí diplomové práce nutné upozornit na náležitosti při žádosti o dlouhodobý pobyt za účelem podnikání (viz dále). Cizinci mohou o dlouhodobé vízum zažádat z různých důvodů. Mezi nejčastější účely patří: studium,

³ „Doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů, ten vydá stát, jehož je cizinec státním občanem, a dále i státy, v nichž pobýval v posledních 3 letech nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců, nebo čestné prohlášení v případě, že tento stát takový doklad nevydává (nevyžaduje se od cizince mladšího 15 let). Lékařskou zprávu, že netrpí závažnou nemocí (tj. nemocí uvedenou ve vyhlášce č. 274/2004 Sb.)“ (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 31 odst. 5).

zaměstnání, podnikání, sloučení rodiny, kulturní, účel pozvání, účel strpění a mnoho jiných.

a) Účel studium

Při žádosti o dlouhodobé vízum za účelem studia se kromě výše uvedeného předkládá ještě Doklad o přijetí ke studiu. Studium by mělo trvat déle než tři měsíce, jde-li o vzdělávání v základní škole, střední škole nebo na konzervatoři. Zároveň by nemělo být uskutečňováno v rámci výměnného programu nebo odborné praxe prováděné za úplatu. Dlouhodobé vízum za účelem studia se vydává na dobu, která je uvedena v potvrzení o studiu, nejdéle na dobu 6 měsíců (MV ČR, 2014).

b) Účel zaměstnání

Pro uvedený účel je třeba navíc předložit povolení k zaměstnání nebo v žádosti uvést číslo jednacích žádosti o vydání povolení k zaměstnání. Stejně tak by neměla chybět informace, u které krajské pobočky Úřadu práce České republiky o takové povolení cizinec požádal. Byly zaznamenány případy odborem azylové a migrační politiky MV, kdy cizinec měl delší povolení k pobytu než povolení k zaměstnání (např. z důvodu pozdního vstupu na území ČR než měl v plánu). V daném případě je nutné plnit účel pobytu, což je v daném případě zaměstnání, a je potřeba požádat si úřad práce o prodloužení platnosti dříve vydaného povolení k zaměstnání. Případně zaměstnání bez povolení k zaměstnání může být důvodem správního vyhoštění (MV ČR, 2014, ve znění platném do 23. 6. 2014).

„S platností od 24. 6. 2014 již není možné žádat o dlouhodobé vízum za účelem zaměstnání. Tento typ povolení byl nahrazen zaměstnaneckou kartou“ (MV ČR, 2014).

c) Účel podnikání

Již z názvu účelu je zřejmé, že zde bude důležité předložit doklad o zápisu do příslušného rejstříku, seznamu nebo evidence – např. o zápisu do živnostenského rejstříku nebo o zápisu do obchodního rejstříku.

„Podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, mohou na území České republiky podnikat i cizinci stejně jako občané ČR, pokud splní náležitosti dané tímto zákonem a souvisejícími předpisy. Cizinci mohou provozovat podnikatelskou činnost podle živnostenského zákona jako fyzické osoby, ale

mohou zakládat i právnické osoby (zpravidla obchodní společnosti nebo družstva podle obchodního zákoníku)“ (Srb, 2012, s. 93).

Ode dne 1. 1. 2011 může cizinec zahájit podnikání na základě živnostenského oprávnění nebo koncese, ale musí splnit podmínky pro provozování živnosti tak, jak je uvedeno výše. Jednou ze základních podmínek je povolený pobyt. Dále postačí tedy ohlásit živnost na živnostenském úřadě nebo nabytí právní moci rozhodnutí u koncesovaných živností. Výše uvedené uvedl v účinnost zákon č. 427/2010 Sb. (Srb, 2012, s. 93).

d) Účel sloučení rodiny

V daném případě je cizinec povinen předložit *„doklad potvrzující účel pobytu - doklad prokazující příbuzenský vztah (zejména originál či ověřená kopie dokladu, z něhož vyplývá příbuzenský vztah k nositeli oprávnění ke sloučení rodiny jako je např. rodný list, oddací list, doklad o nezaopatřenosti, doklad o poručnictví, doklad prokazující osamělost cizince či jeho zdravotní stav)“ (MV ČR, 2014).*

e) Účel pozvání

I pro tento účel je potřebná listina, a to listina prokazující závazek zvoucí osoby, že uhradí náklady spojené:

- a) „s obživou cizince po dobu pobytu na území až do vycestování z území,*
- b) s ubytováním cizince po dobu pobytu na území až do vycestování z území,*
- c) s poskytnutím zdravotní péče po dobu pobytu cizince na území, až do vycestování z území, případně též s převozem nemocného nebo ostatků zemřelého,*
- d) s pobytem zajištěného cizince na území a jeho vycestováním z území“ (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 15 odst. 2).*

Pozvání k návštěvě České republiky je ověřováno inspektorátem cizinecké policie (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 164 odst.m).

Platnost víza a délka pobytu

Vízum se uděluje nejdéle na dobu 6 měsíců a je nutno vysvětlit dva instituty, platnost víza a povolenou dobu pobytu. Časové údaje v případě obou jsou označeny na vízovém štítku. Pojem platnost víza označuje celé období možného absolvovaného pobytu, tedy 6 měsíců (na štítku je k dispozici pro daný údaj kolonka “od-do”). *„Dobou povoleného pobytu (ve*

vízovém štítku údaj „délka pobytu dnů“) se rozumí počet dnů, během nichž může držitel tohoto víza pobývat na území. Počátek platnosti víza je ve většině případů stanoven nejdříve ode dne vyznačení víza zastupitelským úřadem” (MV ČR, 2014).

Žádost o prodloužení doby pobytu na území na dlouhodobé vízum se podává na pracovišti MV ČR. Podmínky prodloužení upravuje zákon o pobytu cizinců v §§ 35,36 a 60. Musí trvat stejný účel pobytu, a to nejdříve 90 dnů a nejpozději 14 dnů před uplynutím doby povoleného pobytu na území.

„Pokud doba pobytu na toto dlouhodobé vízum uplyne před rozhodnutím o jejím prodloužení a žádost byla podána ve stanovené lhůtě, považuje se dlouhodobé vízum za platné a doba pobytu na toto dlouhodobé vízum za prodlouženou do nabytí právní moci tohoto rozhodnutí” (MV ČR, 2014). Pro tento případ si může cizinec osobně požádat o tzv. překlenovací štítek, který se uděluje z moci úřední. Kromě platného cestovního dokladu se pro tento účel nevyžadují žádné další náležitosti. Překlenovací štítek plní funkci osvědčení o tom, že byla podána žádost. Zároveň dokládá legálnost pobytu na území ČR do doby, než bude pravomocně rozhodnuto o podané žádosti. V době vlastnictví překlenovacího štítku a jeho platnosti smí cizinec cestovat v rámci schengenského prostoru (MV ČR, 2014).

3.2.3 Dlouhodobý pobyt

Pro podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu platí podmínky stanovené v ustanoveních zákona o pobytu cizinců, a to v případě, že:

- na území cizinec pobývá na vízum k pobytu nad 90 dnů a
- bude na území přechodně pobývat po dobu delší než 6 měsíců
- a pokud trvá zároveň stejný účel pobytu (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 42 odst. 1).

„Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu bez předchozí podmínky pobytu na vízum k pobytu nad 90 dnů lze ve stanovených případech podat na zastupitelském úřadu ČR (studium, vědecký výzkum, společné soužití rodiny, rezident jiného členského státu EU, modrá karta a zelená karta” (MV ČR, 2014, ve znění platném do 23. 6. 2014).

Povinnost podat žádost o povolení k dlouhodobému pobytu je nutné osobně nejdříve 90 a nejpozději 14 dnů před uplynutím platnosti víza k pobytu nad 90 dnů.

Pokud bude žádost podána ve správné lhůtě a doba platnosti víza uplyne před rozhodnutím žádosti o povolení dlouhodobého pobytu, vízum bude platné do doby nabytí právní moci rozhodnutí o podané žádosti. Je však nutné umístit tzv. „překlenovací štítek“ s daným údajem do pasu žadatele (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 47).

Cizinci mohou o dlouhodobý pobyt zažádat z různých důvodů. Mezi nejčastější účely pro získání dlouhodobého pobytu patří: studium, vědecký výzkum, zaměstnání (modrá karta, zaměstnanecká karta), podnikání, sloučení rodiny a některé další.

Povolení k dlouhodobému pobytu je možné prodloužit, žádosti by měly být uplatněny u pracoviště MV ČR. Dobu platnosti povolení k dlouhodobému pobytu lze opakovaně prodloužit podle ustanovení § 44a zákona o pobytu cizinců, kde jsou taxativně uvedeny důvody a podmínky pro prodloužení pobytu u jednotlivých účelů.

3.2.3.1 Dlouhodobý pobyt za účelem podnikání

Žádost musí splňovat stejné podmínky výše uvedené, ale navíc je k žádosti nutné předložit další náležitosti. Je zapotřebí podle zákona o pobytu cizinců mimo jiné prokázat:

- *„že má cizinec zabezpečeny prostředky k pobytu,*
- *doklad o zápisu do příslušného rejstříku, seznamu nebo evidence,*
- *potvrzení příslušného finančního úřadu o tom, že nemá vymahatelné nedoplatky, a potvrzení okresní správy sociálního zabezpečení o tom, že nemá splatné nedoplatky na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti včetně penále. Není-li cizinec daňovým subjektem nebo plátcem pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, předloží doklad vydaný finančním úřadem nebo okresní správou sociálního zabezpečení potvrzující tuto skutečnost,*
- *jde-li o cizince, který je statutárním orgánem obchodní společnosti anebo družstva nebo jeho členem, dále potvrzení příslušného finančního úřadu o tom, že tato obchodní společnost nebo družstvo nemá vymahatelné nedoplatky, a potvrzení okresní správy sociálního zabezpečení o tom, že tato obchodní společnost nebo družstvo nemá splatné nedoplatky na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti včetně penále,*

- *na požádání platební výměr daně z příjmu*” (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 46 odst. 7).

Náležitosti žádosti nesmí být starší 180 dnů, s výjimkou cestovního dokladu a fotografie cizince, pokud odpovídá jeho skutečné podobě (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 46 odst. 1 s odkazem na § 55 odst. 1).

3.2.3.2 Dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání

Žádost o tento druh pobytu lze podat pouze na pracovišti MV ČR (po vízu za stejným účelem). Náležitosti žádosti o dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání jsou: cestovní doklad, doklad potvrzující účel pobytu (např. povolení k zaměstnání, výjimky - § 98 zák. o zaměstnanosti), doklad o zajištění ubytování, 2 fotografie (to neplatí, pokud byl pořízen obrazový záznam), na požádání doklad obdobný výpisu z Rejstříku trestů, na požádání pouze v případě důvodného podezření na závažnou nemoc lékařskou zprávou. Doba platnosti povolení dle doby uvedené v povolení k zaměstnání (MV ČR, 2014, ve znění platném do 23. 6. 2014).

„S platností od 24. 6. 2014 již není možné žádat o dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání. Tento typ povolení byl nahrazen zaměstnaneckou kartou“ (MV ČR, 2014).

3.2.3.4 Zelená karta

Institut Zelené karty byl zaveden na území ČR od 1. 1. 2009. Zelená karta usnadňuje přístup na trh práce cizincům z vybraných zemí, kteří mají kvalifikaci, po které je v České republice poptávka. Místa vhodná pro zelené karty jsou zejména ta, která se nedaří obsadit pracovníky z České republiky nebo EU, a to do 30 dnů od jeho oznámení krajské pobočce Úřadu práce nebo dané místo může Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR označit jako místo vhodné pro klíčový personál.

Existují tři typy zelených karet:

- typ A: pro kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním a klíčový personál
- typ B: pro pracovníky na pracovních pozicích minimálně s požadavkem vyučen
- typ C: pro ostatní pracovníky.

Zelené karty upravoval zákon o pobytu cizinců zejména v §§ 42g, 42h a 44 odst. 6 (zákon č. 326/1999 Sb, ve znění platném do 23. 6. 2014).

„S platností od 24. 6. 2014 již není možné žádat o zelenou kartu. Tento typ povolení byl nahrazen zaměstnaneckou kartou“ (MV ČR, 2014).

3.2.3.5 Modrá karta

Od 1. 1. 2011 vstoupila v platnost Modrá karta, která řeší dlouhodobý pobyt za účelem výkonu zaměstnání vyžadující vysokou kvalifikaci.⁴ Cizinec s modrou kartou může nejen pobývat na území, ale zároveň vykonávat zaměstnání a nepotřebuje zvlášť pracovní povolení. Volným pracovním místem pro modrou kartu je pracovní místo, které nebylo obsazeno do 30 dnů od jeho oznámení krajské pobožce Úřadu práce. Databázi volných míst pro modré karty eviduje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (MV ČR, 2014).

Cizinec, který splnil podmínku 5 let nepřetržitého pobytu na území členských států Evropské unie jako držitel modré karty EU, pokud jako držitel modré karty nepřetržitě pobývá na území po dobu nejméně 2 let, může žádat o povolení k trvalému pobytu. V případě kladného rozhodnutí bude takovému cizinci zároveň přiznán i statut dlouhodobě pobývajících rezidenta ES (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 68 odst. 4).

3.2.3.6 Zaměstnanecká karta

Od 24. 6. Byl zaveden nový druh pobytového oprávnění, tzv. zaměstnanecká karta.

„Zaměstnanecká karta nahrazuje vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání, povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání a zelenou kartu. Modré karty budou vydávány i nadále. Zaměstnanecká karta je nový druh povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR, kdy účelem pobytu cizince (delšího než 3 měsíce) je zaměstnání. Cizinec je na základě zaměstnanecké karty oprávněn pobývat na území ČR a zároveň pracovat na pracovní pozici, na kterou byla zaměstnanecká karta vydána, nebo pracovat na pracovní pozici, ke které byl udělen souhlas OAMP MV. Jedná se tedy o zjednodušení procesu pro cizince, který podává pouze jednu žádost o povolení k pobytu i k práci. Nemusí

⁴ „Za vysokou kvalifikaci se považuje řádně ukončené vysokoškolské vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání, které trvalo aspoň 3 roky“ (MV ČR, 2014).

tedy již žádat na Úřadech práce o povolení k práci a následně žádat na Odboru azylové a migrační politiky o povolení k pobytu za účelem zaměstnání. Jedná se o zaměstnaneckou kartu s tzv. duálním charakterem (opravňuje cizince k zaměstnání i k pobytu)“(MV ČR, 2014)

Zaměstnanecká karta je určena pro cizince z tzv. třetích zemí (tedy pro cizince mimo občany členských států EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinné příslušníky z řad občanů ostatních států, kteří jsou držiteli pobytové karty rodinného příslušníka občana EU/EHP a Švýcarska nebo o její vydání požádali). Cizinec, který má zájem o tento druh pobytového a pracovního povolení, může svou žádost podat v zahraničí na zastupitelském úřadu, nebo na území České republiky Ministerstvu vnitra ČR (OAMP), pokud splní podmínku pobytu na území na základě povolení k dlouhodobému vízu nebo dlouhodobému pobytu za jiným účelem (MV ČR, 2014).

Délka platnosti zaměstnanecké karty je nejčastěji po dobu trvání pracovněprávního vztahu, nejdéle však na 2 roky, s možností opakovaného prodloužení platnosti (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 44 odst. 6).

„Volné pracovní místo, na které lze podat žádost o zaměstnaneckou kartu, však musí být zařazeno do centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty“ (MV ČR, 2014). Tato volná místa mohou být se souhlasem zaměstnavatele zveřejňována na internetovém Integrovaném portálu Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, kde si je může cizinec vyhledat. Další podmínkou pro získání zaměstnanecké karty duálního charakteru je existence pracovněprávního vztahu⁵, mzdové kritérium, tzn. měsíční minimální mzda (bez ohledu na rozsah práce), týdenní pracovní doba, která v každém základním pracovněprávním vztahu musí činit nejméně 15 hodin a odborná způsobilost pro výkon požadovaného zaměstnání⁶ (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 42h). Leták k zaměstnanecké kartě je přílohou diplomové práce, v českém jazyce příloha H a ve vietnamštině příloha I.

⁵ Pracovně právní vztah se prokazuje předložením pracovní smlouvy, nebo dohody o pracovní činnosti, nebo smlouvy o smlouvě budoucí, v níž se strany zavazují v ujednané lhůtě uzavřít pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti.

⁶ Pokud je pro dané pracovní místo požadována tato způsobilost ať již ve formě požadovaného vzdělání či odborné kvalifikace.

Zaměstnanecká karta je tedy vždy provázána s konkrétní pracovní pozicí, na kterou byla vydána. Existují však i zvláštní případy, kdy je zaměstnanecká karta vydávána v režimu neduálního dokladu.

„V takovém případě je pouze jen povolením k pobytu, a to u cizince, u kterého je podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, vyžadováno nadále povolení k zaměstnání nebo který má podle zákona o zaměstnanosti volný přístup na trh práce (tj. je uveden v § 98 zákona o zaměstnanosti)“ (MV ČR, 2014).

Možnost získat zaměstnaneckou kartu neduálního charakteru má cizinec, který splní následující podmínky: má vydané povolení k zaměstnání od Úřadu práce nebo se jedná o cizince s volným přístupem na trh práce, existuje pracovněprávní vztah⁷, splňuje mzdové kritérium, tzn. měsíční minimální mzda (bez ohledu na rozsah práce), je stanovena týdenní pracovní doba, která v každém základním pracovněprávním vztahu musí činit nejméně 15 hodin, nejde o pracovní pozici z EVPM (evidence volných pracovních míst).

Cizinec, který žádá o zaměstnaneckou kartu, musí doložit následující náležitosti: cestovní doklad, doklad o zajištění ubytování, fotografie, pracovní smlouvu prokazující pracovněprávní vztah⁸, doklady k prokázání odborné způsobilosti⁹, doklad prokazující, že se jedná o cizince s volným přístupem na trh práce (pokud jde o žádost takového cizince), povolení k zaměstnání, jde-li o cizince s vydaným povolením k zaměstnání a na požádání doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů a lékařskou zprávu, že cizinec netrpí závažnou nemocí (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 42h).

Zavedení institutu zaměstnanecké karty přineslo změny v přístupu na trh práce, došlo k rozšíření volného přístupu na trh práce pro cizince s dlouhodobým pobytem za účelem společného soužití rodiny, cizince s dlouhodobým pobytem rezidenta jiného členského státu, cizinec s dlouhodobým pobytem za účelem ochrany na území a cizince duchovní církve registrované v ČR nebo náboženské společnosti registrované v ČR (MV ČR, 2014).

⁷ Pracovněprávní vztah se prokazuje předložením pracovní smlouvy, nebo dohody o pracovní činnosti, nebo smlouvy o smlouvě budoucí, v níž se strany zavazují v ujednané lhůtě uzavřít pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti.

⁸ tzn. pracovní smlouva, dohoda o pracovní činnosti nebo smlouva o smlouvě budoucí a u vysílaných zaměstnanců s povolením k zaměstnání pouze vysílací dopis, z něhož jsou zřejmé zákonné podmínky

⁹ To neplatí v případech žádostí o neduální povolení.

3.2.4 Trvalý pobyt

Na roveň občanům EU jsou postaveni občané třetích zemí co se týče žádosti o trvalý pobyt. Sleduje se také uplynutí pětileté lhůty. U občanů třetích zemí rozhoduje doba nepřetržitého pobytu, může být však složena jak z doby povolení k dlouhodobému pobytu, tak i z doby k pobytu na dlouhodobé vízum. K předešlému pobytu se nepřihlíží, pokud si o trvalý pobyt žádá cizinec z humanitárních důvodů nebo z důvodů v zájmu ČR. Stejně tak se nebude sledovat délka pobytu u nezaopatřeného dítěte, pokud má cizinec trvalý pobyt za účelem společného soužití rodiny. Udělení azylu = trvalý pobyt (Srb a kol., 2012, s. 22).

Agenda trvalých pobytů spadá od 1. 1. 2009 plně do gesce Ministerstva vnitra České republiky (OAMP). Řízení o žádosti o povolení k trvalému pobytu podléhá režimu zákona o pobytu cizinců, správního řádu, a případně dalších souvisejících zákonů. Žádost musí být podána osobně¹⁰ a za cizince do věku 15 let podá žádost zákonný zástupce. Žádost se podává na k tomu určeném formuláři, ke kterému by měl cizinec předložit všechny nezbytné náležitosti (MV ČR, 2014). „*Náležitosti žádosti o povolení k trvalému pobytu nesmí být starší 180 dnů, s výjimkou cestovního dokladu, rodného listu, oddacího listu, dokladu prokazujícího požadovanou znalost českého jazyka a fotografie cizince, pokud odpovídá jeho skutečné podobě*” (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 72).

Lhůta na vyřízení žádosti o povolení k trvalému pobytu je stanovena zákonem o pobytu cizinců na 60 dnů ode dne podání žádosti na území ČR, a 180 dnů ode dne podání na zastupitelském úřadě České republiky v zahraničí (MV ČR, 2014).

Řízení o žádosti o povolení k trvalému pobytu jsou vedena jako správní řízení v souladu se správním řádem až na odchylky od správního řádu, které definuje ustanovení § 169 zákona o pobytu cizinců, v platném znění.

Rozhodnutí o udělení povolení k pobytu

V případě kladného posouzení žádosti cizince, která byla podána na Ministerstvu vnitra České republiky (OAMP), je cizinec správním orgánem vyzván, aby se dostavil k převzetí rozhodnutí o vydání povolení k trvalému pobytu a poskytnutí biometrických údajů.

¹⁰Avšak u některých typů žádostí, které lze podat na zastupitelském úřadu České republiky, může zastupitelský úřad od této povinnosti upustit.

V případě kladného posouzení žádosti cizince, která byla podána na zastupitelském úřadě ČR v zahraničí, kontaktuje cizince tento zastupitelský úřad a vydá mu vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem převzetí povolení k pobytu. Do 3 dnů od vstupu na území České republiky se musí dostavit na pracoviště Ministerstva vnitra České republiky (OAMP), kde bude s cizincem domluven termín poskytnutí biometrických údajů (MV ČR, 2014).

Zákon o pobytu cizinců ukládá Ministerstvu vnitra České republiky povinnost sdělit Ústřední pojišťovně Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky den, kdy nabylo právní moci rozhodnutí o povolení k trvalému pobytu (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 73).

Rozhodnutí o neudělení povolení k trvalému pobytu

V případě rozhodnutí o neudělení povolení k trvalému pobytu Ministerstvo vnitra České republiky (OAMP) zašle cizinci poštou na adresu, uvedenou v žádosti jako kontaktní, rozhodnutí o zamítnutí žádosti. Důvody pro zamítnutí žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu přesně stanovuje zákon v § 75. Proti tomuto rozhodnutí má cizinec právo se odvolat, a to v 15-ti denní lhůtě od doručení rozhodnutí. Odvolání může být podáno osobně cizincem, nebo může být zasláno písemně. Pokud Ministerstvo vnitra České republiky (OAMP) neshledá námitky cizince proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti jako důvodné pro změnu svého rozhodnutí, předá veškeré materiály související s řízením o žádosti cizince Komisi pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců, která rozhodne o odvolání. Rozhodnutí o odvolání bude doručeno písemně (MV ČR, 2014).

3.2.4.1 Trvalý pobyt po 5 letech pobytu na území

Po 5 letech nepřetržitého pobytu může cizinec požádat u MV ČR o trvalý pobyt, který upravuje § 68 zákona o pobytu cizinců. *„Doba pobytu za účelem studia se započítává jednou polovinou. Jednou polovinou se dále započítává doba, po kterou bylo vedeno řízení o udělení mezinárodní ochrany, které vedlo k rozhodnutí o udělení azylu nebo doplňkové ochrany, a to včetně doby řízení o žalobě nebo o kasační stížnosti; bylo-li řízení o udělení mezinárodní ochrany vedeno déle než 18 měsíců, započítává se tato doba v celém rozsahu. Do doby pobytu se nezapočítává doba, po kterou byl cizinec vyslán zahraničním zaměstnavatelem nebo zahraniční právníčkou nebo fyzickou osobou, a dále doba, po*

kteřou cizinec na území pobýval za účelem zaměstnání závislého na střídání ročního období nebo vypomáhal s domácími pracemi za stravu, ubytování a kapesné určené k uspokojování jeho základních sociálních, kulturních nebo vzdělávacích potřeb (au pair)” (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 68 odst. 2). K žádosti je podle zákona o pobytu cizinců nutné přeložit tyto náležitosti: cestovní doklad, splnění podmínky 5 let nepřetržitého přechodného pobytu, fotografie, doklad o zajištění ubytování, doklad o zajištění prostředků k pobytu, doklad o zkoušce z českého jazyka, na žádost doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 70 odst. 2).

3.2.4.2 Právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta

Cizinec z tzv. třetí země může požádat o právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území České republiky, pokud nepřetržitě pobývá na území ČR 5 let, nenarušil závažným způsobem veřejný pořádek nebo neohrozil bezpečnost ČR nebo jiného členského státu EU. Dále je nutno doložit zajištění prostředků k trvalému pobytu na území (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 83 odst. 1).

Ministerstvo vnitra České republiky (OAMP) přizná toto postavení cizinci současně s vydáním povolení k trvalému pobytu po pěti letech. Pokud nebylo cizinci právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území přiznáno současně s vydáním povolení k trvalému pobytu, může cizinec o toto právní postavení požádat (MV ČR, 2014).

„Právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území ČR lze rovněž přiznat rodinnému příslušníkovi občana Evropské unie, který sám není občanem Evropské unie“ (MV ČR, 2014).

3.2.4.3 Povolení k trvalému pobytu pro držitele modré karty EU

O trvalý pobyt může rovněž zažádat cizinec, který splnil podmínku 5 let¹¹ nepřetržitého pobytu na území členských států Evropské unie jako držitel modré karty EU, pokud jako

¹¹ „Do doby 5 let nepřetržitého pobytu na území členských států se nezapočítává doba pobytu na území jiného členského státu Evropské unie, pokud na jeho území držitel modré karty vydané tímto členským státem Evropské unie pobýval po dobu kratší než 18 měsíců. Do požadované doby nepřetržitého pobytu se

držitel modré karty nepřetržitě pobývá na území České republiky po dobu nejméně 2 let (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 68 odst. 4).

Mezi náležitosti žádosti o povolení k trvalému pobytu pro držitele modré karty patří: cestovní doklad, splnění podmínky 5 let nepřetržitého pobytu na území členských států EU jako držitel modré karty EU, fotografie, doklad o zajištění ubytování, doklad o zajištění prostředků k pobytu, doklad o zkoušce z českého jazyka a na žádost doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 70 odst. 2).

3.2.4.4 Další druhy povolení k trvalému pobytu

Cizinci mohou mimo uvedené druhy povolení k pobytu též zažádat o povolení k trvalému pobytu, aniž by splňovali podmínku předchozího nepřetržitého pobytu na území. Jedná se o následující druhy povolení k trvalému pobytu.

a) Důvody hodné zvláštního zřetele - krajan

Cizinec může o trvalý pobyt zažádat, aniž by splňoval podmínku předchozího nepřetržitého pobytu na území České republiky, pokud o trvalý pobyt žádá z důvodů hodných zvláštního zřetele (podle § 66 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců). Tento druh pobytového oprávnění je určen pro cizince - krajany, kteří mají prokazatelně český původ a jejich manžele/manželky nebo nezletilé děti daného cizince. Žádost o trvalý pobyt se podává na zastupitelském úřadě České republiky v zahraničí nebo přímo na pracovišti Ministerstva vnitra České republiky (OAMP), a to pouze pokud cizinec pobývá na území na základě uděleného víza k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu (MV ČR 2014).

Mezi náležitosti této žádosti patří: cestovní doklad, potvrzení o příslušnosti ke krajské komunitě, fotografie, doklad o zajištění prostředků k pobytu, na žádost pak cizinec předloží doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů a lékařskou zprávu (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 70 odst. 2). K žádosti se dále dokládá písemné odůvodnění, včetně

započítávají i období nepřítomnosti držitele modré karty na území členských států Evropské unie, pokud jednotlivá období nepřítomnosti nepřesáhla 12 po sobě jdoucích měsíců a pokud v souhrnu nepřesáhla 18 měsíců” (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 68 odst. 4).

životopisu žadatele, ve kterém by měly být uvedeny další důvody hodné zvláštního zřetele (MV ČR, 2014).

b) V zájmu České republiky

Dále může cizinec o trvalý pobyt zažádat, aniž by splňoval podmínku předchozího nepřetržitého pobytu na území České republiky, pokud o trvalý pobyt žádá a tento pobyt je v zájmu České republiky (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 66 odst. 1 písm. c). Žádost o tento druh povolení k trvalému pobytu se podává na zastupitelském úřadě České republiky v zahraničí, nebo přímo na pracovišti Ministerstva vnitra České republiky (OAMP) avšak pouze pokud cizinec pobývá na území v rámci přechodného pobytu (zákon č. 326/1999 Sb., ust. § 69 odst. 3).

c) Humanitární důvody

Splnění podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území České republiky se nevyžaduje ani u cizince, který chce podat žádost o povolení k trvalému pobytu z humanitárních důvodů (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 66 odst. 1, písm. a). Náležitosti této žádosti kopírují náležitosti potřebné k doložení důvodů hodných zvláštního zřetele, avšak místo potvrzení o příslušnosti ke krajanské komunitě, se zde dokládají náležitosti potvrzující humanitární důvod žadatele (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 70 odst. 2). Žádost o trvalý pobyt z humanitárních důvodů se podává na zastupitelském úřadě České republiky v zahraničí, nebo přímo na pracovišti Ministerstva vnitra České republiky (OAMP), a to pouze pokud cizinec pobývá na území na základě uděleného víza k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 69 odst. 2).

d) Povolení k trvalému pobytu za účelem společného soužití (dítě cizince s povoleným trvalým pobytem)

A v neposlední řadě může o trvalý pobyt bez splnění podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území České republiky žádat cizinec, který o vydání tohoto povolení žádá jako nezletilé nebo zletilé nezaopatřené dítě cizince¹², jenž na území pobývá na základě

¹² Za nezletilého se považuje cizinec mladší 18 let, v případě žádosti nezletilého cizince se neposuzuje otázka nezaopatřenosti. Nezaopatřeným dítětem se rozumí rovněž cizinec nejdéle do 26 let věku, který nepřetržitě studuje na střední nebo vysoké škole v cizině a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy nevydalo

povolení k trvalému pobytu, je-li důvodem žádosti společné soužití těchto cizinců (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 66 odst. 1 písm. d).

Žádost o tento druh povolení k trvalému pobytu se podává na zastupitelském úřadě České republiky v zahraničí, nebo přímo na pracovišti Ministerstva vnitra České republiky (OAMP), avšak pouze, pokud cizinec pobývá na území v rámci přechodného pobytu (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 69 odst. 4).

Mezi náležitosti žádosti patří: cestovní doklad, fotografie, doklad potvrzující účel pobytu, doklad o zajištění ubytování, doklad o zajištění prostředků k pobytu, souhlas rodiče popř. jiného zákonného zástupce nebo poručníka s trvalým pobytem dítěte na území, pokud nejde o společné soužití rodiny s tímto rodičem, zákonným zástupcem nebo poručníkem; to neplatí, pokud cizinec prokáže, že nezávisle na své vůli tento doklad nemůže předložit nebo pokud již dítě pobývá na území a má doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů, nejedná-li se o cizince mladšího 15 let (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 70 odst. 2).

e) Povolení k trvalému pobytu pro děti narozené na území

Podle zákona o pobytu cizinců, pokud pobývá zákonný zástupce cizince narozeného na území na základě povolení k trvalému pobytu, je povinen v době 60 dnů ode dne narození podat za narozeného cizince žádost o povolení k trvalému pobytu. Pokud je podána žádost, pobyt narozeného cizince se od okamžiku narození do právní moci rozhodnutí o žádosti považuje za pobyt trvalý, a to od okamžiku jeho narození, což má význam zejména pro účely zdravotního pojištění (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 88).

K žádosti je třeba předložit tyto náležitosti: cestovní doklad dítěte, který lze nahradit předložením cestovního dokladu cizince (zákonného zástupce), ve kterém je dítě zapsáno, a rodný list dítěte (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 89).

3.3 Migrace a integrace cizinců v ČR

3.3.1 Migrace

rozhodnutí o tom, že toto studium je postaveno na roveň studia na středních nebo vysokých školách v České republice (zákon č. 326/1999 Sb, ust. § 15a).

V Evropě se odvíjí migrace od kvality života. Země EU jsou v současné době nejčastějším cílem migrantů. A to ať už jde o migraci legální či nelegální. Nově vzniklá Česká republika se svým ekonomickým rozvojem, zvyšující se kvalitou života a v neposlední řadě také svým vstupem do Evropské unie, se z řad tranzitních zemí přesouvá do řad zemí cílových, tedy takových, kde se migranti usazují a trvale v nich žijí.

Z tohoto důvodu se na počátku 21. století migrační politika stala jednou z velmi důležitých, byla potřeba se jí věnovat aktivně. Se vstupem do EU v roce 2004 bylo nutné respektovat i mezinárodní úmluvy a další dokumenty primárního či sekundárního práva EU. Bylo nutné formulovat účinná opatření, která by podporovala legální migraci, a to např. přes různé projekty, které by přivedly do České republiky kvalifikované zahraniční pracovníky. Integrace by se týkala i jejich rodin. Migrace nelegální vede k opatřením, která by ji minimalizovala, dotýkají se různých oblastí života, proto jsou na programu různých resort v ČR (MV ČR, 2014).

Teorie rozeznává dobrovolnou a nucenou migraci, jsou to dvě základní formy. Dobrovolná je spojena s migrací za prací či rodinou. V druhém případě, při nucené migraci, jak již vyplývá z názvu, jde o situaci uprchlíků, kteří jsou z různých důvodů nuceni opustit svoji zemi. Poté pak mají možnost požádat o mezinárodní ochranu v zemi jiné. Oficiální údaje o účelu pobytu slouží k zaznamenání důvodů migrace do ČR, nesledují se cizinci již s uděleným trvalým pobytem. Mezi nejčastější důvody účelu pobytu, jak již bylo uvedeno výše, patří výdělečná činnost (zaměstnání nebo podnikání), sloučení rodiny nebo studium. Specifickou, málo početnou kategorií představují uprchlíci, osoby, které v ČR požádaly nebo již získaly azyl (mezinárodní ochranu). Charakter migrace do ČR a její proměny jsou podmíněny legislativou, která vymezuje pravidla pro příchod a setrvání migranta na území ČR (Jedličková a kol., 2011, s. 7-8).

Tak, jak už bylo napsáno výše, nejdůležitější normou v dané oblasti je zákon o pobytu cizinců a zákon o azylu, hlavním gestorem je Odbor azylové a migrační politiky MV ČR.

3.3.2 Integrace

Friedrich Heckmann uvádí tři možnosti, jak slovu "integrace" rozumět: jako vytváření nové struktury z jednotlivých částí, jako zlepšování vztahů v rámci struktury a jako přidávání jednotlivých prvků nebo částí struktur do existujících systémů, se kterými se

propojí a vytvoří celek. Integrace je proto podle Heckmanna stejně tak propojování prvků, jako výsledný stupeň propojenosti celku. Integraci jednotlivců nebo skupin příchodících osob je proto třeba nahlížet skrze způsob jejich začlenění do existujících struktur a skrze typ a kvalitu propojení těchto nových populací s existujícím systémem socio-ekonomických, legálních a kulturních vztahů“(Tollarová, 2006, s. 2).

Podle Rákoczyové a Trboly je kvalita práce a pracovního života u cizinců ze třetích zemí charakterizována rozvojem činností, podporujících nediskriminaci, rozvojem celoživotního vzdělávání, postupem v pracovním zařazení. Je možno vyjmout 4 základní dimenze: 1) mít jisté a trvalé zaměstnání, možnost budovat si kariéru, 2) dbát na své zdraví, 3) rozvoj dovedností a 4) soulad soukromého a pracovního života (Rákoczyová, Trbola, 2011, s. 186).

Důležitým prvkem integrace se stala Schengenská dohoda z roku 1985, usnadnila volný pohyb osob, a to tím, že dala podnět k odstranění kontrol osob na hranicích. V roce 1990 ji pak následovala svým podpisem tzv. Schengenská úmluva, která určovala konkrétní vizi a hranice pro realizaci svobody pohybu v tzv. Schengenském prostoru (Tomšík, 2013, s. 60). Ne všechny státy patřící do EU se staly účastníky úmluvy, nepřistoupily např. Velká Británie, Irsko, Kypr, Chorvatsko, Rumunsko, Bulharsko. Naopak i nečlenské země jako Norsko a Island se účastníky úmluvy staly.

V souvislosti s touto skutečností musela Česká republika hledat cesty, jak se k tomuto jevu postavit, ať již na úrovni legislativně-právní, hospodářské, sociální či kulturně společenské. A v tento moment byla česká společnost konfrontována s problematikou integrace.

Na politické úrovni spadala integrační politika v České republice do gesce Ministerstva vnitra České republiky, alespoň do roku 2003. V této době také dochází k přijetí dvou důležitých dokumentů, které zpracovalo Ministerstvo vnitra České republiky, a které definují cíle integrační politiky a opatření, která budou podporovat tuto politiku v praxi. Jedná se o dokumenty pod názvem *Zásady koncepce integrace cizinců na území ČR* a *Koncepce integrace cizinců na území ČR*, které byly jako vládní koncepce přijaty usnesením vlády ČR ze dne 11. 12. 2000 č. 1266 (MV ČR, 2014).

Podle Tollarové lze najít v zásadách Koncepce politiku, kterou vláda ČR uplatňuje vůči cizincům s různě dlouhým působením na území ČR. Jednou z důležitých zásad je zásada č. 4, která „myslí“ na základní lidská práva a svobody cizinců. Zásada č. 6 přináší cizincům možnost spravedlivě participovat na životě společnosti. Zásada č. 5 definuje

samotnou integraci imigrantů jako: „*Proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva. Integrace imigrantů je komplexním jevem, který má své podmínky a politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty*“ (Tollarová, 2006, s. 5).

V roce 2004 došlo k převodu integrační politiky z Ministerstva vnitra České republiky na Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. „*V první, zakladatelské fázi (1999–2003) spadala tato problematika do působnosti ministerstva vnitra, které zde sehrálo roli osvíceného hybatele. Druhá fáze pak byla zahájena převedením této agendy pod Ministerstvo práce a sociálních věcí od 1. ledna roku 2004*“ (Baršová, Barša, 2005, s. 58).

K další změně v odpovědnosti za koordinaci realizace Koncepce dochází v průběhu roku 2008, kdy byla dalším usnesením vlády tato gesce vrácena zpět na MV ČR, v rámci kterého má tuto oblast na starosti Odbor azylové a migrační politiky.

Podle Rákoczyové a Trboly byly a jsou přechody kompetencí vládních institucí v integrační politice z MPSV ČR na MV ČR složité nejen pro neziskové organizace a cizince, ale pro samotné úředníky. Většinou nejsou včas připraveni na změny reagovat (Rákoczyová, Trbola, 2011, s. 30).

Důležité je připomenout skutečnost, že Koncepce je živým nástrojem, který byl v průběhu let aktualizován s cílem reagovat na nastalé skutečnosti (např. hospodářská krize a projekt „*Dobrovolných návratů*“). V letech 2001 – 2010 byla vládě každoročně předkládána zpráva o realizaci Koncepce integrace cizinců, na jejímž podkladě vláda orientovala směr osy integrační politiky. Od roku 2011 tuto zprávu zpracovává OAMP MV ČR a je součástí Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky (MV ČR, 2014).

„*Politika integrace cizinců spočívá především na principech:*

- *praktické spolupráce všech, kdo mohou přispět k úspěšnému průběhu integrace,*
- *efektivity integračních opatření,*
- *zvyšování informovanosti všech aktérů v procesu integrace,*
- *jasných a uchopitelných výsledků všech integračních aktivit,*
- *nových nástrojů (přímá spolupráce s obcemi),*
- *podpory rozvoje občanské společnosti, zejména pak v regionech s vytvářením regionálních integračních center*“ (MV ČR, 2014).

Začlenit se do společnosti není jednoduchý proces, propojuje dimenzi strukturální, kulturní, interaktivní a identifikační. Strukturální oblast zahrnuje zejména začlenění se aktérů na trhu práce v majoritní společnosti, a to zejména při posouzení kvality práce, míry nezaměstnanosti. Souvisí i s výší příjmů a strukturou a výší výdajů, s možností bydlení (Rákoczyová, Trbola, 2009, s. 20-22). Podle Rákoczyové a Trboly do kulturní oblasti přizpůsobení se patří hodnoty nové společnosti, ale i vzorce chování, role, do kterých nově přichází vstupují, jsou to normy země, kterou si přistěhovalec vybral. Důraz se klade na oblast znalosti českého jazyka, je to podmínka pro přiznání trvalého pobytu cizincům tzv. třetích zemí¹³ (Rákoczyová, Trbola, 2009, s. 26).

Důležitou úlohu při začlenění cizince do společnosti hraje jazyk. Znalost českého jazyka je důležitá pro našince i přistěhovalce. Kdo nezná dobře jazyk, těžko se orientuje ve společnosti. Například Vietnamci se uzavírají do vlastních společenství, izolují se od majoritní společnosti právě díky špatné znalosti českého jazyka (Krchová, Víznerová, 2010, s. 12).

„Mezi tzv. cílená specifická opatření patří znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost cizince, orientace cizince ve společnosti a vztahy cizince se členy majoritní společnosti” (Krchová, Víznerová, 2010, s. 36). Proces integrace je dlouhodobý, aktivně se na něm podílí nejen samotní migranti, ale také obyvatelé země, do které přicházejí. Podle Rákoczyové a Trboly sociální integraci lze pojmut jako proces *„začlenění a přijetí do klíčových institucí, vztahů a pozic hostitelské společnosti [Bosswick, Heckmann 2006]. Tento proces je oboustranný a zahrnuje změny jak na straně přistěhovalců, tak na straně přijímací společnosti* (Rákoczyová, Trbola, 2009, s. 29). Je pravda, že se život a soužití s lidmi, kteří přijeli žít i pracovat do ČR, stává pro každého „domorodce“ nevyhnutelnou a nedílnou součástí každodenní reality. Každý, kdo začíná život v jiné zemi, by měl jako prioritní řadit znalost jazyka, protože jen tak může získat informace, třeba o vlastních právech a povinnostech. Samozřejmě může být jazyk podmínkou i pro další vzdělávání a pro začlenění na trh práce. Nezastupitelnou roli v dané oblasti hrají nevládní neziskové organizace a důležitou roli, bohužel pohledem cizince i úředníka rozdílnou, zde plní instituce státní správy. Ty jsou pochopitelně zastoupeny jednak integračními centry na

¹³ Zákon o pobytu cizinců na území ČR –povinnost prokazovat znalost češtiny na úrovni A1 v platnosti od 1.1. 2009.

podporu cizinců, která se snaží cizincům pomoci, a jednak institucemi, které po cizincích vyžadují plnění povinností (viz kap. 3.4).

3.3.3 Organizace na podporu integrace cizinců

Cizinci, cizinecká problematika, integrace - to jsou pojmy, které se nevyhnuly ani Pardubickému kraji. Oblast integrace cizinců na území Pardubického kraje se dotýká mnoha organizací, společností a úřadů, které s ní více či méně pracují. Dominantní postavení mají zejména dvě organizace, kterými jsou Centrum na podporu integrace cizinců - Pardubický kraj a MOST PRO o.p.s. Následující kapitoly si kladou za cíl představit tyto organizace a jejich aktivity. Dalšími pouze dílčími projekty jsou činnosti zajišťující mezinárodní ochranu uprchlíkům – jde o Organizaci na pomoc uprchlíkům působící v Chrasti u Chrudimi, dále pak jednorázové dobrovolnické projekty občanského sdružení Pontopolis, o.s., v Poličce.

Představitelé neziskových organizací mezi sebou, ale i při jednáních s ostatními aktéry často selhávají v roli rovnocenných partnerů, nedostatečně posilují jednotnou strategii. Proto si domluvili vyjednávací strategii uskutečněnou v rámci platformy zástupců všech organizací, i neziskových a státních orgánů. Rozdělují role a účastní se v dohodnutých projektech. Státní instituce nabízejí metodickou činnost, zabezpečují zprostředkování konzultací a poradenství (Rákoczyová, Trbola, 2011, s. 23).

3.3.3.1 MOST PRO o.p.s.

MOST PRO o.p.s. vznikla v srpnu 2013 jako nástupnický subjekt po Občanském sdružení Most pro lidská práva. Vzhledem k připravovaným změnám v novém občanském zákoníku valná hromada sdružení Most pro lidská práva odsouhlasila změnu právní formy organizace a občanské sdružení Most pro lidská práva bylo přejmenováno na MOST PRO o. p. s. a stalo se obecně prospěšnou společností, která byla zapsána 8. 8. 2013 u Krajského soudu v Hradci Králové. Tato změna souvisela se zákonnou povinností zejména v oblasti poskytování sociálně - právního poradenství. Mezi stěžejní činnosti této organizace patří oblast odborného sociálního poradenství, oblast vzdělávacích aktivit a poskytování služeb

pro cizince v Pardubickém kraji s cílem jejich integrace do české společnosti (MOST PRO o.p.s., 2014).

Tato organizace poskytuje „ambulantní a terénní odborné sociální poradenství cizincům žijícím v České republice. Informuje je o možnostech uspokojování jejich práv a potřeb, za účelem předcházení a vyřešení jejich nepříznivé sociální situace. Informuje o vzdělávacích možnostech pro cizince a samo poskytuje vzdělávací aktivity. Realizuje integrační kurzy pro cizince a tématické semináře s cílem zvýšení jazykových kompetencí a informovanosti” (MOST PRO o.p.s., 2014).

Tabulka č. 1: Počet klientů cizinců tzv. třetích zemí organizace Most pro lidská práva, později MOST PRO, o.p.s. v roce 2009-2013

Pardubický kraj (Pardubice, Ústí n.O.)		
rok	počet klientů	
	ambulantní služba	terénní služba
2009	468	1998
2010	408	1196
2011	304	1604
2012	220	1008
2013	237	936

Zdroj: vlastní zpracování, druhotná data dostupná z < <http://www.mostlp.eu/info-o-most-pro-o-p-s-informace-o-spolecnosti/most-pro-o-p-s-vyrocnni-zpravy/>>

V tabulce jsou zaznamenány počty klientů organizace, kterým byla poskytnuta za uvedené roky služby ambulantního či terénního charakteru organizací MOST PRO o.p.s. Celkově je z tabulky zřejmý pokles klientů. Ambulantní služba - poradenství poskytované sociálním pracovníkem v sídle organizace MOST PRO o.p.s. Terénní služba – služba poskytnutá pracovníkem mimo sídlo organizace, v místech, kde se zástupci cílové skupiny přirozeně pohybují, asistence součástí terénních služeb – asistence na úřadech, u lékařů, u zaměstnavatelů, u pronajímatelů bytů apod. (MOST PRO o.p.s., 2014).

MOST PRO o.p.s. poskytuje poradenství pro cizince jako registrovaná sociální služba podle zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Cílovou skupinou poradny pro cizince jsou cizinci ze třetích zemí i občané Evropské unie. Svě

služby poskytuje poradna na dvou pobočkách organizace a dalších kontaktních místech v Pardubickém kraji (MOST PRO o.p.s., 2014).

Mimo to jsou aktivity MOST PRO o.p.s. realizovány i na pracovištích Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR, kde ve vybraných dnech a hodinách pracovníci této organizace pomáhají s tlumočením a vyplňováním formulářů cizincům, a to v rámci projektu „Integrační středisko pro cizince“, který je financován Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR, Ministerstvem vnitra ČR, Pardubickým krajem a Městem Pardubice (MOST PRO o.p.s., 2014).

Mimo poradenské činnosti se MOST PRO o.p.s. zaměřuje i na vzdělávací a volnočasové aktivity. Mezi vzdělávací aktivity patří tzv. „Vzdělávací klub“, který je otevřen dvakrát týdně pro děti cizinců a jeho cílem je pomoc s českým jazykem¹⁴. V případě, že děti cizinců nemohou z důvodu velké vzdálenosti navštěvovat „Vzdělávací klub“, nabízí pro ně MOST PRO o.p.s. alternativu v podobě individuálního doučování, které ve spolupráci s pedagogy může probíhat přímo na základních školách, které dítě cizince navštěvuje. Jedná se o službu tzv. asistence na školách¹⁵. Pro děti cizinců mimo vzdělávacích aktivit organizuje MOST PRO o.p.s. také různé kroužky, sportovní aktivity, výlety, tábory a jiné volnočasové aktivity¹⁶ (MOST PRO o.p.s., 2014).

„Osoby, které nejsou státními občany České republiky a pobývají oprávněně na území České republiky, mají přístup k základnímu, střednímu a vyššímu odbornému vzdělávání za stejných podmínek jako státní občané České republiky“ (Srb a kol., 2012, s. 146).

Kromě vzdělávacích aktivit, které jsou určeny pro děti cizinců, se MOST PRO zaměřuje také na vzdělávání dospělých. Jedná se zejména o kurzy českého jazyka pro cizince a kurzy českého jazyka, které jsou zaměřeny na přípravu ke zkoušce z českého jazyka, která je potřebná k povolení trvalého pobytu. Kurzy českého jazyka pro cizince nabízí

¹⁴ Vzdělávací klub je zaměřen zejména na rozšiřování slovní zásoby, čtení českých knih, vysvětlování gramatiky, pomoc s domácími úkoly a přípravou do školy, včetně přípravy k přijímacím zkouškám, atd.

¹⁵ V současné době probíhají asistence na pěti základních školách v Pardubicích, kde asistent pomáhá žákovi při výuce a při integraci ve školním prostředí.

¹⁶ Cílem těchto aktivit je snažší integrace těchto dětí do českého prostředí, představit jim české tradice, svátky a zvyklosti, navázat sociální kontakty a v neposlední řadě i nabídnout zajímavý způsob, jak trávit volný čas.

MOST PRO na pěti úrovních¹⁷, jejich časová dotace je 50 vyučovacích hodin¹⁸ a na rozdíl od kurzů, které pořádá CPIC, jsou tyto kurzy placené¹⁹ (MOST PRO o.p.s., 2014).

Z výše uvedeného vyplývá, že MOST PRO je společností, která má v Pardubickém kraji dlouholetou tradici, je na poli integrace etablovaná a stala se důležitým pilířem, který pomáhá s integrací cizinců v Pardubickém kraji. Činnost MOST PRO podpořily v roce 2012 a 2013 tyto instituce: Krajský úřad Pardubického kraje, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Magistrát města Pardubic, nadace Open Society Found (MOST PRO o.p.s., 2014).

Situace v roce 2012 a 2013 navazovala na předchozí trend úbytku migrantů v České republice, neboť ji nadále opouštěli občané tzv. třetích zemí. Oproti tomu byl zaznamenán další příliv migrantů ze zemí EU (Slovenska, Bulharska), tedy těch, kteří se na pracovním trhu obešli bez pracovního povolení, nezbytného pro ostatní migranty.

3.3.3.2 Centrum na podporu integrace cizinců (CPIC)

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky (dále jen SUZ) je organizační složkou státu, která je provozovatelem přijímacích, pobytových a integračních azylových středisek. SUZ od roku 2009 poskytuje služby v Centrech na podporu integrace cizinců. První Centra na podporu integrace cizinců (dále jen CPIC) byla otevřena 1. července 2009 v Moravskoslezském, Pardubickém, Plzeňském a ve Zlínském kraji. Nosnost tohoto projektu se ukázala jako úspěšná a tak na sebe další pobočky CPIC nenechaly dlouho čekat²⁰. Na spolufinancování CPIC se podílí i Evropský integrační fond. CPIC se zaměřují zejména na poradenskou a informační činnost, nabízejí právní poradenství a tlumočnické služby. Podílejí se ale i na vzdělávacích aktivitách (kurzy

¹⁷ MOST PRO o.p.s. pořádá kurzy českého jazyka na úrovních určených pro začátečníky, pro mírně pokročilé, pro středně pokročilé, pro pokročilé a příprava na zkoušku A1 podle Společného evropského referenčního rámce, která je podmínkou k udělení trvalého pobytu.

¹⁸ Vyučovací hodina má 45 minut.

¹⁹ Cena kurzu je 500 Kč za celý kurz.

²⁰ Dne 30.dubna 2010 byl otevřen CPIC v Karlovarském, Libereckém, Jihočeském a Olomouckém kraji. V roce 2013 rozšířila stávající Centra svou působnost i do kraje Vysočina.

českého jazyka²¹, sociokulturní kurzy²², a provozují internetové pracoviště a knihovnu. Všechny kurzy a poskytované poradenské služby jsou zcela zdarma (Centra na podporu cizinců, 2014).

Ve svých aktivitách se CPIC však nezaměřují pouze na cizince, nýbrž se snaží tuto problematiku řešit i s partnery ze stran státních úřadů, s místní samosprávou a dalšími aktéry, kterých se cizinecká problematika dotýká, proto se pravidelně účastní, popřípadě organizuje setkání platformy. Setkání propojují regionální aktéry integrace a vymezují proces integrace a její realizace.

Tabulka č. 2: Počty klientů dle státní příslušnosti za rok 2009-2013

Pardubický kraj						
Rok (k 31.12.)	Počet klientů					
	Vietnam	Ukrajina	Mongolsko	Rusko	Ostatní	Celkem
2009	-	-	-	-	-	378*
2010	449	126	226	28	125	954
2011	277	141	441	13	127	999
2012	271	159	160	37	155	782
2013	326	100	157	28	133	744

*údaj od 7/2009 do 12/2009 nerozlišený podle národností, jde o počátek CPIC

Zdroj: vlastní zpracování, druhotná data získaná z

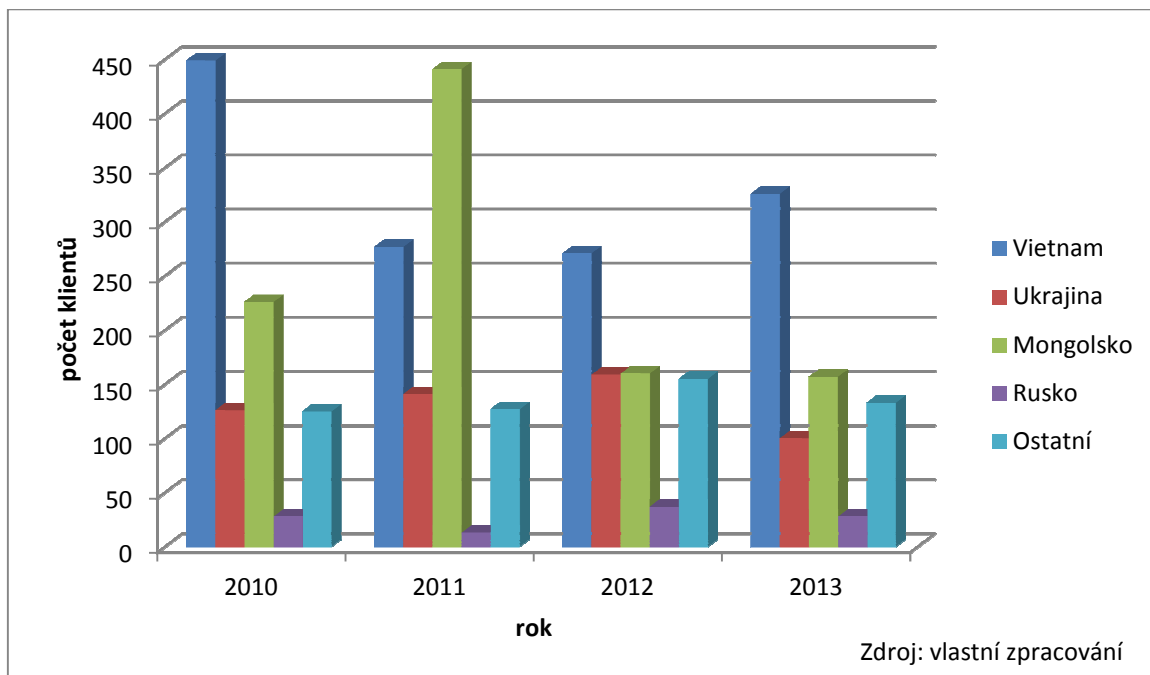
<<http://www.integracnicentra.cz/KeStazeni/KeStazeni.aspx>>

Tabulka zaznamenává počty klientů, kteří využili služeb Centra na podporu cizinců v Pardubickém kraji, a to podle národnosti za jednotlivé roky. I zde je vidět celkový pokles klientů centra. Pro lepší přehlednost jsou údaje z tabulky č. 2 přeneseny níže do grafu č. 1.

²¹ Kurzy českého jazyka, které pořádá CPIC v Pardubickém kraji, se konají na několika místech v Pardubickém kraji a mají několik úrovní, včetně tématických zaměření.

²² Zaměření sociokulturních kurzů pořádaných CPIC v Pardubickém kraji v roce 2014 bylo mimo jiné na daňové příznání, státní občanství ČR, Velikonoce, kurz první pomoci atd.

Graf č. 1: Počty klientů dle státní příslušnosti v letech 2010-2013

V tabulce č. 3 jsou porovnány počty cizinců z tzv. třetích zemí za roky 2010 – 2013, které byly získány z podkladů Ministerstva vnitra ČR, a počty klientů organizace CPIC pro Pardubický kraj. Bylo zjištěno, že se podíl klientů, které využívají služeb organizace CPIC pro Pardubický kraj, pohybuje v těchto letech mezi 12 – 15 % z celkového počtu cizinců z tzv. třetích zemí evidovaných úřadem OAMP.

Tabulka č. 3: Počet cizinců z třetích zemí (mimo EU) a podíl klientů CPIC v roce 2009 - 2013 na tomto počtu

Pardubický kraj					
	Počet cizinců				
Rok (k 31.12.)	Dlouhodobý pobyt	Trvalý pobyt	Cizinci celkem	Počet klientů	Podíl klientů na cílové skupině
2009	-	-	-	378	
2010	4845	2747	7592	954	12,57%
2011	3703**	2885**	6588**	999	15,16%
2012	-	-	6019***	782	13,00%
2013	-	-	5567	744	15,30%

** údaje k 30. 11. 2011

*** údaje k 30. 10. 2012

Zdroj: vlastní zpracování, druhotná data

Aby mohly být dodržovány principy integrace, je zapotřebí vzájemně se informovat. Jedním z účinných prostředků podpory integrace je vzdělání. Vzdělávání většinové společnosti spočívá v získávání poznatků o situaci příchozích do České republiky a současně rozvoj interkulturních kompetencí. Vzdělání nově příchozích se zaměřuje na český jazyk, na znalost právních předpisů, alespoň základů, uplatnění se na trhu práce. Zároveň je zastihnou i obyčeje, kultura a historie společnosti, do které vstupují. Aktivně se cizinec účastní vzdělávacích kurzů, vstupuje tak do integračního procesu. Snaží se tak najít cestu k české společnosti, vytváří si k ní sociální a kulturní vazby (Jedličková a kol., 2011, s. 11).

Integrace je jinak vnímána ze strany neziskového sektoru a ostatních institucí, které hrají důležitou roli v dané oblasti. Jednotliví aktéři mají různá poslání. Nezisková organizace se snaží vystihnout potřebu cizince. Jsou s ním v bezprostřední blízkosti a přetrvávajícím kontaktu, naproti tomu státní a samosprávné orgány řeší situaci dle pravidel, systémově, podle určitých finančních možností. Vznikají tak bariéry mezi jednotlivými účastníky. Může docházet k tomu, že nezisková organizace někdy nabízí opakovaně takovou pomoc a službu, na kterou je schopna dosáhnout. Naopak ta služba, které by bylo potřeba, je z určitých důvodů postavena do pozadí (např. některé skupiny jsou na úkor jiných skupin

upřednostňovány, nejsou dostatečně efektivně využívány finanční prostředky (Rákoczyová, Trbola, 2011, s. 29).

3.4 Vybrané úřady

3.4.1 Odbor azylové a migrační politiky (OAMP)

Trvalé pobyty jsou od 1. 1. 2009 v kompetenci Ministerstva vnitra ČR. Od 1. 1. 2011 vešla v platnost novela zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, současně s ní došlo k přenesení působnosti z Policie ČR, odboru cizinecké policie, na odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR. Na starost dostali i agendu přechodných pobytů u občanů EU a jejich rodinných příslušníků a zejména udělení dlouhodobého víza nad 90 dnů a dlouhodobých pobytů u občanů tzv. třetích zemí. Kapitoly 3.1 a 3.2 výše uvedené popisují povinnosti cizinců při vstupu na území ČR a zároveň popisují činnost úředníků daného úřadu.

Tabulka č. 4: Počet cizinců z třetích zemí (mimo EU) v letech 2009-2014 v Pardubickém kraji

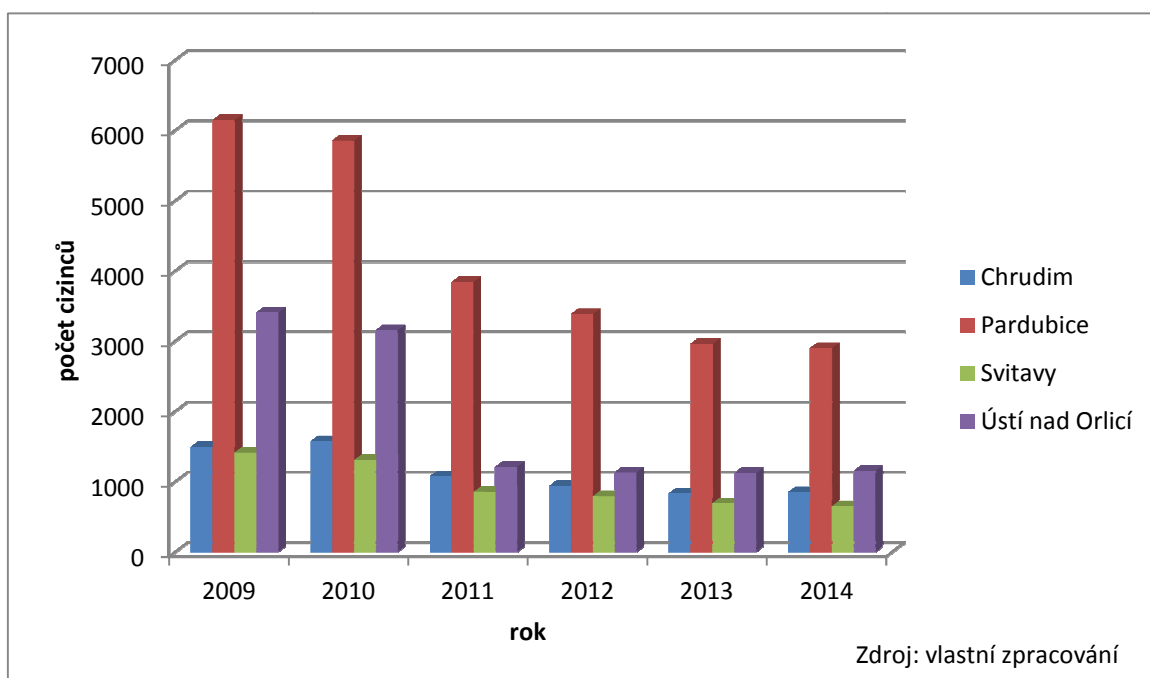
Pardubický kraj					
	Počet cizinců				
	Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	Celkem
Přechodný pobyt	911	4622	818	2116	8467
Trvalý pobyt	590	1529	598	1296	4013
Celkem k 30.6.2009	1501	6151	1416	3412	12480
Přechodný pobyt	916	4161	690	1803	7570
Trvalý pobyt	662	1696	623	1357	4338
Celkem k 30.6.2010	1578	5857	1313	3160	11908

Přechodný pobyt	621	2665	480	443	4209
Trvalý pobyt	459	1180	380	771	2790
Celkem k 30.6.2011	1080	3845	860	1214	6999
Přechodný pobyt	449	2086	376	322	3233
Trvalý pobyt	496	1303	419	813	3031
Celkem k 30.6.2012	945	3389	795	1135	6264
Přechodný pobyt	279	1434	240	201	2154
Trvalý pobyt	560	1534	456	925	3475
Celkem k 30.6.2013	839	2968	696	1126	5629
Přechodný pobyt	230	1188	182	175	1775
Trvalý pobyt	625	1716	471	979	3791
Celkem k 30.6.2014	855	2904	653	1154	5566

Zdroj: vlastní zpracování, druhotná data dostupná z <<http://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>>

V tabulce č. 4 jsou sledovány počty cizinců z tzv. třetích zemí, kteří získali přechodný či trvalý pobyt v jednotlivých okresních městech Pardubického kraje. Údaje jsou sledovány v letech 2009 – 2014, vždy k datu 30. 6. v roce, a to z toho důvodu, že k tomuto datu jsou údaje nejobektivnější. Údaje k 31. 12. jsou většinou poníženy o cizince, kteří vycestovávají na kratší období, vrací se k rodinám do rodných zemí na období vánočních svátků, a poté se po uplynutí zimního období se vrací zpět. Pokud cizinci řádně nahlásí odjezd z území ČR a později svůj návrat, statistiky se mění. Z uvedené tabulky a ještě lépe z grafu je viditelné, že v letech 2009 – 2010 byl přísun cizinců do Pardubického kraje značný oproti následujícímu období let 2011-2014, kdy postupně počet cizinců tzv. třetích zemí poklesl o více jak polovinu. Překvapivý závěr vyplývá ze změny počtu cizinců hlásících se k přechodnému a trvalému pobytu. V letech 2009-2010 počet cizinců s přechodným pobytem převyšoval dvojnásobně, v roce 2011 bylo těchto cizinců jednou tolik, v roce 2012 byl počet vyrovnán a od roku 2013 začal počet cizinců s trvalým pobytem cizince s přechodným pobytem převyšovat.

Graf č. 2: Počet cizinců z třetích zemí (mimo EU) v letech 2009 - 2014 v Pardubickém kraji

3.4.2 Okresní správa sociálního zabezpečení (OSSZ)

Zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení č. 582/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů, upravuje organizační uspořádání a působnost orgánů při provádění důchodového a nemocenského pojištění zaměstnanců, osob, které jsou postavené v pojištění na stejné úrovni i osob samostatně výdělečně činných (dále jen OSVČ). Okresní správy sociálního zabezpečení jsou zřízeny stejně tak, jako by nadále existovaly okresy podle územního členění ke konci roku 2002 (Tröster a kol., 2005, s. 315).

V ustanovení § 3 odst. 4 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, je stanovena povinnost osobám samostatně výdělečně činným platit pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pokud jsou účastny důchodového pojištění podle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Zároveň jsou povinny platit zálohy na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. V ustanovení § 9 odst. 6 a násl. zákona o důchodovém pojištění je stanoveno, kdy se samostatná výdělečná činnost považuje za hlavní výdělečnou činnost

a kdy za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost (Šubrt a kol., 2014, s. 409). Účast na nemocenském pojištění podle zákona o nemocenském pojištění je určena zákonem č. 187/2006 o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů. Kdo je účasten, musí platit pojistné na nemocenské pojištění (Ženíšková, 2014, s. 14).

Účast na nemocenském pojištění OSVČ je dobrovolná, pokud se OSVČ přihlásí k účasti, je povinna platit pojistné (Šubrt a kol., 2014, s. 409).

Za osobu samostatně výdělečně činnou se podle § 9 zákona o důchodovém pojištění považuje osoba, která dosáhla věku 15 let a ukončila povinnou školní docházku a k tomu výdělečnou činnost buď vykonává samostatně nebo při výkonu samostatné výdělečné činnosti spolupracuje (Příb, Voříšek, 2007, s. 51).

Podle Ženíškové spolupracující při samostatné výdělečné činnosti jsou ty osoby, na které lze podle zákona o daních z příjmů rozdělit příjmy a výdaje. Rozdělení je možné na manžela či manželku nebo na osoby žijící ve společné domácnosti s OSVČ, která činnost vykonává (Ženíšková, 2014, s. 31).

Tabulka č. 5 : Počet OSVČ v letech 2009 - 2014 v evidenci OSSZ v Pardubickém kraji

Pardubický kraj					
Rok (k 30.6.)	Počet OSVČ				
	Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	Celkem
2009	9303	15603	7918	11042	43866
2010	9461	16119	8099	11189	44868
2011	9816	16714	8350	11475	46355
2012	9942	16708	8453	11529	46632
2013	9857	16299	8442	11365	45963
2014	9818	16170	8434	11322	45744

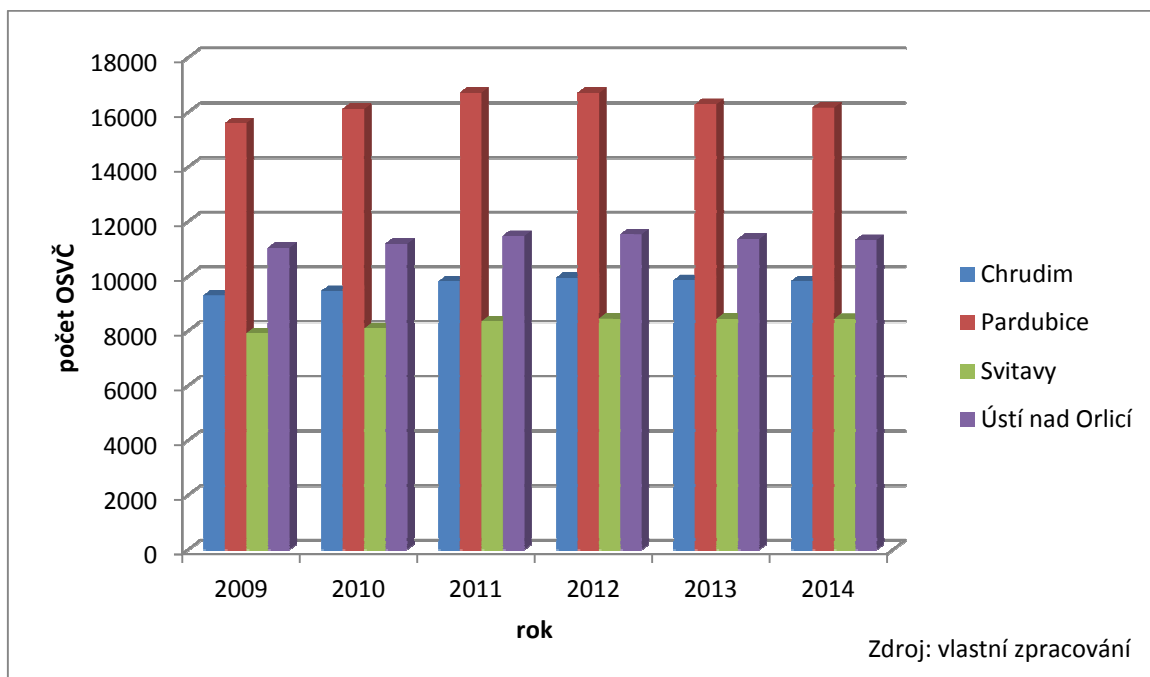
Zdroj: vlastní zpracování, druhotná data získaná z

< <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/statistiky/statistika-poctu-klientu/>>

Počet OSVČ v Pardubickém kraji je v období let 2009 – 2014 stabilní, počty za jednotlivé okresy jsou velmi podobného charakteru, počet v jednotlivých okresech závisí na území, které spravují, resp. na počtu podnikatelů, kteří mají povinnost se na příslušné OSSZ

povinnost zaevidovat k samostatné výdělečné činnosti. Pro lepší srovnání byl zpracován graf.

Graf č. 3 : Počet OSVČ v letech 2009 - 2014 v evidenci OSSZ v Pardubickém kraji

3.4.2.1 Základní povinnosti OSVČ

Všechny OSVČ jsou povinny podat Okresní správě sociálního zabezpečení Oznámení o zahájení (opětovném zahájení) samostatné výdělečné činnosti (příloha C), dále každým rokem Přehled o příjmech a výdajích (příloha B) za předcházející rok a také Oznámení o ukončení samostatné výdělečné činnosti. Tiskopis, na kterém je povinná OSVČ oznámit činnost nebo spolupráci, je předepsaný, je k dispozici přímo na správách sociálního zabezpečení nebo na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení www.cssz.cz. Podat oznámení je nutné do 8. dne měsíce po měsíci, v němž byla činnost zahájena. Přehled je nutno podat do měsíce ode dne, v němž bylo podáno nebo mělo být podáno daňové přiznání finančnímu úřadu podle daňových předpisů. Přehled podávají i OSVČ, které vykonávají současně s výkonem samostatné výdělečné činnosti zaměstnání, jsou studenty, důchodci, pobírají rodičovský příspěvek, pečují o jinou osobu anebo i OSVČ, které jsou ve „ztrátě“. Za nedodržení výše uvedených povinností může OSSZ uložit OSVČ pokutu (Ženíšková, 2014, s. 33). Podle ustanovení § 54 zákona č. 582/1991

Sb., ve znění pozdějších předpisů, za nesplnění či porušení povinností stanovených v § 48 a § 48b, může příslušná okresní správa sociálního zabezpečení uložit OSVČ pokutu až do výše 10 000 Kč za každé jednotlivé nesplnění nebo porušení povinnosti. Podle § 48 odst. 1 je OSVČ povinna oznámit OSSZ za a) den zahájení samostatné výdělečné činnosti nebo spolupráce samostatné výdělečné činnosti a za b) ukončení samostatné výdělečné činnosti. Podle § 48b má OSVČ oznamovací povinnost podle § 48 odst. 1 písm a), tedy zahájení SVČ, na předepsaném tiskopise. Oznamovací povinnost týkající se ukončení SVČ (§ 48 odst. 1 písm. b) musí být plněna písemnou formou (ÚZ Sociální pojištění, 2014, s. 319-321).

Podle ustanovení § 22 odst. 2 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, za nesplnění či porušení povinností stanovených v § 15 uvedeného zákona, může příslušná OSSZ uložit OSVČ pokutu až do výše 20 000 Kč za každé jednotlivé nesplnění či porušení povinnosti. Ustanovení § 15 tohoto zákona v odstavci 1 říká, že osoba, která alespoň po část kalendářního roku vykonávala samostatnou výdělečnou činnost, musí podat Přehled o příjmech a výdajích OSSZ za tento rok na předepsaném tiskopise, a to nejpozději do jednoho měsíce ode dne, kdy podala nebo měla podat daňové přiznání na finanční úřad podle daňového zákona (ÚZ Sociální pojištění, 2014, s. 15, 22).

Tabulka č. 6: Počet cizinců z třetích zemí (mimo EU) v letech 2009 - 2014 v evidenci OSSZ v Pardubickém kraji

Pardubický kraj					
	Počet cizinců				
	Chrudim	Pardubice	Svitavy	Ústí nad Orlicí	Celkem
Mongolsko	0	2	0	0	2
Rusko	0	2	1	1	4
Ukrajina	13	51	3	22	89
Vietnam	68	108	36	45	257
Celkem k 30.6.2009	81	163	40	68	352

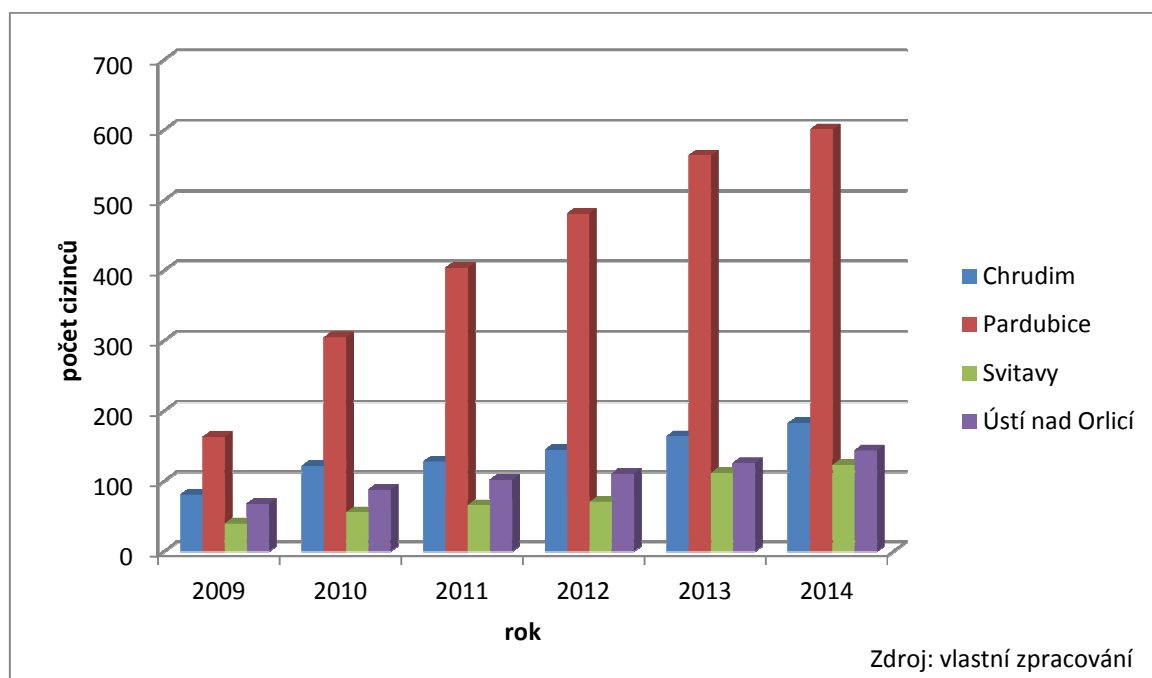
Mongolsko	0	4	2	0	6
Rusko	1	2	1	1	5
Ukrajina	39	149	15	37	240
Vietnam	82	150	38	50	320
Celkem k 30.6.2010	122	305	56	88	571
Mongolsko	0	4	0	0	4
Rusko	1	3	1	1	6
Ukrajina	43	233	25	50	351
Vietnam	84	164	40	51	339
Celkem k 30.6.2011	128	404	66	102	700
Mongolsko	0	3	0	1	4
Rusko	1	4	1	1	7
Ukrajina	52	274	29	54	409
Vietnam	92	200	41	55	388
Celkem k 30.6.2012	145	481	71	111	808
Mongolsko	0	1	0	1	2
Rusko	1	4	2	1	8
Ukrajina	57	326	61	63	507
Vietnam	106	233	49	61	449
Celkem k 30.6.2013	164	564	112	126	966
Mongolsko	0	0	0	1	1
Rusko	2	4	2	1	9
Ukrajina	69	348	67	76	560
Vietnam	112	249	54	66	481
Celkem k 30.6.2014	183	601	123	144	1051

Zdroj: vlastní zpracování, druhotná data získaná z

< <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/statistiky/statistika-poctu-klientu/>>

Tabulka č. 6 vykazuje počty OSVČ – cizinců z tzv. třetích zemí, nejvíce zastoupených národností – Vietnam, Ukrajina, Rusko a Mongolsko, a to v jednotlivých letech a jednotlivých okresních městech Pardubického kraje. Celkový počet evidence těchto OSVČ od roku 2009 roste do roku 2014 téměř trojnásobně, největší nárůst zaznamenaly Pardubice. Pro snazší orientaci je uveden graf níže.

Graf č. 4: Počet cizinců z třetích zemí (mimo EU) v letech 2009 - 2014 v evidenci OSSZ

Tabulka č. 7: Podíl cizinců z třetích zemí (mimo EU) na počtu OSVČ v evidenci OSSZ v letech 2009 - 2014

Pardubický kraj			
Rok (k 30.6.)	OSVČ - cizinci tř.zemí	Počet OSVČ	Podíl cizinců na počtu OSVČ
2009	352	43866	0,8%
2010	571	44868	1,27%
2011	700	46355	1,51%
2012	808	46632	1,73%
2013	966	45963	2,10%
2014	1051	45744	2,30%

Zdroj: vlastní zpracování, druhotná data z tab. č. 5 a 6

Podíl cizinců - podnikatelů tzv. třetích zemí na celkovém počtu OSVČ v Pardubickém kraji se zvyšuje od roku 2009 od 0,8% do 2,3% v roce 2014. Lze konstatovat, že je to procento nevelké.

3.4.2.2 Povinná elektronická komunikace s OSSZ

ČSSZ spustila systém elektronického podávání tiskopisů již v roce 2005. Organizace v první fázi zasílaly elektronicky ELDP (Evidenční listy důchodového pojištění). V témže roce začala ČSSZ přebírat od organizací datové soubory s přihláškami a odhláškami zaměstnanců k nemocenskému pojištění. Přehled o příjmech a výdajích se poprvé elektronicky zasílal za rok 2008 (ČSSZ, 2014).

V ustanovení § 162 ZNP a § 123e zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, od roku 2013 se uvádí, že je-li pro podání předepsán tiskopis, lze podání činit pouze v elektronické podobě zasláním na určenou elektronickou adresu podatelny orgánu sociálního zabezpečení nebo do určené datové schránky orgánu sociálního zabezpečení. Podání lze činit pouze ve formě datové zprávy a to ve formátu, struktuře a tvaru určeném příslušným orgánem sociálního zabezpečení. Nesplňuje-li podání tyto podmínky, nepřihlíží se k němu a orgán sociálního zabezpečení je povinen na skutečnost upozornit toho, kdo takovéto nepřípustné podání učinil. Týká se zaměstnavatelů, OSVČ a ošetřujících lékařů. Orgán sociálního zabezpečení může určit, která podání, pro které je předepsán tiskopis, lze činit i v písemné podobě (Ženíšková, Přib, 2014, s. 260).

Pro rok 2013 ČSSZ udělila výjimku jak zaměstnavatelům, tak OSVČ i ošetřujícím lékařům. Na další dva roky udělila výjimku ošetřujícím lékařům a na další rok udělila výjimku OSVČ.²³

²³ Výjimku lze udělit pro konkrétní tiskopis, nikoliv pro určitou skupinu povinných subjektů. Nemůže být stanovena výjimka např. jen pro malé zaměstnavatele do 5 zaměstnanců apod. O dalším prodloužení výjimky pro zaměstnavatele se neuvažuje, tzn. že elektronicky bude muset předkládat předepsané tiskopisy i ošetřující lékař, který je současně zaměstnavatelem a i OSVČ, která je současně zaměstnavatelem.

Jedná se o tiskopisy:

- Evidenční list důchodového pojištění,
- Oznámení o nástupu do zaměstnání / skončení zaměstnání,
- Přehled o výši pojistného,
- Příloha k žádosti o dávku nemocenského pojištění,
- Potvrzení o studiu/o teoretické a praktické přípravě,

u kterých ČSSZ předepsala formu datové věty ve formátu XML.

Další tiskopisy:

- Přihláška do registru zaměstnavatelů,
- Odhláška z registru zaměstnavatelů,
- Potvrzení pro účely výplaty VPTM,

Lze zasílat prostřednictvím datové schránky nebo elektronické podatelny v běžných formátech, jako je např. PDF.

Pro e-Podání je potřeba mít:

- zřízenou datovou schránku nebo uznávaný elektronický podpis,
- nainstalovaný program Software602 Form Filler, který je zdarma ke stažení na www.602.cz
- elektronický formulář pro vyplnění a odeslání.

Změny k 1.1.2013:

Pro příjem předepsaných tiskopisů v elektronické podobě má ČSSZ 2 komunikační kanály:

- VREP – veřejné rozhraní pro e-Podání (již je běžně používán)
- ISDS – informační systém datových schránek. Podání musí být zasláno do datové schránky pro e-Podání. Je pouze jedna datová schránka pro všechny OSSZ, zatím ji mohou používat pouze ošetřující lékaři pro odesílání pracovních neschopností a hlášení a OSVČ pro podávání přehledů.

Stejná změna právní úpravy je obsažena i v § 123e zákona č. 582/1991 Sb.

Zákon č. 470/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, umožnil všem OSVČ (i zaměstnavatelům a ošetřujícím lékařům), kteří se kvalitně nestačili připravit na elektronickou komunikaci od roku 2014, předávat nadále tiskopisy v papírové podobě i od 1. 1. 2014. Elektronická komunikace je nadále dobrovolná (Šubrt a kol., 2014, s. 488)

OSVČ měly jako plánovanou povinnost a od 1. 1. 2014 mohou podat elektronicky formuláře:

- Přehled o příjmech a výdajích
- Oznámení o zahájení (opětovném zahájení) samostatné výdělečné činnosti
- Přihláška OSVČ k účasti na důchodovém pojištění
- Přihláška k dobrovolné účasti na nemocenském pojištění OSVČ (Šubrt a kol., 2014, s. 489)

V současné době může OSVČ podat formou e-Podání elektronickým formulářem pouze Přehled o příjmech a výdajích. e-Podání umožňuje automatickou kontrolu vyplnění formuláře, ale i logickou návaznost jednotlivých polí. OSVČ má tak jistotu správného vyplnění. K dané službě je zapotřebí zřídit si datovou schránku nebo uznávaný elektronický podpis. Ten je dnes nabízen třemi společnostmi:

- Česká pošta s.p.
- eIdentity, a.s.
- První certifikační autorita, a.s.

Další podmínkou je nainstalovaný program Software602 Form Filler, ve kterém bude zpracován elektronický formulář. Důležitým rozlišením při odeslání formuláře je použití speciálního komunikačního kanálu Veřejného rozhraní pro e-Podání (tzv. VREP) nebo odeslání formuláře do datové schránky ČSSZ pro e-Podání ID 5ffu6xk (ČSSZ, 2014).

Od roku 2015 bylo povinné předkládání předepsaných tiskopisů zrušeno zákonem č. 267/2014 Sb., který novelizoval jak ZNP, tak i zákon č. 582/1992 Sb., které jsou uvedeny výše.

4 Praktická část

4.1 Vlastní zpracování

K určení role úřadů, úředníků, center na podporu integrace, neziskových organizací v integračním prostoru cizinců je nutná provázanost několika oblastí a ukazatelů, které mohou svým jednáním a chováním ovlivnit cílové skupiny, tedy cizince tzv. třetích zemí.

Výzkum byl prováděn ve 2 fázích. Nejprve v průběhu měsíce října a listopadu roku 2014 byly uskutečněny rozhovory s pracovníky výše uvedených institucí. Byla použita forma polostrukturovaného rozhovoru, se stanovením poznávacího i aplikačního cíle. Informační otázky pro respondenty byly rozděleny do jednotlivých oblastí, oblast integrace, oblast vzájemných kontaktů, oblast kontaktu s klientem. Z důvodu toho, že se někdy odpovědi dotýkaly konkrétních jmen a situací, rozhovor nebyl nahráván, odpovědi byly zapisovány formou poznámek. Byla dodržena určitá rámcová struktura rozhovoru tak, aby byl všem respondentům soubor otázek jasný a směřoval k jednoznačným odpovědím buď pozitivního či negativního charakteru. Další otázky pak rozvíjely rozhovor podle konkrétní specifikace respondenta. Bylo osloveno 8 respondentů.

Ve druhé výzkumné části, která byla uskutečněna v období od 22. ledna do 6. února 2015, byla použita metoda dotazovacího šetření. Na základě domluvy s Centrem na podporu integrace cizinců byly dotazníky vyhotoveny pouze v české verzi. Všichni cizinci tzv. třetích zemí se potýkají určitou měrou s češtinou a vyplnění dotazníku by měli zvládnout. Dne 26. ledna 2015 se uskutečnilo v prostorách CPIC pro Pardubický kraj školení k agendě osob samostatně výdělečně činných, včetně vyplňování tiskopisů a zejména aktuálního tiskopisu Přehledu o příjmech a výdajích za rok 2014. Pozvánka na sociokulturní kurz je přílohou E. Po uskutečnění přednášky, byly rozdány dotazníky, v některých případech byl výzkumník nápomocen klientům CPIC při vyplnění dotazníku přímo na školení.

Jednotlivé otázky byly cizincům vysvětleny, popř. upřesněny, tím byla znatelná vyšší návratnost dotazníků. Lze předpokládat, že pomohlo i to, že účastníci byli v přímém kontaktu s výzkumníkem, byla jim vysvětlena situace, z jakého důvodu je situace řešena, proč na dotazník odpovídají. V rámci vyplňování bylo zodpovězeno ještě další množství odborných dotazů. Výhodou bylo to, že tam byli přítomni zástupci jednotlivých

komunit - mongolské, ukrajinské, ruské, vietnamské – ve většině případů se dorozuměli a mohli tedy předat informace k vyplnění mezi své blízké, kamarády nebo kolegy. Nevýhodou by se mohla zdát chvílemi až přátelská atmosféra. Při vysvětlování jednotlivých otázek a odpovědí se snažili cizinci zjistit názor výzkumníka, kterým by však mohli být ovlivněni. Mohlo by tedy dojít k určitému selhání a ovlivnění při vyplňování, bylo nutné udržet jednání pevně v nastavených pravidlech. Další část dotazníkového šetření probíhala přímo s cizinci na OAMP, kteří byli požádáni o vyplnění dotazníků v čekacích prostorách.

4.1.1 Rozhovor

Rozhovor byl proveden s respondenty:

Respondent č. 1 – zástupce OSSZ

Respondent č. 2 – zástupce OSSZ

Respondent č. 3 – zástupce OAMP

Respondent č. 4 – zástupce OAMP

Respondent č. 5 – zástupce OAMP

Rozhovor má polostrukturovanou formu tvořenou informačními otázkami.

Cíl: Upozornit na postavení cizinců tzv. třetích zemí v majoritní společnosti z pohledu plnění jejich povinností.

Aplikační cíl: Zohlednit práci a názory úředníků, kteří vyžadují po cizincích povinnosti a zároveň zohlednit názory pracovníků organizací při práci s cizinci v „integračních“ centrech spočívající v pomoci.

Poznávací cíl: Postačuje současná pomoc nabízená pracovníky v organizacích na podporu cizincům, aby zvládli své základní povinnosti na úřadech?

Otázky pro úředníky OAMP, OSSZ:

DVO (dílčí výzkumná otázka): Máte nějaké představy o práci organizací Centra na podporu integrace cizinců pro Pardubický kraj a MOST PRO o.p.s., které obě působí v Pardubickém kraji?

Oblast	Oblast integrace		
	Zajištění si místa na trhu	Zajištění si ubytování	Začlenění do společnosti
Ukazatele	Zaměstnání - pracovní poměr, dohody konané mimo pracovní poměr, podnikání, „Schwarzsystém“	Vlastní dům, byt, pronájem domu, bytu, ubytovna	Bezproblémové i problémové soužití při kulturních, sportovních a jiných společenských událostech
Otázky	Jakým způsobem by cizinci měli nacházet uplatnění na trhu práce, aby docházelo k jejich integraci?	Jakým způsobem by měla být zajištěna jejich bytová situace, aby se dalo hovořit o úspěšné integraci?	Jakým způsobem by mohlo dojít k co nejideálnějšímu postoji v rámci většinové společnosti?

Oblast	Oblast vzájemných kontaktů
Ukazatele	Vzájemné vcítění (=empatie) při jednání, vnímání prostředí, ve kterém se komunikace odehrává
Otázky	Jakým způsobem by se měli chovat cizinci k pracovníkům „integračních“ organizací? Jakým způsobem by se měli chovat pracovníci „integračních“ organizací k cizincům?

Oblast	Oblast kontaktu s klientem
Ukazatele	Problémy a jejich řešení, komunikace s klientem
Otázky	Jakou formu spolupráce mají dnes nastavenou „integrační“ organizace a cizinci při plnění si povinností vůči úřadům? Jak by měla vypadat podle Vás práce s klientem – cizincem?

Na otázku „Jakým způsobem by cizinci měli nacházet uplatnění na trhu práce, aby docházelo k jejich integraci?“ odpověděl **respondent č. 1**, že by měli nacházet práci dle svého vzdělání, pracovní poměr uzavírat na základě pracovní smlouvy (doba určitá, neurčitá dle potřeby zaměstnavatele), nepracovat pouze za minimální mzdu, ale za mzdu, kterou dostávají zaměstnanci té země, ve které je cizinec zaměstnán. **Respondent č. 2** uvedl jako odpověď pouze pracovní poměr a v omezené míře jako OSVČ. Dalším důležitým faktorem pro úspěšnou integraci je vyvarovat se tzv. prací na černo. **Respondent č. 3** vyjádřil mínění, že by cizinci měli samostatně nacházet uplatnění na trhu práce, které by odpovídalo jejich vzdělání a odborné praxi nejlépe pomocí úřadu práce. Případně pomocí organizace CPIC a MOST PRO o.p.s. bez dalších osob tzv. zprostředkovatelů. Podle **respondenta č. 4** by cizinec měl postupovat jako běžný občan, tzn. podnikatelé by měli být řádně registrovaní, platit daně a ostatní odvody. Zaměstnanci by se měli stranit různých pofiderních agentur a zprostředkovatelů. Aktivně si hledat pozice např. na internetu nebo úřadu práce. **Respondent č. 5** odpověděl, že by měli postupovat stejnou cestou jako občané ČR.

Další otázkou je „Jakým způsobem by měla být zajištěna jejich bytová situace, aby se dalo hovořit o úspěšné integraci? **Respondent č. 1** uvádí možnost získat tzv. startovací byty, zajistit v ubytovnách odpovídající kulturní a sociální podmínky pro důstojné žití. Podle **respondenta č.2** ubytovna neumožňuje zcela integraci cizince, ale vzhledem k bytové situaci a cenové relaci pronájem bytu/domu není vždy možný. Podle **respondenta č. 3**, pokud budou cizinci ubytovní na ubytovnách, které jsou na okraji měst nebo se nacházejí v sociálně vyloučených částech města, nemůžeme hovořit o úspěšné integraci. Aby mohla proběhnout úspěšná integrace cizinců, co se týče ubytování, měli by si cizinci zařídit ubytování v podobě podnámů v bytech nebo rodinných domech, ale ne na ubytovnách. Na ubytovnách se vyskytují převážně cizinci. Českých občanů se nachází na ubytovnách minimum. Podle **respondenta č. 4** by měla být zajištěna bytová situace pronájmem nebo koupí bytu či domu. Tzn. v co nejkratší době se snažit odstěhovat z ubytoven a hotelů a na adresách udávaných úřadům skutečně pobývat. **Respondent č. 5** vyslovil názor, že by mělo jít o snahu nebydlet na ubytovnách (kde jsou cizinci jen v komunitách, nemluví tak česky, nesetkávají se s občany ČR). Cizinci by se neměli seskupovat do společných „ghett“, kde společně žijí bez jakéhokoli kontaktu s „naší“ kulturou, čímž je zabráněno jakékoliv integraci.

Na otázku „Jakým způsobem by mohlo dojít k co nejideálnějšímu postoji v rámci většinové společnosti?“ odpověděl **respondent č. 1**, že se ve svém okolí nesetkal s tím, že by cizinci, které zná, měli problém při návštěvě kulturní nebo sportovní události. Nedokáže přesněji odpovědět. Podle **respondenta č. 2** je vzhledem k rozdílným zvykům a kultuře začlenění náročné. Podle názoru **respondenta č. 3** česká společnost je vůči cizincům dost tolerantní. Každý cizinec zde v ČR může svobodně vyznávat jakékoliv náboženství, může zde studovat školu, podle svého výběru. Pokud mají dostatečné vzdělání, mohou mít zde i dobrou práci. Možná někteří narážejí na jazykovou bariéru, ale zároveň je jim dána možnost se český jazyk naučit. Záleží pouze na cizinci, jak se k tomuto problému postaví. Dále mohou navštěvovat kulturní akce v daném městě či obci, kde se mohou seznámit s občany žijící v daném městě či obci. Stačilo by, kdyby se cizinci přizpůsobili kultuře ČR. Nevytvářeli komunity, které odmítají naši kulturu a nedodržují naše zákony. Pokud zde bude vzájemná tolerance, soužití cizinců a občanů ČR by mohlo být bezproblémové. **Respondent č. 4** vyslovil názor, že by cizinci měli mít enormní zájem učit se jazyk hostitelské země, odstranit jazykovou bariéru, nestránit se veřejného života a neuzavírat se v rámci komunit, aby většinová společnost naopak měla možnost pochopit kulturu a zvyky minority. **Respondent č. 5** odpověděl, že by se cizinci neměli uzavírat do komunit, měli by se snažit dorozumět česky, neobcházet zákony, aktivně se snažit „integrovat se“.

Jakým způsobem by se měli chovat cizinci k pracovníkům „integračních“ organizací? **Respondent č. 1** neví, jak se cizinci chovají k pracovníkům „integračních“ organizací, ale myslí si, že jejich chování by mělo být vstřícné a slušné. Podle **respondenta č. 2** by se měli chovat zodpovědně. Pracovníci - vstřícně, věcně a odborně. Podle **respondenta č. 3** by se cizinci k pracovníkům „integračních“ organizací měli chovat slušně. Být k nim upřímní. Měli by jim dokázat popsat pravdivě bez strachu a stresu svoji situaci, aby jim pracovníci „integračních“ center byli schopni pomoci v jejich situaci. Především jde o důvěru cizinců v pracovníky, která je zde důležitá. Podle názoru **respondenta č. 4** by se měli chovat jako studenti ke „kantorům“. Podle **respondenta č. 5** by se měli chovat vstřícně jako k někomu, kdo se jim snaží pomoci.

Jakým způsobem by se měli chovat pracovníci „integračních“ organizací k cizincům? **Respondent č. 1** míní, že by se pracovníci „integračních“ organizací měli chovat profesionálně, slušně, snažit se pomoc řešit problémy v rámci platné legislativy. Podle **respondenta č. 2** by se měli chovat vstřícně, věcně a odborně. Podle **respondenta č. 3** by

si pracovníci „integračních“ center v první řadě měli získat důvěru klienta (cizince), aby práce s klientem byla co nejefektivnější. Jde o to, aby se cizinec nebál kdykoliv obrátit na daná integrační centra o pomoc. Aby co nejméně využíval pomoci tzv. „zprostředkovatelů“, kteří si za své služby účtují vysoké částky. Dále by pracovníci „integračních“ center měli mít reálnou představu o životě a problémech cizinců v ČR.

Podle mínění **respondenta č. 4** by se měli chovat přátelsky, ale profesionálně, bez „kamarádčkování“ a napomáhání k obcházení předpisů a norem stanovených většinou společností. **Respondent č. 5** mluví o vstřícnosti se snahou pomoci, avšak v mezích „klient-pracovník integrační organizace“, ukazovat směr a cestu, nikoliv vše za klienty vyřídit – to je kontraproduktivní.

Na otázky: „Jakou formu spolupráce mají dnes nastavenou „integrační“ organizace a cizinci při plnění si povinností vůči úřadům?“ a „Jak by měla podle Vás vypadat práce s klientem – cizincem?“ odpověděl **respondent č. 1**, že neví. Podle **respondenta č. 2** by měla být spolupráce nastavena stejným způsobem jako s ostatními klienty, pouze navíc poskytnout základní informace o povinnostech vzhledem k ostatním úřadům. Na otázku „Jakou formu spolupráce mají dnes nastavenou „integrační“ organizace a cizinci při plnění si povinností vůči úřadům?“ odpověděl **respondent č. 3** tak, že např. MOST PRO o.p.s. poskytuje na úřadě MV ČR OAMP Pardubice služby týkající se tlumočení na přepážce při jednání s pracovníky MV ČR OAMP Pardubice. Podle **respondenta č. 5** se aktivity integračních organizací projevují na úřadě např. tlumočením, pomocí klientům s vyplňováním tiskopisů apod.

Na otázku „Jak by měla podle Vás vypadat práce s klientem – cizincem?“ odpověděl **respondent č. 3**, že v ideálním případě by si cizinec vyřizoval věci na úřadech samostatně, bez doprovodu třetích osob, tzv. „zprostředkovatelů“, případně s pomocí pracovníků integračních center. Dále by bylo efektivní, kdyby cizinci využívali více internet, kde mají všechny dostupné informace týkající se povinností, práv a dalších informací k pobytu v ČR. Dobré by bylo, kdyby cizinec při získání povolení k pobytu na území ČR přes zastupitelský úřad ČR, a nebo získání víza, dostávali informace, že na území ČR existují „integrační“ centra, která jim poskytnou bezplatně poradenské služby. **Respondent č. 4** se domnívá, že práce s klientem by měla spočívat na bázi pravidelných schůzek a oboustranné komunikace směřující k vyřešení nastalé situace. Podle **respondenta č. 5** je

vhodné nasměrovat cizince k řešení, podporovat jejich samostatnost a nezávislost (na zprostředkovatelích).

Respondent č. 6 – zástupce CPIC

Respondent č. 7 – zástupce CPIC

Respondent č. 8 – zástupce MOST PRO o.p.s.

Otázky pro pracovníky CPIC, MOST PRO:

DVO: Jak hodnotíte z pohledu 3 hledisek práci Vaší organizace?

Oblast	Oblast integrace		
	Zajištění si místa na trhu	Zajištění si ubytování	Začlenění do společnosti
Ukazatele	Zaměstnání - pracovní poměr, dohody konané mimo pracovní poměr, podnikání, „Schwarzsystém“	Vlastní dům, byt, pronájem domu, bytu, ubytovna	Bezproblémové či problémové soužití při kulturních, sportovních a jiných společenských událostech
Otázky	Jakým způsobem by cizinci měli nacházet uplatnění na trhu práce, aby docházelo k jejich integraci?	Jakým způsobem by měla být zajištěna jejich bytová situace, aby se dalo hovořit o úspěšné integraci?	Jakým způsobem by mohlo dojít k co nejideálnějšímu postoji v rámci většinové společnosti? Jak často cizinec přichází s problémy ukazující na majoritní část populace?

Oblast	Oblast vzájemných kontaktů
Ukazatele	Vzájemné vcítění (=empatie) při jednání, vnímat prostředí, ve kterém se komunikace odehrává
Otázky	Jakým způsobem by se měli chovat cizinci k pracovníkům „integračních“ organizací? Jakým způsobem by se měli chovat pracovníci „integračních“ organizací k cizincům?

Oblast	Oblast kontakt s klientem
Ukazatele	Problémy a jejich řešení, komunikace s klientem
Otázky	Jakou formu spolupráce mají dnes nastavenou „integrační“ organizace a cizinci při plnění si povinností vůči úřadům? Jak by měla podle Vás vypadat práce s klientem – cizincem?

Na otázku „Jakým způsobem by cizinci měli nacházet uplatnění na trhu práce, aby docházelo k jejich integraci?“ odpověděl **respondent č. 6** způsobem, že by bylo ideální, aby cizinci nacházeli zaměstnání v co nejbližším oboru, který vystudovali a se kterým mají zkušenosti ze země svého původu. Tato situace je výhodná pro hostitelskou společnost, kdy ČR oficiálně podporuje pracovní migraci zejména kvalifikovaných pracovníků. Tento ideální stav je také výhodný pro imigranty, a to nejen díky tomu, že kvalifikovaní pracovníci jsou lépe finančně ohodnoceni. Vytváří to i nečekaný pocit uspokojení, který může být velice pozitivním faktorem při procesu integrace. Podle **respondenta č. 7** nejlepším (nejideálnějším) způsobem by samozřejmě bylo, kdyby si našli uplatnění v oboru, který mají buď vystudovaný, nebo v něm již mají praxi ze země původu, aby došlo k dalšímu osobnostnímu a profesnímu rozvoji. Takový přístup je oboustranně prospěšným procesem. Pokud tato varianta není možná, tak vidí respondent úspěch integrace také v tom, když je cizincům umožněn rovný přístup na trh práce, který díky spoustě náležitostem není úplně možný (týká se to cizinců, kteří nemají trvalý pobyt na území ČR), pro řadu zaměstnavatelů je zaměstnání cizince ze země mimo EU velmi

administrativně náročné. **Respondent č. 8** odpověděl, že především rovným zacházením a dle platných českých předpisů.

Bytová situace by podle **respondenta č. 6** měla být zajištěna, aby se dalo hovořit o úspěšné integraci tak, že v prvních letech (obvykle 5 let), je jednou z povinností imigrantů najít si vhodné ubytování, aby vůbec v ČR mohli zůstat. Až poté mohou nastat situace, kdy jsou cizinci na hraně (či za ní) bezdomovectví. V té době však mají již nárok na sociální pomoc stejnou jako ostatní obyvatelé ČR. Respondent si tedy nemyslí, že v tomto období by bylo nutné řešit specificky bytovou situaci cizinců. Ti by se v případě zhoršení sociální situace měli obracet na instituce jako občané ČR. Nutno podotknout, že pracují pouze s občany takzvaných třetích zemí (země mimo EU) a s lidmi, kteří na území ČR pobývají na základě zákona o pobytu cizinců, nikoliv na základě zákona o azylu. Zkušenosti z práce s těmito imigranty mohou být dosti rozličné. Podle **respondenta č. 7** každý cizinec, který přichází do ČR v rámci dlouhodobého víza, dlouhodobého pobytu, nebo si žádá o trvalý pobyt, tak musí mít již předem zajištěné ubytování (viz zákon 326/1999 Sb.). Jistě v integraci více pomůže vstřícnost ubytovatelů a majitelů nemovitostí pronajímat bytové prostory i pro cizince a jejich rodinné příslušníky a netrpět zbytečnou stereotypizací, předsudky, etnocentrismem, apod. Určitě z pohledu respondenta má cizinec těžší najít si kvalitní ubytování, které by odpovídalo jeho představám. Nechce to nějak generalizovat (stejně tak mohou mít špatnou výchozí pozici rodiny s dětmi). Pokud by se měl cizinec dostat do tíživé bytové situace, tak jsou tu instituce, v lepším případě rodina, která mu může pomoci. **Respondent č. 8** se domnívá, že by nemělo docházet k vyčleňování a vytváření „ghett.“ Umožnit bydlení za stejných podmínek jako českým občanům.

Podle názoru **respondenta č. 6**, k co nejideálnějšímu postoji v rámci většinové společnosti dojde v momentě, kdy bude zachována myšlenka autorů řady publikací na dané téma, tedy, že integrace je obousměrný proces. Pokud má být zdařilá, není možné, aby majoritní společnost znemožnila imigrantům infiltraci do společenských struktur hostitelské společnosti. **Respondent č. 7** uvedl konkrétní teorie, a to institut integrace, popřípadě inkluze, jako vhodné teorie uváděné v živou praxi. **Respondent č. 8** sdělil, že na podkladě zákonů, které by byly otevřené a tolerantní k příchozím. Dále postojem každého jednotlivce, a to snahou se poznat a pochopit, uznávat jiné zvyky a kulturu a zejména se chovat tolerantně (to platí obousměrně, tedy i pro cizince vůči hostitelské kultuře).

S problémem v otázce „Jak často cizinec přichází s problémy ukazující na majoritní část populace?“ se **respondent č. 6** nesetkává často. Klienti CPIC poukazují více na obecné problémy, jako je například vymahatelnost práva, než na konkrétní případy diskriminace. S daným tématem nemá **respondent č. 7** zkušenosti v rámci poradenství, možná spíše v soukromých rozhovorech mimo svou profesi. Může se jednat o diskriminaci na pracovním trhu, získání ubytování z různých důvodů – jazyk, kultura, náboženství, etnicita, atd. **Respondent č. 8** odpověděl, že cizinci řeší v poradně problémy s majoritou poměrně ojediněle. Je otázkou, zda problémy nemají, nebo je raději neřeší.

Odpověď na otázky týkající se chování cizinců k pracovníkům „integračních“ organizací a chování pracovníků těchto organizací k cizincům sloučil **respondent č. 6** následovně, chování by mělo probíhat v rámci norem slušného chování. Má pocit, že tyto normy, až na určité detaily jako je oční kontakt či emotivnost projevu, jsou poměrně univerzální. Na otázku chování cizinců k pracovníkům „integračních“ organizací odpověděl **respondent č. 7**, že pokud možno, tak by se měli chovat v rámci norem slušného chování. I když klient má právo být naštvaný, měl by své jednání nějakým způsobem reflektovat a neohrožovat pracovníka. A stejně tak pracovníci „integračních“ organizací by se měli chovat k cizincům v rámci norem slušného chování. Zároveň by měl pracovník zvládat další metody a techniky sociální práce – například: aktivní naslouchání, empatický podpůrný rozhovor, umět individuálně plánovat, pracovník by měl být transparentní, dodržovat mlčenlivost, znalost krizové intervence. Přínosné jsou znalosti v rámci sociální a kulturní antropologie a umět tyto znalosti aplikovat v praxi. I **respondent č. 8** hovoří o vzájemném slušném chování mezi cizinci a pracovníky integračních organizací, navíc by se pracovníci těchto institucí měli k cizincům chovat slušně, empaticky, trpělivě a tolerantně. Zjednodušeně řečeno dle zásad sociální práce.

Na otázku dnešní spolupráce mezi „integrační“ organizací a cizinci při plnění si povinností vůči úřadům odpověděl **respondent č. 6**, že organizace CPIC je registrovanou sociální službou. Sociální služby mají zákonem danou podobu podpory, kterou by svým klientům měly poskytovat. Respondent uvádí hlavně právo klientů CPIC na osobní rozhodnutí a podstupování přiměřeného rizika a také nepřenesení odpovědnosti z uživatele služeb na pracovníky CPIC. Sociální služby musí být z principu aktivizační a neměly by vytvářet závislost uživatelů. **Respondent č. 7** odpověděl, že CPIC je registrovanou sociální službou. Pokud se na CPIC cizinec obrátí s žádostí o pomoc, tak mu v rámci registrace je

poskytováno základní sociální poradenství, odborné sociální poradenství a terénní programy – součástí jsou tedy i asistence na úřadech, pomoc s formuláři a celková komunikace s úřady. Klient CPIC má právo na svá vlastní rozhodnutí a přiměřené riziko, zároveň mu CPIC poskytne podporu, která vyplývá v rámci registrace. CPIC také cizince informuje pomocí letáků, webu, facebooku, e-mailem a specializovanými kurzy o jejich právech a povinnostech. Podle **respondenta č. 8** by měla spolupráce být nastavena podle zákona o sociálních službách a dále metodiky služby organizace.

Názor **repondenta č. 6** na práci s klientem – cizincem ukazuje na specifikum práce s cizinci v integračních centrech, kterým je jazyková vybavenost pracovníků, aby klientovi nezabraňovala ve vstupu do služeb jazyková bariéra. Pracovníci by také měli být schopni reflektovat ony detaily, které respondent zmiňoval u otázky na vhodné vzájemné chování. Odlišnosti způsobené kulturním zázemím by měly být pojmenovávány, a tím by měla být tvořena zpětná vazba. **Respondent č. 7** uvedl, že je důležitý rovný přístup, respektování lidské důstojnosti, aktivní zájem na klientově zakázce. Schopnost práce v multikulturním prostředí. Sebereflexe vlastních stereotypů a předsudků a práce s nimi. Klient by měl mít pocit, že se pracovník zajímá o jeho zakázku, ale také o něj. Pracovník musí jednat v zájmu klienta. Pracovat na důvěře a bezpečném prostředí. Být připraven na kulturní šok a mít schopnost porozumění.

Otázky pro pracovníky CPIC, MOST PRO, OAMP, OSSZ:

DVO: Kde vidí pracovníci všech těchto organizací rozpory mezi realitou a ideály?

Pokud existují rozpory mezi realitou a ideály ve výše uvedených oblastech (oblast integrace, oblast vzájemných kontaktů, oblast kontaktu s klientem), kde tyto příčiny vznikají?

Co mohou udělat úředníci, co pracovníci organizací na podporu integrace cizinců, co mohou udělat samotní cizinci, aby integrace byla co „nejúčinnější“, „nejúplnější“?

Na jaké problémy narážíte při plnění si základních zákonných povinností cizinci na úřadech nejčastěji?

Odpovědi na otázky spojil **respondent č. 1** do následujícího názoru. Ze své oblasti má pocit, že ze strany referentek OSSZ oddělení OSVČ nedochází k rozdílnému vyřizování a řešení problémů cizinců OSVČ a „domácích“ OSVČ. Někdy má pocit, že je poskytována pomoc až nad rámec povinností. Cizinci často při návštěvě oddělení OSVČ nemají ani minimální znalosti o sociálním systému v ČR, proto často dochází k zpětnému zahajování

a ukončování činnosti OSVČ a velice často dochází k neznalosti předložit přehled o příjmech a výdajích OSVČ. Ze strany referentek je vidět vynakládané maximální úsilí na získání nepředloženého přehledu OSVČ. Ze strany cizinců není plněna oznamovací povinnost při změně pobytu atd.

Respondent č. 2 odpověděl, že vidí příčiny mezi realitou a ideály ve špatné informovanosti cizinců o jejich povinnostech v souvislosti s druhem jejich činnosti. Úředníci i pracovníci organizací na podporu integrace cizinců by měli pro co „nejúčinnější“, „nejúplnější“ integraci cizinců podávat správné a úplné informace o právech a povinnostech.

Při plnění si základních zákonných povinností narážejí pracovníci úřadů u cizinců nejčastěji na neznalost jazyka, neplnění zákonem stanovených povinností vyplývajících z výkonu jejich činnosti, nezajištění jejich splnění v případě zániku/ukončení pobytu.

Respondent č. 3 vidí příčiny v rozporu mezi realitou a ideály ve výše uvedených oblastech v jazykové bariéře a s tím související neinformovaností, dále v provázanosti cizinců na pofiderní zprostředkovatelské agentury a advokáty, jednající především pro svůj vlastní finanční profit. **Respondent č. 4** vidí příčiny již po příjezdu do ČR, kde si cizince vezme pod „ochranná křídla“ zprostředkovatel a dál za něj komunikuje. Cizinci trpí představou, že bez zprostředkovatelů nic neudělají ani si nic nezařídí. **Respondent č. 5** se vyslovil pro jazykovou bariéru, neznalost dané problematiky, chybnou závislost cizinců na zprostředkovatelích, neznalost zákonů popř. snaha je obcházet, někdy zřejmě i neochota opustit komunitu a „integrovat se“. **Respondent č. 6** spatřuje rozpor právě v tom, že někteří imigranti nevstupují právě do nových rolí a tím nezískávají bohatší sociální statusy mimo své komunity. Příčinu této situace je však těžko pojmenovávat. Může jí být i neochota majoritní společnosti do těchto rolí imigranty vpouštět, stejně tak jako neochota imigrantů opouštět naučené modely chování. Podle **respondenta č. 7** rozpory budou vždy existovat, protože skutečný ideál neexistuje. Záleží, v jaké společnosti se člověk nachází a z jakých principů tato společnost vychází. Pokud budeme hovořit o společnosti, která si zakládá na demokratických principech, tak by měl mít člověk rovná práva a příležitosti k realizaci svého bytí ve společnosti. Integrace je obousměrný proces, ale ne vždy jsou toky v rámci obou stran vyvážené. Důvody mohou být různé: neochota, xenofobie, etnocentrismus, rasismus atd. Podle **respondenta č. 8**, pokud vznikají rozpory, jedná se o lidský element, který selhal. Nicméně je otázkou, zda české zákony představují ideál.

Pro co nejúplnější integraci mohou podle **respondenta č. 3** úředníci a pracovníci integračních organizací poskytovat úplné a pravdivé informace, bez osobních zájmů či sympatií nebo averzí. Názorem **respondenta č. 4** je důležité nebát se komunikovat. Podle mínění **respondenta č. 5** jde o trpělivost a porozumění. **Respondent č. 6** vyslovil myšlenku, že všichni tito pracovníci mohou napomoci v rozplétání tohoto začarovaného kruhu. Imigranti by měli být chápáni jako individuální osoby se svými potřebami a ne jen skrze stereotypizující teorie, které nám podstrkuje pozitivistická teorie poznání. Podle **respondenta č. 7** je zapotřebí mít rovný přístup a respektovat lidskou důstojnost. Reflektovat vlastní stereotypy a předsudky a pracovat s nimi – uvědomovat si je. Být otevřený. Podle **respondenta č. 8** by se úředníci měli chovat slušně, empaticky, trpělivě, tolerantně. Pracovníci integračních organizací taktéž, navíc dle zásad sociální práce. Stejně tak i cizinci, kteří by se měli učit česky. Mezi největší problémy při jednání cizinců na úřadech naráží úředníci podle **respondenta č. 3** na neznalost zákonů, jazykovou bariéru, lhaní. **Respondent č. 4** dané doplňuje o nedůvěřivost. **Respondent č. 5** hovoří o jazykové bariéře, o závislosti cizinců na zprostředkovatelích, o snaze obcházet povinnosti vyplývající z platné legislativy. Podle **respondenta č. 6** jde zejména o nedodržování zákonem stanovených lhůt. **Respondent č. 7** mezi největší problémy řadí dodržování zákonných lhůt, neznalost problematiky, neseznámení se se změnami. **Respondent č. 8** do této oblasti řadí odlišný kulturní kontext, neznalost jazyka. Někdy i malá snaha o vzájemné pochopení, nedostatek času.

4.1.2 Dotazníkové šetření

Otázky v dotazníku byly kompletovány do takové podoby, aby na základě odpovědí na ně bylo možné odpovědět na to, zda cizinec vnímá pojem integrace a zda si je vědom svou působností na území ČR, že vstupuje určitou měrou do integračního procesu. Další část dotazníku se věnuje organizacím na podporu integrace cizinců a služeb, které dané organizace nabízí. Zda cizinci dané služby využívají nebo ne. Poslední oblast se týká povinností cizinců, se kterými se potýkají na úřadech, a to při vyřízení pobytové agendy a agendy na OSSZ - otázky, jak se cizinci potýkají s formuláři, s řízením na úřadech, zda jsou soběstační při jednáních. Vzor dotazníku je uveden u diplomové práce jako příloha A. Bylo připraveno 140 dotazníků v papírové podobě, vyplněných se jich vrátilo 106.

Návratnost tedy byla 75, 71%. Ani jeden dotazník nemusel být vyřazen pro nedostatečné vyplnění, či nečitelné nebo náhodné vyplnění. Pro otevřené odpovědi - kategorii „jiné“ - byly vyhodnoceny podobné či stejné odpovědi. Všechny odpovědi byly zaznamenány do excelovské tabulky. Datová tabulka byla zpracována statistickým programem SPSS na ČZU. V rámci dalšího zpracování byly vytvořeny frekvenční tabulky, které zahrnují počet a podíl jednotlivých odpovědí pro každou otázku dotazníku. Celkem odpovídalo 49 mužů a 57 žen. Do 25 let bylo 27 respondentů, 26-45 let 53 respondentů, nad 45 let 26 dotazovaných. Nejvíce odpovídalo lidí se středoškolským vzděláním (53), základním (36), vysokoškolským (17). Podle svých zkušeností zde musím uvést, že tento údaj není úplně přesvědčivý, protože při vyplňování dotazníku nebylo u cizinců jednoznačné, co je to středoškolský a co základní typ vzdělání. Mezi dotazovanými bylo nejvíce Ukrajinců (43), Vietnamců (33), Mongolců (22), Rusů (7), dále jeden dotazovaný z Mexika, Kolumbie, Kanady. 73 odpovídajících zde žije více jak tři roky, 1-3 roky zde žije 23 osob a 10 lidí žije v ČR pouze do 1 roku. Překvapující zjištění bylo, že 66 dotazovaných označilo, že má již trvalý pobyt. Dlouhodobý pobyt nad 12 měsíců označilo 36 osob, mezi dotazovanými byli dva azylanti a dva pobývající na základě víza nad 90 dní.

Tabulka č. 8: Počet a procentuální vyjádření možné ekonomické aktivity dotazovaných

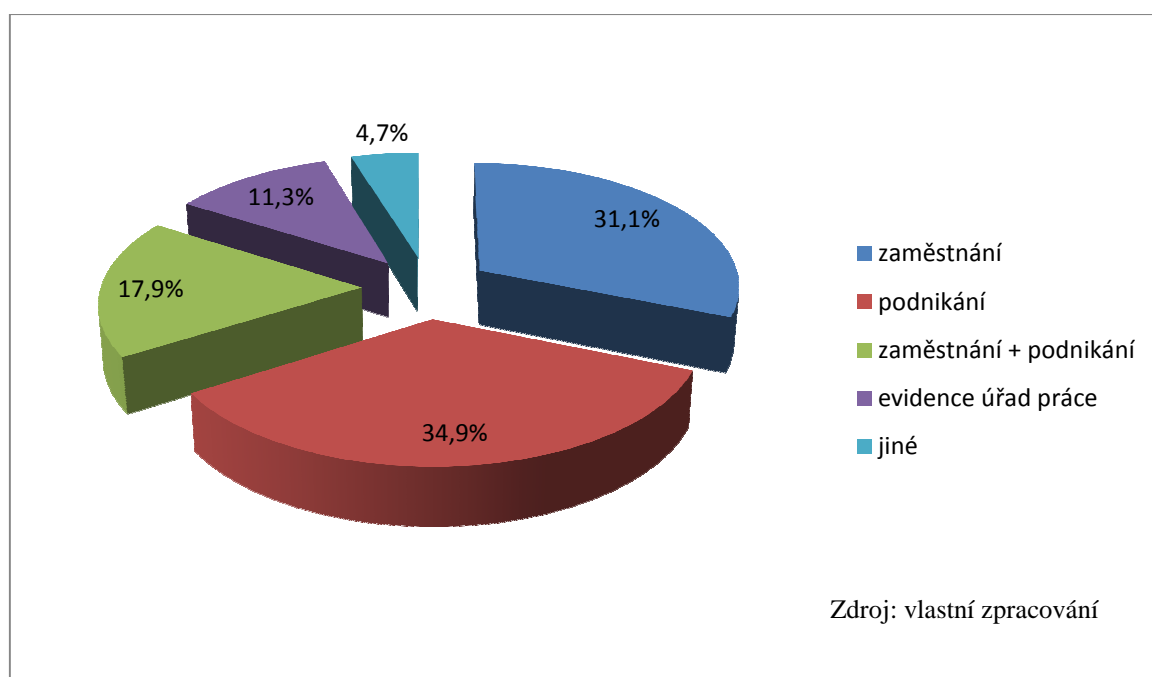
Ekonomická aktivita		
	počet	Procento
Zaměstnání	33	31,1
Podnikání (živnostenské oprávnění)	37	34,9
Zaměstnání + podnikání	19	17,9
Evidence úřad práce	12	11,3
Jiné	5	4,7
celkem:	106	100,0

Zdroj: vlastní zpracování, data z dotazníkového šetření zpracovaná statistickým programem SPSS

Ze 106 dotazovaných 33 uvedlo jako svou ekonomickou aktivitu výkon zaměstnání, 37 podnikatelskou činnost, 19 uvedlo zaměstnání s podnikáním současně, 12 jich je evidovaných na úřadu práce, 2 na mateřské dovolené, 2 studují a 1 pobírá důchod. Pro

lepší orientaci a představu byl vyhotoven graf, kde podnikání se zaměstnáním zaujímají značnou část, přibližně $\frac{3}{4}$ kruhu (83,9%) celkové ekonomické aktivity vybraného vzorku cizinců. Je zřejmé, že cizinci nezneužívají situace a snaží se uplatnit se na trhu. 19 z dotazovaných je zaměstnáno a podniká zároveň, tudíž jsou v evidenci OSSZ jako osoby samostatně výdělečně činné vykonávající vedlejší výdělečnou činnost se všemi povinnostmi s tím souvisejícími. 12 cizinců je v době dotazníkového šetření evidováno na úřadu práce, kde musí dodržovat povinnosti zejména v dodržování termínů a být kontaktní. Někteří cizinci využívají rekvalifikační kurzy i kurzy češtiny nabízené právě úřadem práce.

Graf č. 5: Ekonomická aktivita cizinců tzv. třetích zemí

U otázky č. 5 byla možnost volit jako odpověď více variant, zajímavé bylo, zda se nějakým způsobem cizinci před vstupem na území ČR informují o svých povinnostech, o podmínkách života u nás, zda si informace získávají z internetu, literatury a tisku, od známých či rodiny, pouze od zastupitelského úřadu nebo jen, co zaslechnou v televizi či rozhlasu.

Ze 106 respondentů vždy alespoň jednu odpověď uvedl každý respondent, ve většině případů označili více zdrojů.

Tabulka č. 9: Možnosti zdrojů informací

Internet	počet	procento
Ne	55	54,7
Ano	48	45,3
celkem:	106	100,0
Literatura, tisk	počet	procento
Ne	97	91,5
Ano	9	8,5
celkem:	106	100,0
Média	počet	procento
Ne	93	87,8
Ano	13	12,3
celkem:	106	100,0
Zastupitelský úřad	počet	procento
Ne	84	79,2
Ano	22	20,8
celkem:	106	100,0
Známý	počet	procento
Ne	16	15,1
Ano	90	84,9
celkem:	106	100,0
Rodina	počet	procento
Ne	102	96,2
Ano	4	3,8
celkem:	106	100,0

Zdroj: vlastní zpracování, data z dotazníkového šetření zpracovaná statistickým programem SPSS

Z daného vyplývá, že nejvíce cizinci využívají známých a kamarádů, internetu a v menší míře informací získaných přímo na zastupitelském úřadě.

Tabulka č. 10: Počet a procentuální využití organizací na pomoc integraci cizinců

MOST PRO o.p.s.	počet	procento
Ne	65	61,3
Ano	41	38,7
celkem:	106	100,0
CPIC	počet	procento
Ne	42	39,6
Ano	64	60,4
celkem:	106	100,0
Žádná organizace	počet	procento
Ne	87	82,1
Ano	19	17,9
celkem:	106	100,0

Zdroj: vlastní zpracování, data z dotazníkového šetření zpracovaná statistickým programem SPSS

Oblast využití některých organizací na podporu integrace cizinců zahrnuje otázka č. 6, kde cizinec poskytuje informaci, zda někdy využil pomoci některé z organizací – Pardubickém kraji – CPIC a MOST PRO o.p.s. a nebo jiné organizace. Ani jednou nebylo zodpovězeno, že by byla využita některá jiná organizace. Na druhou stranu mohly být využity obě organizace nebo žádná. V případě, že pomoci organizace cizinec nevyužil, na otázku 7 a 8 neodpovídal. Ve všech takových případech byl dotazník vyplněn v pořádku. Dále navazovala otázka, jak často využil cizinec pomoci těchto organizací, zda jednou či vícekrát, a poté otázka ohledně kurzu českého jazyka. Jazyková bariéra je totiž jednou z nejrozšířenější problémovou oblastí cizinců a zároveň i velkým problémem při jednáních s úředníky a personálem důležitých institucí.

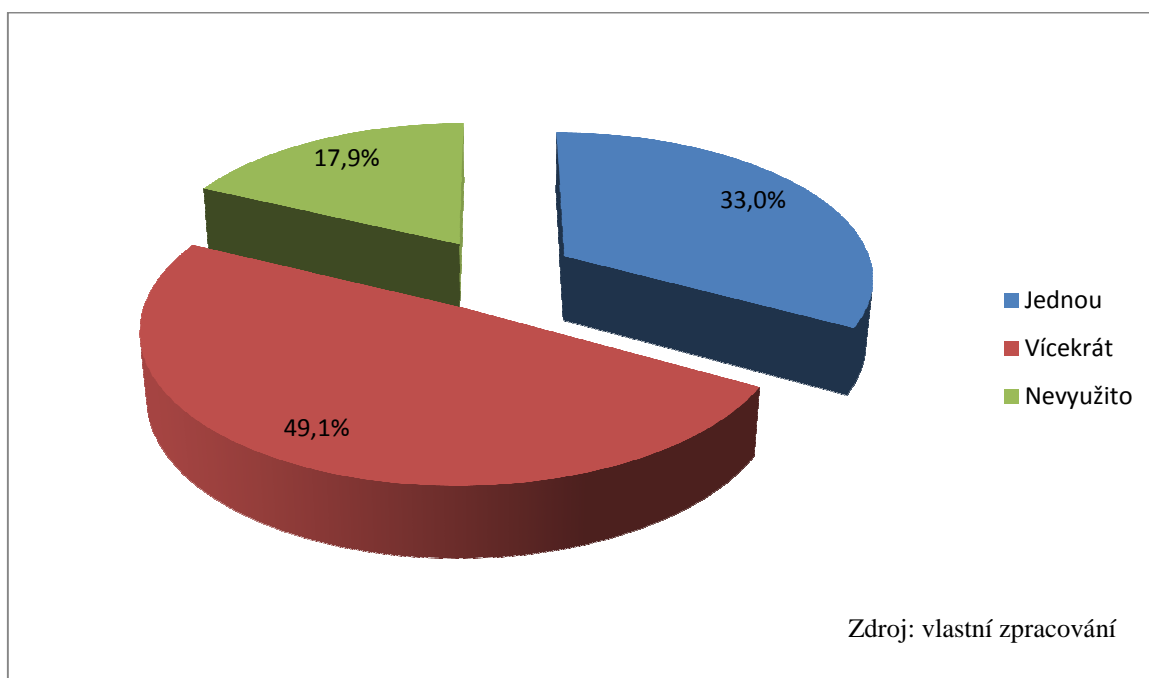
Tabulka č. 11: Počet a procentuální vyjádření frekvence pomoci

Využití pomoci	počet	procento	platná procenta
Jednou	35	33,0	40,2
Vícekrát	52	49,1	59,8
celkem:	87	82,1	100,0
Nevyužito	19	17,9	
celkem:	106	100,0	

Zdroj: vlastní zpracování, data z dotazníkového šetření zpracovaná statistickým programem SPSS

Pro lepší přehlednost je zpracován graf níže.

Graf č. 6: Procentuální vyjádření frekvence pomoci

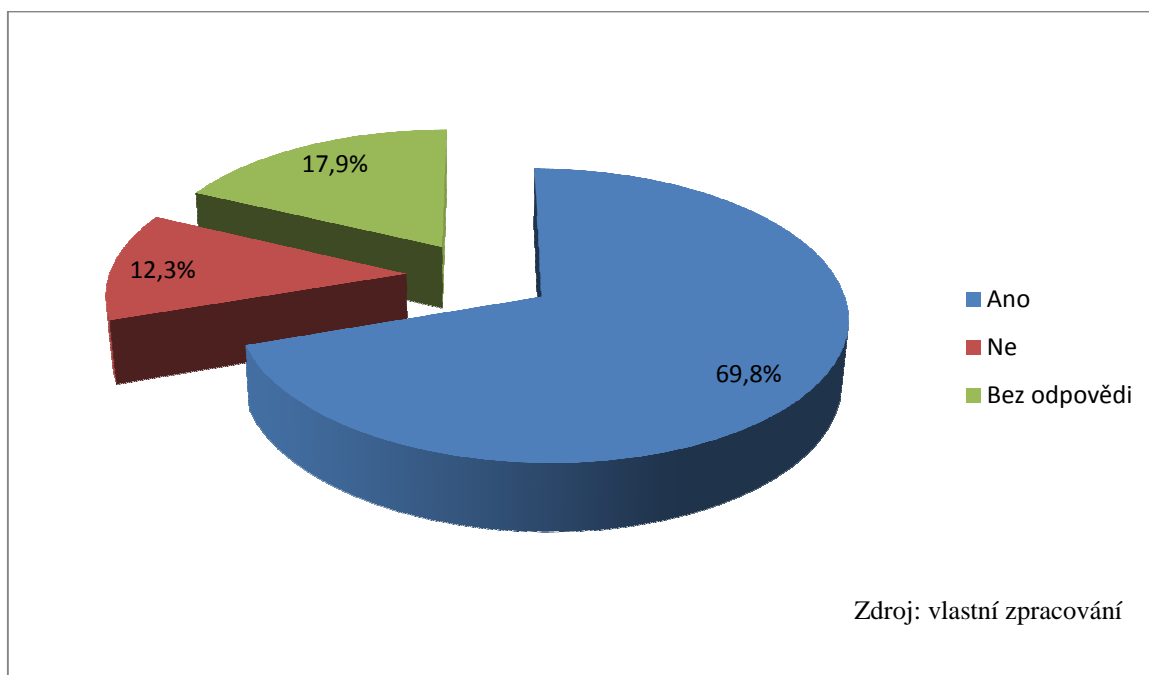
Z daného je vidět, že vůbec nevyužilo pomoci organizací 19 cizinců, 87 cizinců pomoci využilo, 35 jednou a 52 vícekrát. Co se týká organizací, 64 dotazovaných uvedlo jako vybranou organizaci CPIC, 41 MOST PRO o.p.s., ale někteří mohli využít pomoci obou organizací.

Tabulka č. 12: Počet a procentuální vyjádření účasti na kurzu českého jazyka

Účast na kurzu ČJ	počet	procento	platná procenta
Ano	74	69,8	85,1
Ne	13	12,3	14,9
celkem:	87	82,1	100,0
Bez odpovědi	19	17,9	
celkem:	106	100,0	

Zdroj: vlastní zpracování, data z dotazníkového šetření zpracovaná statistickým programem SPSS

Graf. č. 7: Procentuální vyjádření účasti na kurzu českého jazyka

Tabulka č. 13: Počet a procentuální vyjádření spokojenosti s kurzem českého jazyka

Spokojenost s kurzem ČJ	počet	procento	platná procenta
Ano	49	46,2	66,2
Ne	25	23,6	33,8
celkem:	74	69,8	100,0
Bez odpovědi	32	30,2	
celkem:	106	100,0	

Zdroj: vlastní zpracování, data z dotazníkového šetření zpracovaná statistickým programem SPSS

První část otázek týkající se českého jazyka vyjadřuje účast či neúčast kurzu českého jazyka a poté vyjádření spokojenosti s kurzem. Respondenti měli odpovědět, zda se účastnili kurzu českého jazyka pořádaného organizací MOST PRO o.p.s. nebo CPIC pro Pardubický kraj. 74 odpovědí bylo pozitivních a 13 negativních, 19 dotazovaných neodpovědělo, protože služby výše uvedených organizací nevyužilo. Z těch, co uvedli, že se zúčastnili kurzu českého jazyka, bylo spokojených 49 a nespokojených 25. Jako důvody, proč nevyhovoval cizincům kurz českého jazyka, byly nejčastěji uvedeny: 21x byl uveden nedostatečný počet vyučovaných hodin, 12x nesrozumitelný školící materiál, stejný počet - organizace výuky a 11x nevyhovující školitel. Spokojenost s kurzem českého jazyka je 50%. Není zde rozlišeno, zda je to kurz pořádaný organizací CPIC nebo MOST PRO o.p.s.

Následovala otázka, kterých dalších služeb cizinec využívá právě u výše uvedených organizací. Respondenti mohli vybrat jednu nebo i více možností.

Právní poradenství 55

Sociální poradenství 55

Internet a knihovna 31

Tlumočnické služby 30

Účast na společenských a kulturních akcích 27

Individuální doučování 13

Žádné 9

Asistence ve školách 6

Mezi důležitou otázkou patřila i otázka týkající se zejména uvědomění si překážek, někdy i nepřekonatelných bariér pro cizince, při jednání na úřadech, při vyřizování pobytové agendy, kterou musí cizinec zabezpečit mezi prvními. Danou otázkou měl být zjištěn zejména vztah cizince a sociálního pracovníka, kterému si řekne o pomoc. Jak vidí cizinec nastavený systém sociálních služeb (pomocnou organizaci), má v něj důvěru, má strach, je pro něj sociální pracovník dostupný ve správný okamžik? Na otázku odpovídali všichni respondenti.

Mezi nejfrekventovanější odpovědi patří:

Jazyková bariéra	84
Strach	40
Interkulturní bariéra	28
Nedůvěra v systém sociálních služeb	27
Nedůvěra v bezplatnost	25
Nedostupnost sociálního pracovníka v konkrétním čase potřeb klienta	17
Problém s věkem sociálního pracovníka	6
Problém s pohlavím sociálního pracovníka	4

Potvrdilo se očekávání, že největším problémem pro cizince je jazyk. Podle názoru úředníka je úspěšné zvládnutí jazyka prvním předpokladem k tomu, aby se cizinci podařilo integrovat do hostitelské společnosti. Každodenní život přináší nutnost jazyk využívat plně. Je to pro cizince krok k dalším možnostem, k dalšímu rozvoji dovedností a schopností. Porozumět si s okolím je jednoznačně cesta jít dál. Důležitou roli hrají neziskové organizace, v našem případě MOST PRO, o.p.s., ty však bezplatné kurzy nabízejí pouze azylantům a osobám s doplňkovou ochranou, ostatní cizinci se mohou účastnit konkrétních projektů, ve většině případů za minimální poplatek. Kurzy českého jazyka pořádá i CPIC pro Pardubický kraj, zde jsou kurzy bezplatné. Pro cizince je rozdíl, zda rozumí češtině slovem i písmem. Domnívám se, že kdo je schopen dorozumět se obojím způsobem, má větší šanci se v majoritní společnosti uplatnit. Při rozhovorech s cizinci v rámci pořádaného školení někteří prohlásili, že se bez češtiny obejdou. Mají sice

problém při jednáních, ale využívají známé, rodinu. Někteří však vidí naučit se český jazyk jako cíl, jako motivace slouží možnost kulturních akcí a dalšího společenského vyžití. Důležitou roli pro rozhodování se, zda se učit či ne, závisí na tom, jestli se cizinec rozhodne setrvat na území ČR, jestli zde založí rodinu a další aspekty.

Další otázky byly zaměřeny na jednání cizinců na OAMP, kdy bylo posuzováno, zda je jedinec soběstačný při plnění povinností a zároveň, jak hodnotí přístup úředníků. Stejným způsobem byla posuzována i OSSZ. Vzhledem k tomu, že otázky týkající se OSSZ byly spojeny s podnikáním, s vyplněním formulářů, se srozumitelností legislativy, ti respondenti, co vyplnili, že jsou zaměstnaní, vynechávali vyplnění těchto otázek. Ne každý dotazovaný jednal na OSSZ v souvislosti s podnikáním. Mohl však posuzovat legislativu, někdo mohl řešit formulář pro OSVČ, někdo pro zaměstnance nebo na jiném oddělení OSSZ jiné formuláře, proto se počet těch, kteří na otázky týkající se OSSZ neodpověděli, liší.

Tabulka č. 14: Počet a procentuální vyjádření zvládnutí jednání s OAMP

Při jednání o vyřízení pobytu s OAMP Vám pomáhal:	počet	procento
Zvládl/a jsem to sám/a	37	34,9
Zprostředkovatel (na základě plné moci)	20	18,9
Organizace na podporu integrace cizinců	21	19,8
Známy	25	23,6
Rodina	3	2,8
celkem:	106	100,0

Zdroj: vlastní zpracování, data z dotazníkového šetření zpracovaná statistickým programem SPSS

Překvapivým zjištěním byla informace, že téměř 35 % dotazovaných zvládá jednání na OAMP při vyřizování pobytové agendy sám. Bylo by předmětem dalšího výzkumu, co si přesně představuje respondent pod odpovědí „zvládl jsem to sám“, například třeba i to, že přijde na úřad sám, ale pomůže mu tam úředník. Poměrně stejným procentuelním zastoupením pomáhá cizinci při jednání na úřadě známý, zprostředkovatel a organizace na podporu cizinců.

Tabulka č. 15: Počet a procentuální vyjádření složitosti formuláře OAMP

Složitost formuláře OAMP	počet	procento
Vůbec	5	4,7
2	13	12,3
3	44	41,5
4	34	32,1
Zcela	10	9,4
celkem:	106	100,0

Zdroj: vlastní zpracování, data z dotazníkového šetření zpracovaná statistickým programem SPSS

Složitost fomuláře měla být dotazovanými ohodnocena stupněmi, kdy formulář není buď vůbec složitý nebo je zcela složitý a dale stupněmi mezi. Většina respondentů ohodnotila formulář střední hodnotou složitosti přecházející ke složitějšímu formuláři. Pro představu míry složitosti formulářů OAMP je jako příloha F diplomové práce přiložen Formulář žádosti o prodloužení dlouhodobého pobytu a jako příloha G Žádost o zaměstnaneckou kartu.

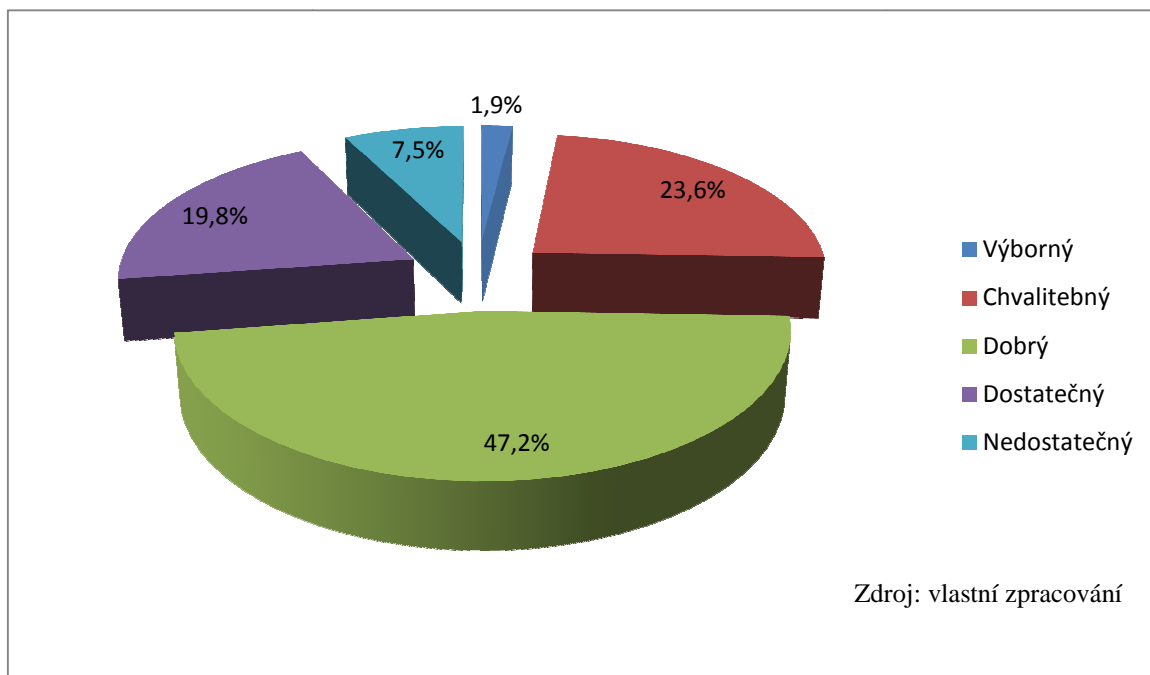
Tabulka č. 16: Počet a procentuální vyjádření přístupu úředníka OAMP

Přístup úředníka OAMP	počet	procento
Výborný	2	1,9
Chvalitebný	25	23,6
Dobrý	50	47,2
Dostatečný	21	19,8
Nedostatečný	8	7,5
celkem:	106	100,0

Zdroj: vlastní zpracování, data z dotazníkového šetření zpracovaná statistickým programem SPSS

Přístup úředníka byl hodnocen stupněmi - známkami od výborné k nedostatečné, polovina dotazovaných (47,2%) hodnotila úředníka známkou dobrou, dále rovnoměrně chvalitebnou a dostatečnou. Jen dva respondenti ohodnotili úředníka na výbornou a osm jich ohodnotilo úředníka nedostatečně. Pro lepší přehlednost byl vyhotoven graf.

Graf. č. 8: Procentuální vyjádření přístupu úředníka OAMP

Lze konstatovat, že čtvrtina respondentů uvedla, že zvládla jednání s OAMP při vyřizování pobytové agendy sama, za předpokladu průměrně složitěho formuláře a průměrně nápomocného úředníka.

Tabulka č. 17: Počet a procentuální vyjádření přístupu úředníka OSSZ

Přístup úředníka OSSZ	počet	Procento
Neodpovědělo	20	18,9
Výborný	6	5,7
2	42	39,6
3	33	31,1
4	4	3,8
Nedostatečný	1	0,9
celkem:	106	100,0

Zdroj: vlastní zpracování, data z dotazníkového šetření zpracovaná statistickým programem SPSS

Přístup úředníka OSSZ byl hodnocen stejným způsobem jako úředník OAMP, stupněmi – známkami, od výborné k nedostatečné, 33 respondentů hodnotilo úředníka známkou

dobrou, dále 42 chvalitebnou a 4 dostatečnou. 6 respondentů ohodnotilo úředníka na výbornou a 1 ohodnotil úředníka nedostatečně.

Tabulka č. 18: Počet a procentuální vyjádření zvládnutí jednání s OSSZ

Při jednání na OSSZ Vám pomáhal:	počet	Procento
Neodpovědělo	35	33,0
Zvládl/a jsem to sám/a	24	22,6
Zprostředkovatel (na základě plné moci)	15	14,2
Organizace na podporu integrace cizinců	5	4,7
Známý	21	19,8
Úředník	5	4,7
Rodina	1	0,9
celkem:	106	100,0

Zdroj: vlastní zpracování, data z dotazníkového šetření zpracovaná statistickým programem SPSS

Při jednáních na OSSZ pomáhá cizinci ve 21 případech známý, ale ve 24 případech zvládá danou situaci cizinec sám. V malé míře je zde zastoupena organizace na podporu integrace cizinců a rodina.

Tabulka č. 19: Počet a procentuální vyjádření srozumitelnosti legislativy

Srozumitelnost legislativy	počet	Procento
Neodpovědělo	19	17,9
Vůbec	17	16,0
2	23	21,7
3	33	31,1
4	12	11,3
Zcela	2	1,9
celkem:	106	100,0

Zdroj: vlastní zpracování, data z dotazníkového šetření zpracovaná statistickým programem SPSS

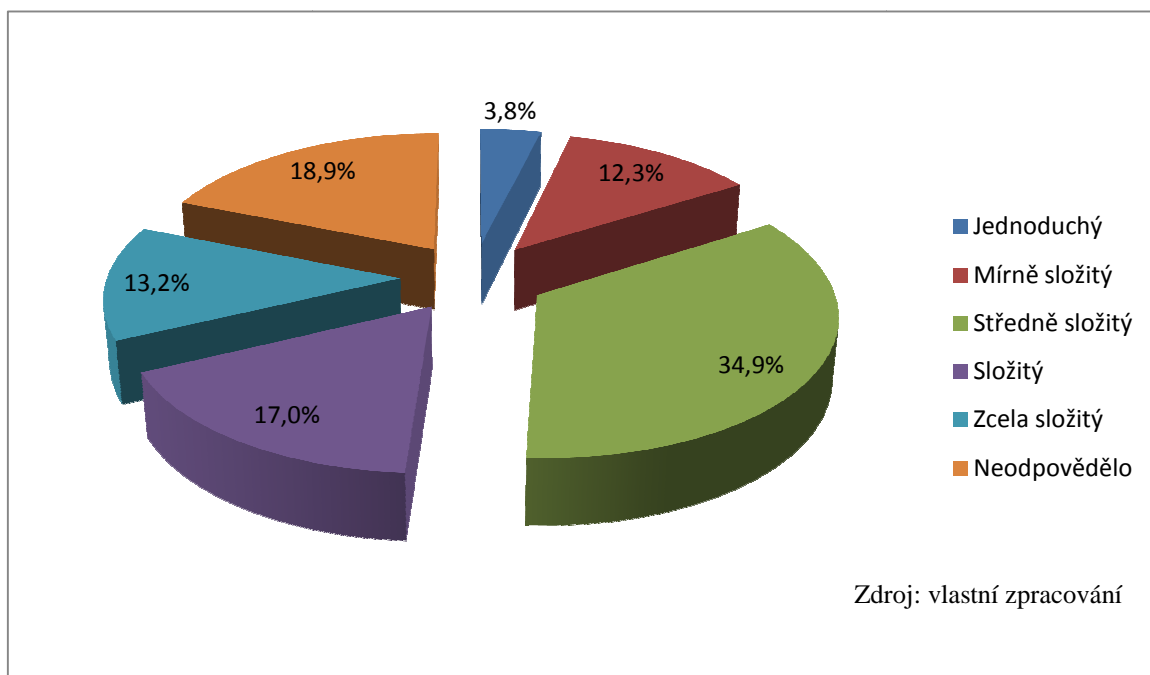
Tabulka č. 20: Počet a procentuální vyjádření složitosti formuláře OSSZ

Složitost formuláře OSSZ	počet	Procent
Neodpovědělo	20	18,9
Jednoduchý	4	3,8
Mírně složitý	13	12,3
Středně složitý	37	34,9
Složitý	18	17,0
Zcela složitý	14	13,2
celkem:	106	100,0

Zdroj: vlastní zpracování, data z dotazníkového šetření zpracovaná statistickým programem SPSS

Složitost fomuláře byla dotazovanými ohodnocena stupněmi, kdy formulář byl buď jednoduchý nebo byl zcela složitý a dále stupněmi mezi. Většina respondentů ohodnotila formulář střední hodnotou složitosti přecházející ke složitějšímu formuláři. Stejným způsobem byl hodnocen formulář úřadu OAMP. Složitost formulářů OSSZ lze posoudit podle přílohy B – Přehled o příjmech a výdajích, přílohy C – Oznámení o zahájení (opětovném zahájení) činnosti a přílohy D – Přihláška k nemocenskému pojištění.

Graf. č. 9: Procentuální vyjádření složitosti formuláře OSSZ

Situace na OSSZ dopadla podobně jako na OAMP, tedy nejvíce odpovědi zaznamenal průměrně složitý formulář, průměrná srozumitelnost legislativy. Odpověď týkající se přístupu úředníka zaznamenala nejvíce odpověď 2, vzhledem k tomu, že je to jako stupnice ve škole, od výborného k nedostatečnému, přístup úředníka je chvalitebný ve 42 případech a dobrý ve 33 případech. I na OSSZ zvládá cizinec z dotazníkového šetření nejvíce jednání s úředníky sám (24x), dále s pomocí známého a zprostředkovatele. Při jednáních s OAMP je více využívána organizace na podporu integrace cizinců (21 případů) než při jednání na OSSZ (5 případů).

Poslední otázka udávala možnosti, se kterými cizinci souhlasí, že by se jimi mohla zlepšit situace jejich postavení ve společnosti. Nabídka těchto variant vyplynula z uskutečněných rozhovorů s úředníky Pardubického kraje. Odpovídali všichni respondenti a mohli vybrat i více možností. Podle největšího ohlasu jsou odpovědi seřazeny následovně:

Znalost jazyka	75
Snaha najít uplatnění v oboru	58
Dodržování zákonných předpisů	27
Ubytování mimo komunity	23
Získávat nové role mimo svou komunitu	22
Dodržování zákonných lhůt	21
Dodržování demokratických principů	18

I zde je vidět, že si cizinci jsou vědomi (71% z dotazovaných), že jazyk je pro ně důležitou nutností k možnosti integrovat se v nové společnosti, získávat zde pracovní uplatnění. Na druhém místě skončila možnost uplatnění se v oboru, kterou uvedla více jak polovina respondentů (55%).

4.2 Návrhy a doporučení

Tak, jak už bylo uvedeno výše, integrace se děje na každé úrovni společenského života. Není zde důležitá pouze ekonomická aktivita, ale i míra uplatnění se na pracovním trhu, přístup k určitým pozicím podle vzdělání. Nutná je sociální participace – účast ve spolcích, v různých seskupeních. Tak, jak vyplynulo z rozhovorů s úředníky Pardubického kraje, je

nutné opustit „ghetta“, pustit se do studia jazyka, zajistit si bydlení uvnitř majoritní společnosti, neizolovat se od ostatních. Musí tam existovat kontakty mezi hostiteli a přistěhovalci. Na druhou stranu, pro pocit sounáležitosti, je potřeba komunity jednotlivých etnik rozvíjet, ale zejména na kulturní bázi, např. prostřednictvím společenských tématických večerů, kam by měli přístup právě občané majoritní části populace. Pro rozvoj integračních opatření by měl být propracován systém sociálních služeb, měl by být jasně stanovený přístup ke vzdělání, zdravotnictví. Rozhodně by měla být rozšířena nabídka kurzů českého jazyka, zejména počtem hodin. Integrační politiku týkající se zvyšování znalosti českého jazyka by mohli praktikovat ve větší míře i zaměstnavatelé, instituce státní správy, protože úředníci jsou v denním kontaktu s cizinci, popřípadě by se mohlo zapojit město či kraj.

Organizace na podporu integrace cizinců realizuje mnoho služeb – je potřeba rozlišit, jaká konkrétní služba se za názvem skrývá, aby nedocházelo ke zdvojení služeb, k protěžování služeb či k lobování. Je rozdíl mezi službou „sociální poradenství“ v rámci financování dotačních řízení a „sociálněprávního prostředí“ – komplexní provedení cizince sociálněprávním prostředím majoritní společnosti.

Z pohledu OSSZ je nutné sdělit informaci, že potvrzení úřadu o tom, že nemá cizinec splatné nedoplatky na pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti včetně penále, se stalo jedním ze zlomových potvrzení pro rozhodování o prodloužení dlouhodobého pobytu cizince. Rozhodovací orgán MV ČR si může v rámci správního řízení dožádat další podklady, které by mohly ovlivnit jeho rozhodování. V tento okamžik je důležité právě pochopení nejen od cizince, ale i od úředníků povinnosti osoby samostatně výdělečně činné, jejich evidenci, zálohovou povinnost, platby, vyúčtování roku podáním Přehledu o příjmech a výdajích za předcházející rok a další skutečnosti rozhodující o platební morálce OSVČ - cizince. Někdy tedy ani nezáleží na cizinci, zda mu bude pobyt prodloužen. Cizinci s trvalým pobytem mají podobná práva jako občané ČR. Ostatní cizinci, tzv. třetích zemí to nemají tak jednoduché, musí si pobyt po skončení účelu vždy prodlužovat, žijí poté v nejistotě, ve strachu. Zákony se jim zdají přísné, nemohou si koupit nemovitost, nezískají lehce úvěr od banky. Neustále musí něco někomu dokládat, a jelikož tomu nerozumí, jsou odkázáni na pomoc.

5 Závěr

Pojmy cizinec, migrace a integrace nejsou již dávno něčím neznámým a vzdáleným. Staly se běžnou součástí naší každodennosti. Cizince nepotkáváme pouze na ulicích světových metropolí, ale stali se našimi „spoluobčany“ nejen ve městech, ale i v těch nejmenších a nejzapadlejších vesnicích a vískách. Tato skutečnost se samozřejmě nevyhnula ani Pardubickému kraji. Integrace občanů tzv. třetích zemí v Pardubickém kraji pohledem cizince a státního úředníka se tak stala tématem mé diplomové práce, která je obsahově rozčleněna na část teoretickou a praktickou.

V teoretické části bylo mým cílem vysvětlit základní pojmy, kterými jsou cizinec, migrace a integrace. Dále jsem zde představila legislativní ukotvení cizince v České republice, které definuje zákon o pobytu cizinců, zejména se zaměřením na cizince tzv. třetích zemí. Byla zde prezentována základní pobytová oprávnění a náležitosti žádostí o tato oprávnění, dále pak povinnosti cizinců vyplývající ze zákona o pobytu cizinců. Uvedeny byly i stěžejní organizace, které se zabývají integrační problematikou a které působí v Pardubickém kraji. Jsou jimi MOST PRO o.p.s. a Centrum na podporu integrace cizinců. Dále zde byli představeni dva zástupci státní správy a byly nastíněny i jejich aktivity. Má volba v tomto výběru padla na Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR, neboť v jeho kompetenci jsou pobytová oprávnění s délkou pobytu nad 90 dní a tudíž cílový vzorek, tedy cizinci tzv. třetích zemí. Dalším reprezentantem státní správy se v mé práci stala OSSZ, oddělení OSVČ, neboť s touto organizací mám jako její zaměstnankyně osobní zkušenost a tudíž jsem do celé problematiky přinesla nejen osobní vhled, ale zejména zkušenost a praxi.

Na teoretickou část navázala část praktická, ve které je představen prováděný výzkum a jeho výsledky. Tato část práce je empirická, a byla v ní analyzována a interpretována data získaná výzkumem. Zároveň na jejím podkladě byly hledány odpovědi na dílčí výzkumné otázky, které jsou podkladem k naplnění cíle této práce.

Zaměřila jsem se zde na názory respondentů z řad státní správy, na problematiku cizinců a jejich integraci, dále na jejich názory na fungování organizací, které jsou svou činností zaměřeny na integraci.

Z odpovědí, které poskytli pracovníci OAMP a OSSZ vyplývá, že v integrační problematice pokládají za důležitou samostatnost cizinců, schopnost nebýt závislý na pomoci neseřídných zprostředkovatelů a nepracovat za minimální mzdu a pod úroveň

svého vzdělání. Dále zde bylo zjištěno, že tito respondenti pokládají za zásadní problém na cestě k úspěšné integraci bydlení na ubytovnách, důraz kladli také na odstranění jazykové bariéry a zvládnutí českého jazyka ze strany cizinců a jejich snahy integrovat se. Ve vztahu cizinec a pracovník „integračních“ organizací spatřují pracovníci OAMP i OSSZ za základní princip slušnost a vstřícnost, profesionální a důvěryhodné chování. Byla zde zmíněna i pomoc těchto organizací s tlumočením na úřadech. V praxi je již realizováno projektem „Integrační středisko pro cizince“, kde organizace MOST PRO poskytuje své pracovníky, aby pomohli cizincům s tlumočením a vyplňováním formulářů na pracovištích OAMP.

Další část mého výzkumu byla zaměřena na zjištění názorů zástupců integračních organizací na danou problematiku. V oblasti uplatnění cizinců na trhu práce a jejich integraci se pracovníci integračních center shodují se zaměstnanci státní správy v tom, že je důležité najít uplatnění ve vystudovaném oboru. Nový pohled zde přinesl názor pracovníka integrační organizace, že by měl být umožněn rovný přístup na trh práce pro cizince bez trvalého pobytu. V oblasti bytové situace přinesly odpovědi respondentů nový aspekt, kterým je stereotypizace, předsudky, etnocentrismus ubytovatelů, které ztěžují cizincům možnost najít vhodné ubytování.

Pracovníci integračních organizací dále upozornili na názor, že integrace je obousměrný proces. Vzájemné chování ve vztahu cizinec vs. pracovník integrační organizace charakterizují respondenti z této skupiny jako normy slušného chování, znalosti sociální a kulturní antropologie a jejich aplikace v praxi např. empatie, aktivní naslouchání, zkrátka vše dle zásad sociální práce.

Můj výzkum však nebyl zaměřen pouze na názory státních úředníků a pracovníků integračních organizací, nezbytnou součástí je i dotazníkové šetření zaměřené na cizince a jejich názory na vlastní integraci, využívání služeb, které poskytují integrační organizace a na jejich zkušenosti s úřady, vůči kterým mají plnit zákonem dané povinnosti.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 106 respondentů z řad cizinců tzv. třetích zemí. Zkoumanou skupinu lze charakterizovat následujícím způsobem. Mezi dotazovanými lehce převažovaly ženy, podle věku bylo nejvíce respondentů ze skupiny 26-45 let a nejčastěji uváděným nejvyšším dosaženým vzděláním bylo středoškolské vzdělání. Tento údaj však nemusí být relevantním a korespondovat se vzděláním, tak jak jej vnímáme v České republice, neboť nebyla zkoumána úroveň a kategorizace vzdělání v jednotlivých zemích

původu dotazovaných cizinců. K charakteristice dotazovaného vzorku cizinců lze dále uvést, že zde byli nejvíce zastoupeni cizinci z Ukrajiny, následovali cizinci z Vietnamské socialistické republiky a Mongolska. Zajímavým ukazatelem je zjištění, že více než polovina (66 respondentů) cizinců zde pobývá na základě povolení k trvalému pobytu, tedy na základě nejvyššího pobytového oprávnění pro cizince, a žije v České republice více než 3 roky. Cílem dotazníkového šetření však nebylo pouze charakterizovat zkoumanou skupinu, ale zjistit také názory cizinců na problematiku integrace, na jejich zkušenosti s integračními organizacemi, na jejich dojmy ze setkání se státní správou a českou legislativou a nakonec konfrontovat a porovnat výsledky, které přinesl dotazníkový výzkum s cizinci se závěry, které vyplynuly z odpovědí na výzkumné otázky položené vybraným pracovníkům státní správy a integračních organizací.

Z výsledků dotazníkového šetření u cizinců tzv. třetích zemí mimo jiné vyplynulo, že cizinci se většinou před příjezdem do České republiky informují o svých povinnostech a o podmínkách života zde. K tomu využívají více zdrojů, kterými jsou zejména internet, literatura a tisk a informace získané od známých a rodiny. V oblasti využívání služeb integračních organizací v Pardubickém kraji bylo zjištěno, že žádný z respondentů nevyužívá služeb jiné organizace než MOST PRO o.p.s a CPIC (64 respondentů). Služby integračních organizací nikdy nevyužilo pouze 19 dotázaných. Z výsledků je dále patrné, že pokud cizinec využívá služeb těchto organizací, tak většinou vícekrát.

Z předchozího šetření, které bylo zaměřeno na pracovníky státní správy, vyplynulo, že jedním ze základních problémů úspěšné integrace občanů tzv. třetích zemí je jazyková bariéra. V teoretické části práce byly představeny integrační organizace a jejich aktivity, kterými jsou mimo jiné i jazykové kurzy pro cizince. Obě zde prezentované organizace nabízejí kurzy českého jazyka pro cizince. Z tohoto důvodu se stal jednou z výzkumných otázek cílených na respondenty z řad cizinců i dotaz, který se týkal kurzů českého jazyka. Většina dotázaných (76 ze 106) využila nabídky integračních organizací a absolvovala některý z nabízených jazykových kurzů, přičemž spokojenost s těmito kurzy převážila nad nespokojeností (49 spokojených respondentů). Jako nejčastější důvody negativního hodnocení těchto kurzů byly uváděny: malá časová dotace, nesrozumitelný školící materiál a organizace výuky. Cílem mého výzkumu nebylo porovnat a hodnotit kvalitu služeb (zde konkrétně jednotlivých jazykových kurzů) integračních organizací. Na tomto místě by se však dle mého názoru otevřelo zajímavé téma, které by jistě zasloužilo prostor k hlubšímu

zkoumání, neboť výsledek by mohl přinést doporučení vedoucí ke zkvalitnění a zlepšení těchto služeb.

Další výzkumná otázka se zaměřila na zjištění skutečnosti, kterých služeb integračních organizací cizinci nejvíce využívají a překvapením bylo, že se nejedná o tlumočnické služby, ale zejména o právní a sociální poradenství.

Na druhou stranu z výzkumu také vyplynulo, že setkání s úředníky, pracovníky center při řešení svých povinností pokládá většina dotazovaných za problematické z důvodu jazykové bariéry (84 respondentů) a 40 respondentů uvedlo, že má dokonce z jednání strach. Neznalost českého jazyka je tedy zásadním problémem nejen z pohledu státních úředníků, ale také z pohledu cizinců, a prostupuje celým výzkumem.

Z informací, které byly získány z rozhovorů s úředníky, ale i cizinci za přítomnosti výzkumníka, vyplynuly výsledky uvedené výše, které nezůstanou anonymní ani formální záležitostí. Odpovědi byly konkrétní. Snahou bude předat adekvátním způsobem informace dál na úřady a organizace dotýkající se, nebo se přímo zabývající danou problematikou. Z uvedených informací se dá vydedukovat zejména neznalost českého jazyka a neschopnost orientovat se v základních právních předpisech. Úkoly z toho vyplývající jsou za prvé naučit cizince český jazyk, za druhé zprostředkovat jim informace o problematice sociálně-právní hned při vstupu na území ČR. Úřady požadující po klientovi povinnost z hlediska obsahu a zaměření činnosti nemají časový prostor pro poradenství. Z rozhovorů se zástupci CPIC a MOST PRO vyplynulo, že čas strávený individuálně s klientem – cizincem z tzv. třetí země - nezabírá velký podíl celkového času poradenství a služeb vykonávaných organizacemi na podporu klientů. Je tomu tak zejména při praktických záležitostech poradenství, a to z důvodu kapacitních, ale i z důvodu toho, že poptávka již není taková jako v letech 2009-2010, kdy byl velký příliv migrantů. Přitom aktivita stráveného času s klientem by měla z nějakých 30 % vzrůst alespoň na 60%. Samozřejmě za předpokladu rozšíření center, tedy i dotací na jejich činnost, například z různých operačních programů EU. Nedílnou součástí je činnost neziskových organizací, které tady suplují činnost státu, tudíž i ony by měly být správným způsobem financovány. V neposlední řadě je činnost integračních center vyplněna prací dobrovolníků. Již dnes se dostává do návrhu koncepce tzv. uvítacích kurzů pro nové migranty. Jde o 8-hodinové kurzy, kde získají cizinci povědomí o svých povinnostech. Cizinec – zaměstnanec má tak trochu výhodu v tom, že má za něj povinnost řešit situaci na úřadech zaměstnavatel. Ale

cizinec – podnikatel je odpovědný za evidenci, odvody pojistného, odevzdání tiskopisů a za své jednání sám. Zejména podnikatelé by měli mít prvotní informace ze zastupitelských úřadů, měli by znát český jazyk a měli by být seznámeni se základními právními předpisy úřadů – OAMP, FÚ, OSSZ, živnostenského úřadu, zdravotní pojišťovny, úřadu práce. Propojením pracovníků úřadů s integračními centry by mohla vzniknout pravidelná školení cizinců v oblasti platných právních předpisů.

Cílem práce bylo představit a zmapovat integraci občanů tzv. třetích zemí v Pardubickém kraji. Z pohledu úředníků vybraných organizací státní správy, z pohledu pracovníků integračních organizací a zejména z pohledu cizinců samotných. Mou snahou bylo také zjistit, jaké postoje a požadavky na integraci mají výše jmenovaní a jaká je reálná skutečnost. Z tohoto důvodu byl realizován výzkum, který byl proveden pomocí dotazníkového šetření a který ukázal, že většina zaměstnanců státní správy a integračních organizací považuje integraci za důležitý krok. Výsledky výzkumu také ukázaly, že největší požadavky v této oblasti jsou kladeny na odstranění jazykové bariéry, která je příčinou problémů a nedorozumění při jednání cizinců nejen na úřadech. Nekladme však vinu pouze na jazykovou bariéru, neboť složitost a neustálá proměnlivost legislativy v České republice zamotá hlavu i samotným reprezentantům státní správy, natož pak cizinci, který se snaží naučit česky a pochopit zdejší mentalitu, zvyky a zákony. Nehledejme však také negativa jen na straně státní správy a legislativy, neboť integrace, jak již bylo řečeno, je obousměrný proces, tudíž by měla být patrná snaha z obou stran. Jak ze strany státní správy, tak ze strany cizinců, kteří přijeli žít a pracovat do České republiky. Samozřejmě, že se jedná o běh na dlouhou trať, nicméně tato práce ukázala, že v Pardubickém kraji existují organizace, jejichž cílem je na této cestě cizincům pomoci, což skutečně také činí. Organizace mají dlouholetou praxi a výsledky v oblasti integrace. Výzkum otevřel dveře dalším možným tématům bádání, které by přispěly ke zlepšení činnosti těchto organizací směrem k cizincům. Klíčovým se mi zde jeví zejména zaměření integračních aktivit na cizince při tzv. prvovstupu, neboť ti jsou nejvíce ohroženi, jak neznalostí jazyka, prostředí, legislativy, tak možností zneužití (nelegální zaměstnávání, kriminální skupiny, obchod s lidmi atd.).

Na závěr bych doporučila pracovníkům státní správy více naslouchat cizincům, pracovníkům integračních organizací udržet a zlepšovat nastavenou cestu. Důležitá je pak zejména vzájemná komunikace, neboť obě strany se mohou obohatit o cenné postřehy

a informace, které povedou k lepší integraci cizinců. Vždyť úspěšná integrace je přínosem nejen pro samotné cizince, ale i pro majoritní společnost, tedy nás všechny.

6 Seznam použitých zkratek

CPIC – Centrum na podporu integrace cizinců

ČR – Česká republika

ČSSZ – Česká správa sociálního zabezpečení

ČZU – Česká zemědělská univerzita

ELDP – Evidenční list důchodového pojištění

ES – Evropské společenství

EU/EHP – Evropská unie/evropský hospodářský prostor

EVPM – Evidence volných pracovních míst

ISDS – Informační systém datových schránek

MV ČR – Ministerstvo vnitra

MPSV ČR – Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky

OAMP – Odbor azylové a migrační politiky

OSSZ – Okresní správa sociálního zabezpečení

OSVČ – Osoba samostatně výdělečně činná

SPSS - Statistical Package for the Social Sciences (software)

SUZ – Správa uprchlických zařízení

ÚZ – Úplné znění

VPTM – Vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství

VREP – Veřejné rozhraní pro e-Podání

ZNP – Zákon o nemocenském pojištění

7 Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Počet klientů cizinců tzv. třetích zemí organizace Most pro lidská práva, později MOST PRO, o.p.s. v letech 2009-2013

Tabulka č. 2: Počty klientů dle státní příslušnosti za roky 2009-2013

Tabulka č. 3: Počet cizinců z třetích zemí (mimo EU) a podíl klientů CPIC v letech 2009-2013 na tomto počtu

Tabulka č. 4: Počet cizinců z třetích zemí (mimo EU) v letech 2009 - 2014 v Pardubickém kraji

Tabulka č. 5: Počet OSVČ v letech 2009 - 2014 v evidenci OSSZ v Pardubickém kraji

Tabulka č. 6: Počet cizinců z třetích zemí (mimo EU) v letech 2009 - 2014 v evidenci OSSZ v Pardubickém kraji

Tabulka č. 7: Podíl cizinců z třetích zemí (mimo EU) na počtu OSVČ v evidenci OSSZ v letech 2009 – 2014

Tabulka č. 8 : Počet a procentuální vyjádření možné ekonomické aktivity dotazovaných

Tabulka č. 9: Možnosti zdrojů informací

Tabulka č. 10: Počet a procentuální využití organizací na pomoc integraci cizinců

Tabulka č. 11: Počet a procentuální vyjádření frekvence pomoci

Tabulka č. 12: Počet a procentuální vyjádření účasti na kurzu českého jazyka

Tabulka č. 13: Počet a procentuální vyjádření spokojenosti s kurzem českého jazyka

Tabulka č. 14: Počet a procentuální vyjádření zvládnutí jednání s OAMP

Tabulka č. 15: Počet a procentuální vyjádření složitosti formuláře OAMP

Tabulka č. 16: Počet a procentuální vyjádření přístupu úředníka OAMP

Tabulka č. 17: Počet a procentuální vyjádření přístupu úředníka OSSZ

Tabulka č. 18: Počet a procentuální vyjádření zvládnutí jednání s OSSZ

Tabulka č. 19: Počet a procentuální vyjádření srozumitelnosti legislativy

Tabulka č. 20: Počet a procentuální vyjádření složitosti formuláře OSSZ

8 Seznam grafů

Graf č. 1: Počty klientů dle státní příslušnosti v letech 2010-2013

Graf č. 2: Počet cizinců z třetích zemí (mimo EU) v letech 2009 - 2014 v Pardubickém kraji

Graf č. 3: Počet OSVČ v letech 2009 - 2014 v evidenci OSSZ v Pardubickém kraji

Graf č. 4: Počet cizinců z třetích zemí (mimo EU) v letech 2009 - 2014 v evidenci OSSZ

Graf č. 5: Ekonomická aktivita cizinců tzv. třetích zemí

Graf č. 6: Procentuální vyjádření frekvence pomoci

Graf č. 7: Procentuální vyjádření účasti na kurzu českého jazyka

Graf č. 8: Procentuální vyjádření přístupu úředníka OAMP

Graf č. 9: Procentuální vyjádření složitosti formuláře OSSZ

9 Seznam použitých zdrojů

BARŠOVÁ, Andrea, BARŠA, Pavel. *Od multikulturalismu k občanské integraci*. Brno. Sociální studia. Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, 1/2005. s. 49–66. ISSN 1214-813X.

HECKMANN, Friedrich. *Integration von Migranten: Einwanderung und neue Nationenbildung*. 1.vyd., Wiesbaden : Springer VS, 2015, 325 s. ISBN 978-3-658-06979-7.

JEDLIČKOVÁ, Veronika a kol. *Metodika nízkoprahových kurzů pro cizince. „Šance-práce- integrace!“* 1.vyd. Evropská kontaktní skupina v České republice, 2011, 58 s. ISBN 978-80-904452-4-6.

KRCHOVÁ, Andrea, VÍZNEROVÁ, Hana. *Deník migranta, migrantky*. Evropská kontaktní skupina v České republice, 2010, 96 s. ISBN 978-80-904452-1-5.

MORGENSTERNOVÁ, Monika, ŠULOVÁ, Lenka a kol. *Interkulturní psychologie: rozvoj interkulturní senzitivity*, 1. vyd. Praha, Karolinum, 2007, 218 str., ISBN 978-80-246-1361-1.

PRŮCHA, Jan. *Interkulturní komunikace*. 1.vyd. Praha, Grada, 2010, 199s. ISBN 978-80-247-3069.

PŘIB, Jan, VOŘÍŠEK, Vladimír. *Důchodové předpisy s komentářem*. 5. aktualizované vydání. Olomouc, ANAG, 2007, 477 s. ISBN 978-80-7263-379-1.

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, TRBOLA, Robert. *Institucionální podmínky sociální integrace cizinců v ČR II., Role zaměstnání a vybraných institucí v procesu integrace*. 1.vyd. Brno, Barrister&Principal, 2011, 186 s. ISBN 978-80-87474-20-4.

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, TRBOLA, Robert. *Vybrané aspekty života cizinců v České republice*. Praha, VÚPSV, 2010. ISBN 978-80-7416-067-7.

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava, TRBOLA, Robert, HOFÍREK, Ondřej. *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. 1.vyd. Praha, Slon, 2010, 309 s. ISBN 978-80-7419-023-0.

SRB, Jan a kol. *Cizinci v České republice*. Český statistický úřad, 2012, 219 s., ISBN 978-80-250-2309-9.

ŠUBRT, Bořivoj a kol. *Abeceda mzdové účetní*. 24. vydání. Olomouc, ANAG, 2014, 607 s. ISBN 978-80-7263-851-2.

TOLLAROVÁ, Blanka. [online]. *Integrace cizinců v Česku: pluralita, nebo asimilace?* Biograf (39): 107 odst., 2006. [cit. 21. 10. 2013]. Dostupné z [www:<http://www.biograf.org/clanky/clanek.php?clanek=v3902>](http://www.biograf.org/clanky/clanek.php?clanek=v3902)

TOMŠÍK, Karel. *Evropská integrace a environmentální ekonomika*. 7.vyd. Česká zemědělská univerzita v Praze. Provozně ekonomická fakulta, 2013, 127 s., ISBN 978-80-213-2404-6.

TRÖSTER, Petr a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 3.aktualizované a doplněné vyd. Praha, C.H. Beck, 2005, 380 s. ISBN 80-7179-856-8.

VÍZNEROVÁ, Hana. *Vaše snaha jít do práce: průvodce pracovním trhem: učebnice pro cizince*. 1.vyd. Praha, Evropská kontaktní skupina, 2011, 196 s. ISBN 978-80904452-3-9.

ŽENÍŠKOVÁ, Marta. *Pojistné na sociálního zabezpečení*. 6.aktualizované vyd. Olomouc, ANAG, 2014, 158 s. ISBN 978 -80-7263-861-1.

ŽENÍŠKOVÁ, Marta, PŘIB, Jan. *Zákon o nemocenském pojištění s komentářem a příklady od 1. 1. 2014*. 7. aktualizované vyd. Olomouc, ANAG, 2014, 279 s. ISBN 978 -80-7263-856-7.

Universum Všeobecná encyklopedie. Praha: Odeon, 2002. 384 s. ISBN 80-207-1114-7.

ÚZ Úplné Znění. *Sociální zabezpečení č. 942*. Nakladatelství Sagit, 2013. ISBN 978-80-7208-968-0.

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2013 [pdf]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR [cit. 10. 11. 2014]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migracni-a-azylova-politika-ceske-republiky-470144.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>.

Informace pro cizince – občané třetích zemí [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR [cit. 15. 12. 2014]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/obcane-tretich-zemi.aspx>.

Integrace cizinců na území ČR [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR [cit. 15. 12. 2014]. Dostupné z: < <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>>.

Migrační politika České republiky [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR [cit. 10. 11. 2014]. Dostupné z: < <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx>>.

Zákon o pobytu cizinců – úplné znění – neoficiální znění se stavem ke dni 1. 5. 2011 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR [cit. 12. 3. 2014]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx>>

Úplné znění zákona o pobytu cizinců na území ČR - neoficiální znění se stavem ke dni 1. 1. 2015 [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR [cit. 11. 2. 2015]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/sluzby-pro-verejnost-informace-pro-cizince-informace-pro-cizince.aspx>>

Infoleták elektronické podání [pdf]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 13. 1. 2015]. Dostupné z:< http://www.cssz.cz/NR/ronlyres/AFA38189-5723-4D34-B2B7-505F6AA08F32/0/Infoletak_elektronicke_podani.pdf>.

e-podání [on-line]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 13. 1. 2015]. Dostupné z:< <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2005/2005-04-26-e-podani-prostrednictvim-portalu-verejne-spravy.htm>>.

Výroční zpráva 2012 [pdf]. Pardubice: MOST PRO o.p.s. [cit. 10. 12. 2014]. Dostupné z: <http://www.mostlp.eu/wp-content/uploads/2014/02/MPLP_vyrocní_zprava_2012_www.pdf>.

Výroční zpráva 2013 [pdf]. Pardubice: MOST PRO o.p.s. [cit. 10. 12. 2014]. Dostupné z: <http://www.mostlp.eu/wp-content/uploads/2014/02/MPLP_vyrocní_zprava_2013_www1.pdf>.

Multiklub Pod Mostem [online]. Pardubice: MOST PRO o.p.s.[cit. 15. 12. 2014]. Dostupné z: < <http://www.mostlp.eu/multiklub-pod-mostem/>>

Informace o projektu [online]. Praha: Centra na podporu integrace cizinců [cit. 14. 11. 2014]. Dostupné z: < <http://www.integracnicentra.cz/Onas/InformaceOProjektu.aspx> >

Poskytované služby [online]. Praha: Centra na podporu integrace cizinců [cit. 15. 12. 2014]. Dostupné z: < <http://www.integracnicentra.cz/PoskytovaneSluzby/PoradenskaAInformacniCinnost.aspx> >

Česko. Zákon č. 326/1999 Sb. ze dne 30. listopadu 1999, o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 155/1995 Sb. ze dne 30. června 1995, o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 589/1992 Sb. ze dne 20. listopadu 1992, o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 582/1991 Sb. ze dne 17. prosince 1991, o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 325/1999 Sb. ze dne 11. listopadu 1999, o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

Česko. Zákon č. 586/1992 Sb. ze dne 20. listopadu 1992, o dani z příjmu, ve znění pozdějších předpisů.

10 Seznam příloh

Příloha A	Vzor dotazníku
Příloha B	Přehled o příjmech a výdajích
Příloha C	Oznámení o zahájení (opětovném zahájení) činnosti
Příloha D	Příhláška k nemocenskému pojištění
Příloha E	Leták – pozvánka na sociokulturní kurz
Příloha F	Formulář žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu
Příloha G	Žádost o zaměstnaneckou kartu
Příloha H	Leták - zaměstnanecká karta v češtině
Příloha I	Leták - zaměstnanecká karta ve vietnamštině

Příloha A

Vážená paní/pane,

ráda bych Vás požádala o vyplnění tohoto dotazníku. Jmenuji se Martina Blümelová a studuji 5. ročník Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Praze. Výsledky tohoto průzkumu použiji pro závěrečnou diplomovou práci, která je na téma Integrace občanů tzv. třetích zemí v Pardubickém kraji pohledem cizince a státního úředníka. Dotazník je anonymní. Vyplňte prosím tento dotazník dle Vašeho přesvědčení a zkušeností.

Zakroužkujte nebo zaškrtněte vhodnou variantu odpovědi, nebo známku dle nápovědy.

Dotazník

Jste :	1 muž	2 žena	
Jaký je Váš věk:	1 do 25 let	2 26-45 let	3 nad 45 let
Jaké je Vaše dosažené vzdělání:	1 základní	2 středoškolské	3 vysokoškolské

1) Ze které země pocházíte?

- 1 Ukrajina
- 2 Vietnam
- 3 Mongolsko
- 4 Rusko
- 5 Jiné (doplňte).....

2) Jak dlouho žijete na území ČR?

- 1 do 1 roku
- 2 1-3 roky
- 3 nad 3 roky

3) Do které skupiny se řadíte?

- 1 Cizinec s trvalým pobytem
- 2 Cizinec s přiznaným azylem
- 3 Cizinec s dlouhodobým nebo přechodným pobytem /na 12 měsíců a více/
- 4 Cizinec pobývající v ČR na základě víza nad 90 dní
- 5 Žadatel o azyl
- 6 Cizinec pobývající v ČR na základě krátkodobého víza nebo legálně bez víz
- 7 Cizinec nelegálně pobývající

12) Jak hodnotíte přístup úředníků na OAMP?

1 - 2 - 3 - 4 - 5

(výborný)

(nedostatečný)

13) Pokud podnikáte, víte o povinnosti evidovat se na OSSZ (Okresní správě sociálního zabezpečení)?

1 ano

2 ne

14) Při jednání na OSSZ související s vyřízením záležitostí s podnikáním Vám pomáhal (vyberte pouze 1 možnost):

1 Zvládl/a jsem to sám/a

2 Zprostředkovatel (na základě plné moci)

3 Organizace na podporu integrace cizinců

4 Známý

5 Úředník

6 Jiný (doplňte).....

15) Je pro Vás legislativa upravující podnikání srozumitelná a pochopitelná?

1 - 2 - 3 - 4 - 5

(vůbec ne)

(zcela)

16) Jak je pro Vás složité vyplnit formulář potřebný pro potřeby OSSZ?

1 - 2 - 3 - 4 - 5

(vůbec ne)

(zcela)

17) Jak hodnotíte přístup úředníků na OSSZ?

1 - 2 - 3 - 4 - 5

(výborný)

(nedostatečný)

18) Vyberte některé z možností, se kterými souhlasíte, které by mohly zlepšit situaci Vašeho postavení ve společnosti, zejména při plnění svých povinností na úřadech (nabídka možností vyplynula z uskutečněných rozhovorů s úředníky Pardubického kraje):

1 Snaha najít uplatnění v oboru

2 Ubytování mimo komunity

3 Znalost jazyka

4 Dodržování zákonných lhůt

5 Dodržování zákonných předpisů

6 Dodržování demokratických principů

7 Získávat nové role mimo svou komunitu

Děkuji Vám za Váš čas a pomoc.

Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2014

podle § 15 zákona č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

řádný opravný

A. Základní identifikace													
1. Příjmení	2. Jméno	3. Titul	4. Datum narození	Rodné číslo									
5. Ulice	6. Číslo domu	7. Obec	Variabilní symbol										
8. PSČ	9. Stát	10. Telefon	11. ID datové schránky										
B. Údaje o daňovém přiznání													
12. Daňové přiznání zpracovává a podává daňový poradce	ano ☐	ne ☐	15. Protokol o platbě daně z příjmů paušální částkou předložen dne					Ze dne		Prodlouženo do dne			
13. Jsem povinen/povinna podávat daňové přiznání	ano ☐	ne ☐	16. Rozhodnutí finančního úřadu o prodloužení lhůty pro předložení daňového přiznání										
14. Jsem poplatníkem daně z příjmu stanovené paušální částkou	ano ☐	ne ☐	17. Účtování v hospodářském roce	ano ☐	ne ☐								
C. Údaje o výkonu samostatné výdělečné činnosti (SVČ)													
18. V roce 2014 jsem vykonával/a samostatnou výdělečnou činnost	☐ jen hlavní		☐ jen vedlejší		☐ hlavní i vedlejší								
Hlavní SVČ jsem vykonával/a v měsících	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1 - 12
Vedlejší SVČ jsem vykonával/a v měsících	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
D. Vedlejší samostatná výdělečná činnost - podle ustanovení § 9 odst. 6 písm. a) až e) zákona č. 155/1995 Sb.													
Důvod výkonu vedlejší SVČ													
19. Zaměstnání	☐		20. Nárok na výplatu invalidního důchodu nebo přiznání starobního důchodu	☐									
21.1. Nárok na rodičovský příspěvek	☐		21.2. Nárok na PPM nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu z nemocenského pojištění zaměstnanců, není-li nárok na PPM	☐									
21.3. Osobní péče o osobu mladší 10 let, která je závislá na pomoci jiné osoby ve st. I, nebo o osobu, která je závislá na pomoci jiné osoby ve st. II-IV	☐												
22. Výkon vojenské služby v ozbrojených silách ČR	☐		23. Nezaopatřenost dítěte podle § 20 odst. 4 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb.	☐									
E. Údaje o účasti na nemocenském pojištění (NP) a o účasti na důchodovém spoření (DS)													
24. Dobrovolná účast na nemocenském pojištění	ano ☐	ne ☐	Od			Do							
25. Účast na důchodovém spoření (II. pilíř)	ano ☐	ne ☐	Od			Do							
F. Údaje o daňovém základu OSVČ za rok 2014 a další údaje podle § 15 zákona č. 589/1992 Sb.													
26. Daňový základ			Kč										
27. Počet měsíců, v nichž jsem považován/a za OSVČ			hlavní ☐					vedlejší ☐					
28. Počet měsíců, v nichž jsem vykonával/a SVČ aspoň po část měsíce			hlavní ☐					vedlejší ☐					
29. Průměrný měsíční daňový základ			Kč										
30. Rozdělení daňového základu	Hlavní činnost		Kč	Vedlejší činnost		Kč							
31. Vypočtený vyměřovací základ	Hlavní činnost		,00 Kč	Vedlejší činnost		,00 Kč							
32. Dílčí vyměřovací základ	Hlavní činnost		,00 Kč	Vedlejší činnost		,00 Kč							
33. Minimální vyměřovací základ			,00 Kč	37. Vyměřovací základ ze SVČ			,00 Kč						
34. Určený vyměřovací základ			,00 Kč	38. Pojistné na DP			,00 Kč						
35. Vyměřovací základ ze zaměstnání			,00 Kč	39. Úhrn zaplacených záloh na DP			Kč						
36. Součet řádků 34 a 35			,00 Kč	40. Rozdíl mezi Pojistným a Úhrnem záloh (38 - 39)			Kč						

Poznámka: řádky 30 a 32 se vyplňují pouze v případě, byla-li vykonávána hlavní i vedlejší činnost (čtěte pokyny)

2 4 8 9 4 3 7 5 7 9

strana 1

ČSSZ 89 324 14
1/2015

Rodné číslo OSVČ

G. Způsob použití přeplatku

Přeplatek (část přeplatku) ve výši

Kč

použijte (pokud nemám vůči OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno nebo ČSSZ splatný závazek) na úhradu **záloh na pojistné**

na měsíce

Přeplatek (zbývající část přeplatku)a) Vraťte na účet

IBAN (mezinárodní číslo účtu použijte při platbě do ciziny)

Předčíslí účtu

Číslo účtu

Kód banky

Variabilní symbol

Specifický symbol

b) Pošlete poštovní poukázkou na adresu

Příjmení

Jméno

Titul

Ulice

Číslo domu

Obec

PSČ

Stát

H. Výše zálohy na důchodové pojištění (DP) a pojistného na nemocenské pojištění (NP) na rok 2015

Pro účely placení záloh na pojistné budu v roce 2015 považován/a za OSVČ vykonávající

 Hlavní činnost Vedlejší činnost

41. Měsíční vyměřovací základ

,00

Kč

43. Měsíční pojistné na NP

,00

Kč

42. Měsíční záloha na DP

,00

Kč

I. Základní identifikace OSVČ, se kterou je vykonávána spolupráce

Příjmení	Jméno	Titul	Datum narození	Rodné číslo
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Ulice	Číslo domu			
<input type="text"/>	<input type="text"/>			
Obec	PSČ	Stát		
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>		

J. Přihláška k účasti na důchodovém pojištění OSVČ v roce 2014

Vzhledem k tomu, že jsem v roce 2014 nedosáhl/a z výkonu vedlejší SVČ zákonem stanoveného příjmu pro povinnou účast na důchodovém pojištění OSVČ, přihlašuji se k této účasti dnem podání tohoto přehledu

ano

ne

K. Údaje o opravném přehledu

Datum zjištění nové výše vyměřovacího základu ze SVČ

Důvod předložení opravného přehledu

L. Podpisy a razítka

Název příslušné OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno

Prohlašuji, že všechny údaje uvedené v tomto přehledu jsou pravdivé a že příslušné okresní správě sociálního zabezpečení ohlásím změny údajů, které by vedly ke zvýšení vyměřovacího základu za rok 2014, a to do 8 dnů ode dne, kdy jsem se o těchto změnách dozvěděl/a.

Datum vyplnění

Datum přijetí

Počet příloh

Podpis (a razítko) OSVČ

Podpis a razítko OSSZ

6 1 7 0 0 8 7 2 6 7

Oznámení o zahájení (opětovném zahájení) samostatné výdělečné činnosti

Místně příslušná OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno

Razítko OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno

Variabilní symbol důchodového pojištění
- vyplní OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno
Variabilní symbol nemocenského pojištění
- vyplní OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno

A. Základní identifikace

Příjmení	Jméno	Rodné příjmení	Rodné číslo
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Všechna dřívější příjmení		Titul	Pohlaví
<input type="text"/>		<input type="text"/>	<input type="text"/>
Datum narození	Místo narození	Stát narození	Státní občanství
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
E-mail	Telefon	ID Datové schránky	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

B. Adresa pobytu v ČR (je-li trvalý pobyt mimo ČR)

Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

C. Kontaktní adresa

Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ	Stát
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

D. Údaje o samostatné výdělečné činnosti (SVČ)

Datum zahájení (opět. zahájení) SVČ	SVČ jsem oprávněn/a vykonávat od	Druh činnosti
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

E. Údaje o důchodovém pojištění v cizině

Jiný stát, na jehož území je výdělečná činnost vykonávána	OSVČ je (byla) účastna sociálního pojištění na území jiného státu			
<input type="text"/>	☐ ano ☐ ne			
Cizozemský nositel sociálního pojištění				
Název	Cizozemské číslo pojištění			
<input type="text"/>	<input type="text"/>			
Ulice	Číslo domu	Obec	PSČ	Stát
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

F. Vedlejší samostatná výdělečná činnost

Splňuji podmínku pro výkon vedlejší SVČ z důvodu

☐	Zaměstnaní od	Název a adresa zaměstnavatele		
☐	Nároku na výplatu invalidního důchodu nebo přiznání starobního důchodu. Uveďte			
☐	Druh pobíraného důchodu	Plátce důchodu	Starobní důchod přiznán od	Invalidní důchod vyplácen od
☐	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
☐	Nárok na rodičovský příspěvek nebo na peněžitou pomoc v mateřství (PPM) nebo nemocenské z důvodu těhotenství a porodu z nemocenského pojištění zaměstnanců, není-li nárok na PPM.			Od
☐	Péče o závislou osobu od	Výkon vojenské služby od		Nezaopatřené dítě od
☐	<input type="text"/>	<input type="text"/>	☐	<input type="text"/>

G. Základní identifikace OSVČ, se kterou je vykonávána spolupráce

Příjmení	Jméno	Rodné příjmení	Rodné číslo
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Titul	Datum narození	Identifikační číslo	
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	

Adresa trvalého pobytu nebo adresa hlášeného pobytu v ČR, není-li trvalý pobyt v ČR

Ulice	Číslo domu	Obec	PSC	Stát
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

H. Přihláška k dobrovolné účasti na nemocenském pojištění OSVČ

K účasti na pojištění se přihlašuji od do

Název zdravotní pojišťovny

I. Údaje o nemocenském pojištění

Název předchozího orgánu, který prováděl NP, pokud jím není ČSSZ

Název orgánu, který v současnosti provádí NP, pokud jím není ČSSZ

Předchozí doba účasti na nemocenském pojištění v cizině od do

Cizozemský nositel nemocenského pojištění

Název

Cizozemské číslo pojištění

Ulice

Číslo domu

Obec

PSC

Stát

J. Úhrada pojistného

Požaduji zaslání poštovních poukázek na úhradu pojistného ¹⁾ ano ne

K. Účast na důchodovém spoření

Účast na důchodovém spoření (II. pilíř) ano ne

Od Do

Prohlašuji, že uvedené údaje jsou pravdivé.

Počet příloh

.....
Datum, podpis OSVČ

¹⁾ Složenky jsou zaslány pouze na jeden rok. O jejich zaslání v dalším roce je nutno požádat OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno vždy znovu.

Evidenční štítek

Příhláška k dobrovolné účasti na nemocenském pojištění OSVČ

ČESKÁ SPRÁVA SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

Místně příslušná OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno

Razítko OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno

Variabilní symbol nemocenského pojištění
- vyplní OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno

A. Základní identifikace

Příjmení	Jméno	Rodné příjmení	Rodné číslo
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
Titul	Datum narození		
<input type="text"/>	<input type="text"/>		

B. Příhláška k účasti na nemocenském pojištění (NP)

K účasti na pojištění se přihlašuji od	<input type="text"/>	Název zdravotní pojišťovny	<input type="text"/>
Datum zahájení (opětovného zahájení) SVC	<input type="text"/>		

C. Úhrada pojistného

Požaduji zaslání poštovních poukázek pro hrazení pojistného ¹⁾ ano ne

D. Údaje o nemocenském pojištění

Název předchozího orgánu, který prováděl NP, pokud jím není ČSSZ	<input type="text"/>	Název orgánu, který v současnosti provádí NP, pokud jím není ČSSZ	<input type="text"/>
Předchozí doba účasti na nemocenském pojištění v cizině od	<input type="text"/>	do	<input type="text"/>
Cizozemský nositel nemocenského pojištění			
Název	<input type="text"/>		Cizozemské číslo pojištění
<input type="text"/>	<input type="text"/>		<input type="text"/>
Ulice	Číslo domu	Obec	PSC Stát
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

E. Účast na důchodovém spoření

Účast na důchodovém spoření (II. pilíř) ano ne

Od Do

Prohlašuji, že uvedené údaje jsou pravdivé.

.....
Datum, podpis pojištěnce

¹⁾ Složenky jsou zaslány pouze na jeden rok. O jejich zaslání v dalším roce je nutno požádat OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno vždy znovu.

9004352261

CENTRUM NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ PRO PARDUBICKÝ KRAJ

VÁS ZVE NA SOCIOKULTURNÍ KURZ:

PODNIKÁNÍ V ČR – POVINNOSTI OSOB SAMOSTATNĚ VÝDĚLEČNĚ ČINNÝCH SMĚREM K OKRESNÍ SPRÁVĚ SOCIÁLNÍHO ZABEZPEČENÍ

LEKTORKA:

**MARTINA BLÜMELOVÁ
a IVANA MIKANOVÁ**

Okresní správa sociálního
zabezpečení Pardubice.

KURZ JE URČEN CIZINCŮM S
DLOUHODOBÝM NEBO
TRVALÝM POBYTEM MIMO
ZEMĚ EU A JE ZDARMA.

26. 1. 2015
16:00 – 18:00

V CENTRU NA PODPORU
INTEGRACE CIZINCŮ,
PERNEROVA 444,
530 02 PARDUBICE

PROGRAM:

- EVIDENCE NA OSSZ,
- ÚČAST NA POJIŠTĚNÍ,
- SAMOSTATNÁ VÝDĚLEČNÁ ČINNOST
HLAVNÍ A VEDLEJŠÍ,
- DŮVODY PRO VEDLEJŠÍ VÝDĚLEČNOU
ČINNOST,
- PŘEHLED O PŘÍJMECH A VÝDAJÍCH ZA ROK 2014,
- NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ OSVČ.

KAPACITA OMEZENÁ

REZERVUJTE SI PROSÍM MÍSTO DO 23. 1. 2015 NA EMAIL ICPARDUBICE@SUZ.CZ NEBO NA TELEFONU 607 860 847
NEBO PŘÍMO V CENTRU..

Tento projekt je spolufinancován z prostředků
Evropského fondu pro integraci státních
příslušníků třetích zemí

16. POSLEDNÍ BYDLIŠTĚ V CIZINĚ / LAST RESIDENCE ABROAD

ULICE / STREET Č. / No.
 MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE
 STÁT (kód) / COUNTRY (code)*

17. PŘEDCHOZÍ POBYT NA ÚZEMÍ DELŠÍ NEŽ 3 MĚSÍCE / PREVIOUS STAY IN THE CZECH REPUBLIC LONGER THAN 3 MONTHS

POBYT OD / STAY FROM DO /TILL
 DŮVOD A MÍSTO POBYTU / PURPOSE AND PLACE OF STAY

18. ADRESA MÍSTA POBYTU NA ÚZEMÍ / RESIDENCE ADDRESS IN THE CZECH REPUBLIC

ULICE / STREET Č. / No.
 MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE

19. ADRESA PRO DORUČOVÁNÍ, JE-LI ODLIŠNÁ OD MÍSTA POBYTU / DELIVERY ADDRESS IF DIFFERENT FROM RESIDENCE ADDRESS

ULICE / STREET Č. / No.
 MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE

20. DEN VSTUPU NA ÚZEMÍ / DATE OF ARRIVAL TO THE CZECH REPUBLIC

21. ČÍSLO CESTOVNÍHO DOKLADU / TRAVEL DOCUMENT NUMBER

STÁT (kód) / COUNTRY (code)*

22. PLATNOST CESTOVNÍHO DOKLADU / TRAVEL DOCUMENT VALID UNTIL

23. MANŽEL(KA) / SPOUSE

PŘÍJMENÍ / SURNAME
 OSTATNÍ JMÉNA / OTHER NAMES

DŘÍVĚJŠÍ PŘÍJMENÍ / PREVIOUS SURNAME

JMÉNO(A) / FIRST NAME(S)

STÁTNÍ OBČANSTVÍ (kód) / NATIONALITY (code)*

DATUM NAROZENÍ / DATE OF BIRTH

STÁT NAROZENÍ (KÓD) / COUNTRY OF BIRTH (CODE)*

MÍSTO NAROZENÍ / PLACE OF BIRTH

POVOLÁNÍ / OCCUPATION

BYDLIŠTĚ / RESIDENCE ADDRESS

ULICE / STREET Č. / No.
 MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE
 STÁT (kód) / COUNTRY (code)*

24. DĚTI / CHILDREN

	PŘÍJMENÍ A OSTATNÍ JMÉNA / SURNAME AND OTHER NAMES	JMÉNO(A) / FIRST NAME(S)	STÁTNÍ OBČANSTVÍ (KÓD) / NATIONALITY (CODE)*
--	--	--------------------------	--

1.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
2.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
3.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
4.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

	DATUM NAROZENÍ / DATE OF BIRTH	MÍSTO NAROZENÍ / BIRTH PLACE	BYDLIŠTĚ / RESIDENCE ADDRESS	POVOLÁNÍ / OCCUPATION
--	--------------------------------	------------------------------	------------------------------	-----------------------

1.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
2.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
3.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
4.	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

29.

POUČENÍ PRO ŽADATELE / INSTRUCTIONS FOR APPLICANTS

1. Údaje v žádosti musí být vyplněny strojem nebo hůlkovým písmem v českém jazyce. V případě nedostatku místa v příslušných rubrikách uveďte údaje na zvláštní přílohu.
 2. Práva a povinnosti cizinců, spojená s pobytem na území ČR jsou upravená zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Řízení o žádosti je zahájeno dnem, kdy došla věcně a místně příslušnému správnímu orgánu. Řízení je upraveno zákonem č. 500/2004 Sb., správní řád.
 3. Osobní údaje cizince jsou zpracovávány službou cizinecké a pohraniční policie pro účely řízení dle zákona č. 326/1999 Sb., a ve stanovených případech Ministerstvem vnitra v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů. Rozsah osobních údajů, který je cizinec povinen uvést v žádosti dle zákona č. 326/1999 Sb., stanoví § 70 odst. 4 téhož zákona. Dle § 159 odst. 1 a 2 zákona č. 326/1999 Sb. lze osobní údaje cizince poskytnout cizinci samotnému a dále tomu, kdo je potřebuje k plnění úkolů stanovených zákonem. Cizinec je oprávněn, pokud zjistí nebo se domnívá, že orgán služby cizinecké a pohraniční policie nebo Ministerstvo vnitra zpracovává jeho osobní údaje v rozporu se zákonem č. 101/2000 Sb., požadovat od tohoto orgánu vysvětlení případně odstranění vzniklého stavu (zejména provedení opravy, doplnění nebo likvidaci osobních údajů). V případě, že nebude tomuto požadavku vyhověno, má cizinec právo obrátit se přímo na Úřad pro ochranu osobních údajů. Dle § 21 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb. je cizinec oprávněn obrátit se v uvedené věci na Úřad pro ochranu osobních údajů i přímo.
1. The answers in this application form must be typed or written in block letters in Czech. If there is not enough space for any answer, please enclose an additional sheet of paper.
 2. The rights and duties of aliens residing in the Czech Republic are defined in Act No. 326/1999 regulating the residence of aliens in the Czech Republic and amending certain related acts as amended. The proceedings are deemed to be initiated on the date of delivery of the application to the competent authority. The proceeding are regulated by the Code of Administrative Procedure (Act No. 500/2004).
 3. Personal data of aliens are processed by the Alien and Border Police for the purposes of proceedings in terms of Act No. 326/1999 and, in specified cases, by the Ministry of the Interior in compliance with Act No. 101/2000 regulating the protection of personal data as amended. The range of personal data to be disclosed in this application is defined in Section 70, paragraph 4 of Act No. 326/1999. According to Section 159, paragraphs 1 and 2 of Act No. 326/1999, an alien's personal data may be released to the alien himself/herself and to authorities that require them for the purpose of tasks set by law. If the alien finds or believes that the processing of his/her personal data by the Alien and Border Police or by the Ministry of the Interior is inconsistent with Act No. 101/2000, he/she is entitled to request the processing authority to explain or to rectify the situation (in particular to correct, add or destroy personal data). If the processing authority fails to comply with such request, the alien is entitled to seek the assistance of the Personal Data Protection Office. The alien may directly contact the Personal Data Protection Office with reference to Section 21, paragraph 4 of Act No. 101/2000.

Svým podpisem potvrzuji úplnost a pravdivost uvedených údajů v žádosti/
I declare that I have answered all questions in this application fully and truthfully

Místo / Place Dne / Date Podpis / Signature

30.

Žádost přijal a podle dokladů ověřil: /
Application received and documentation checked by:

Místo / Place Dne / Date
Razítko a podpis /
Stamp and Signature

31.

Průkaz o povolení k pobytu pro cizince předal / Resident Alien Card issued by:

Místo / Place Dne / Date Razítko a podpis vydávajícího /
Stamp and Signature of issuing Authority

32.

Převzetí Průkazu o povolení k pobytu č.: pro cizince /
Resident Alien Permit Card No. received by

Místo / Place Dne / Date Podpis / Signature

33.

Úřední záznamy / For office use only:

KOLKOVÁ
ZNÁMKA /
REVENUE
STAMP

Číslo žádosti ¹⁾ / Номер заявления ¹⁾

podací razítko / штамп о принятии

Žádost o zaměstnaneckou kartu Заявление на выдачу трудовой карты

A. Žádost / Заявление:

Zaškrtněte jednu z uvedených možností. / Отметьте один из вариантов.

- o povolení / на разрешение
- o prodloužení²⁾ / на продление²⁾
- o souhlas se změnou zaměstnavatele nebo pracovního zařazení nebo zaměstnáním cizince na další pracovní pozici nebo u dalšího zaměstnavatele²⁾ / на разрешение сменить работодателя или занимаемую должность, или трудоустроиться еще на одну должность или к еще одному работодателю²⁾

Typ požadované pracovní pozice / Тип запрашиваемой должности:

Zaškrtněte jednu z uvedených možností. / Отметьте один из вариантов.

- požadovaná pracovní pozice je v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty / запрашиваемая должность внесена в центральный регистр вакансий для обладателей трудовой карты:

Číslo volného místa ³⁾ / Номер вакансии ³⁾

- na požadovanou pracovní pozici bylo vydáno povolení k zaměstnání / на запрашиваемую должность было выдано разрешение на трудоустройство:

Vydala krajská pobočka ÚP ČR / Выдал краевой отдел Управления труда ЧР:

Č.j. ÚP ČR / Исх. №, присвоенный Управлением труда ЧР:	Vydáno dne / Дата выдачи: . . 20
--	----------------------------------

- na požadovanou pracovní pozici byla podána žádost o povolení k zaměstnání / на запрашиваемую должность было подано заявление о разрешении на трудоустройство:

Přijala krajská pobočka ÚP ČR / Принял краевой отдел Управления труда ЧР:

Č.j. ÚP ČR / Исх. №, присвоенный Управлением труда ЧР:	Zažádáno dne / Дата подачи: . . 20
--	------------------------------------

- žadatel má podle § 98 zákona o zaměstnanosti volný přístup na trh práce ČR / согласно § 98 Закона о занятости ЧР заявитель имеет свободный доступ на рынок труда ЧР

B. Žadatel o zaměstnaneckou kartu / Заявитель, желающий получить трудовую карту:

Příjmení / Фамилия:	Jméno(a) / Имя(-ена):
Ostatní jména / Прочие имена:	
Všechna dřívější příjmení / Все прежние фамилии:	
Telefon / Телефон:	E-mail / Электронная почта:

Datum narození⁴⁾ / Дата рождения⁴⁾:

Stát narození (kód)⁵⁾ / Страна рождения (код)⁵⁾:

Místo narození / Место рождения:

1) Vyplní zastupitelský úřad ČR nebo pracoviště Ministerstva vnitra. / Заполняется сотрудниками представительства/консульства Чешской Республики или соответствующего подразделения Министерства внутренних дел.

2) Při žádosti o prodloužení nebo o souhlas se změnou zaměstnavatele nebo pracovního zařazení nebo zaměstnáním cizince na další pracovní pozici nebo u dalšího zaměstnavatele nevyplňujte sekci D, G, H, I, J, K, L, M, N, pokud nedošlo ke změně od předchozí žádosti. / При подаче заявления о продлении либо на выдачу разрешения сменить работодателя или должность, а также трудоустроиться еще на одну должность или к еще одному работодателю не заполняйте разделы D, G, H, I, J, K, L, M, N, если с момента подачи предыдущего заявления указанная в нем информация не изменилась.

3) Číslo volného místa, na které je žádáno vydání povolení nebo souhlasu se změnou zaměstnavatele nebo zařazení. / Номер вакансии, для которой запрашивается разрешение или согласие со сменой работодателя или занимаемой должности.

4) Datum zapište ve formátu (DD.MM.RRRR). / Дату укажите в формате (ДД.ММ.ГГГГ).

5) Vyberte kód státu ze seznamu v sekci V. / Выберите код страны из списка в разделе V.

Pohlaví / Пол:

Zaškrtněte jednu z uvedených možností. / Отметьте один из вариантов.

muž / мужской

žena / женский

Státní občanství (kód)⁵⁾ / Гражданство (код)⁵⁾:

Rodinný stav / Гражданское состояние:

Zaškrtněte jednu z uvedených možností. / Отметьте один из вариантов.

svobodný(-á) / холост (не замужем)

ženatý (vdaná) / женат (замужем)

rozvedený(-á) / разведен(-а)

vdovec (vdova) / вдовец(-а)

Nejvyšší dosažené vzdělání / Образование:

Povolání / Профессиональная деятельность:

C. Požadované zaměstnání na území České republiky / Интересующая Вас трудовая деятельность на территории Чешской Республики:

1.	Zaměstnavatel / Работодатель:
	Pracovní zařazení / Должность:
	Obec / Населенный пункт: Část obce / Район нас. пункта:
	Ulice / Улица: Č. / Номер: PSČ / Почтовый индекс:
Pracovní smlouva ⁴⁾ od / Трудовой договор ⁴⁾ с: 20 do ⁴⁾ / по ⁴⁾ : 20	
2.	Zaměstnavatel / Работодатель:
	Pracovní zařazení / Должность:
	Obec / Населенный пункт: Část obce / Район нас. пункта:
	Ulice / Улица: Č. / Номер: PSČ / Почтовый индекс:
Pracovní smlouva ⁴⁾ od / Трудовой договор ⁴⁾ с: 20 do ⁴⁾ / по ⁴⁾ : 20	
3.	Zaměstnavatel / Работодатель:
	Pracovní zařazení / Должность:
	Obec / Населенный пункт: Část obce / Район нас. пункта:
	Ulice / Улица: Č. / Номер: PSČ / Почтовый индекс:
Pracovní smlouva ⁴⁾ od / Трудовой договор ⁴⁾ с: 20 do ⁴⁾ / по ⁴⁾ : 20	

D. Poslední zaměstnání před příchodem na území České republiky²⁾ / Последнее место работы перед прибытием на территорию Чешской Республики²⁾:

Zaměstnavatel / Работодатель:
Pracovní zařazení / Должность:
Obec / Населенный пункт: Část obce / Район нас. пункта:
Ulice / Улица: Č. / Номер: PSČ / Почтовый индекс:
Stát (kód) ⁵⁾ / Страна (код) ⁵⁾ :

E. Adresa místa pobytu na území České republiky / Адрес места жительства на территории Чешской Республики:

Obec / Населенный пункт: Část obce / Район нас. пункта:
Ulice / Улица: Č. / Номер: PSČ / Почтовый индекс:

F. Adresa pro doručování / Адрес для корреспонденции:

Неповинная položka. Vypíšte adresu, je-li odlišná od místa pobytu. / Необязательная графа. Укажите другой адрес, если он отличается от адреса прописки.

Obec / Населенный пункт: Část obce / Район нас. пункта:
Ulice / Улица: Č. / Номер: PSČ / Почтовый индекс:
Stát (kód) ⁵⁾ / Страна (код) ⁵⁾ :

G. Poslední bydliště v cizině²⁾ / Последние место жительства за границей²⁾:

Obec / Населенный пункт: Část obce / Район нас. пункта:
Ulice / Улица: Č. / Номер: PSČ / Почтовый индекс:
Stát (kód) ⁵⁾ / Страна (код) ⁵⁾ :

H. Předchozí pobyt na území České republiky delší než 3 měsíce²⁾ / Предыдущий опыт пребывания на территории Чешской Республики длительностью не менее чем 3 месяца²⁾:

Pobyt od⁴⁾ / Проживание с⁴⁾:

do⁴⁾ / по⁴⁾:

Důvod a místo pobytu / Причина и место пребывания:

I. Příchod na území České republiky²⁾ / Прибытие на территорию Чешской Республики²⁾:

Předpokládaný den vstupu na území České republiky⁴⁾ / Предполагаемая дата въезда на территорию Чешской Республики⁴⁾:

. . 20

Číslo cestovního dokladu / Номер проездного документа:

Stát, který doklad vydal (kód)⁵⁾ / Страна, в которой выдан документ (код)⁵⁾:

Platnost cestovního dokladu⁴⁾ / Срок действия проездного документа⁴⁾:

. . 20

J. Manžel(ka)²⁾ / Супруг(-а)²⁾:

Příjmení / Фамилия:	Jméno(a) / Имя(-ена):
Ostatní jména / Прочие имена:	
Všechna dřívější příjmení / Все прежние фамилии:	
Datum narození ⁴⁾ / Дата рождения ⁴⁾ :	
Stát narození (kód) ⁵⁾ / Страна рождения (код) ⁵⁾ :	Státní občanství (kód) ⁵⁾ / Гражданство (код) ⁵⁾ :
Místo narození / Место рождения:	
Povolání /Профессиональная деятельность:	
Bydliště / Место жительства	
Obec / Населенный пункт: Část obce / Район нас. пункта:	
Ulice / Улица: Č. / Номер: PSČ / Почтовый индекс:	
Stát (kód) ⁵⁾ / Страна (код) ⁵⁾ :	

K. Děti²⁾ / Дети²⁾:

1.	Příjmení / Фамилия:	Jméno(a) / Имя(-ена):
	Ostatní jména / Прочие имена:	
	Datum narození ⁴⁾ / Дата рождения ⁴⁾ :	Místo narození / Место рождения:
	Státní občanství (kód) ⁵⁾ / Гражданство (код) ⁵⁾ :	Povolání /Профессиональная деятельность:
	Bydliště / Место жительства:	
2.	Příjmení / Фамилия:	Jméno(a) / Имя(-ена):
	Ostatní jména / Прочие имена:	
	Datum narození ⁴⁾ / Дата рождения ⁴⁾ :	Místo narození / Место рождения:
	Státní občanství (kód) ⁵⁾ / Гражданство (код) ⁵⁾ :	Povolání /Профессиональная деятельность:
	Bydliště / Место жительства:	
3.	Příjmení / Фамилия:	Jméno(a) / Имя(-ена):
	Ostatní jména / Прочие имена:	
	Datum narození ⁴⁾ / Дата рождения ⁴⁾ :	Místo narození / Место рождения:
	Státní občanství (kód) ⁵⁾ / Гражданство (код) ⁵⁾ :	Povolání /Профессиональная деятельность:
	Bydliště / Место жительства:	
4.	Příjmení / Фамилия:	Jméno(a) / Имя(-ена):
	Ostatní jména / Прочие имена:	
	Datum narození ⁴⁾ / Дата рождения ⁴⁾ :	Místo narození / Место рождения:
	Státní občanství (kód) ⁵⁾ / Гражданство (код) ⁵⁾ :	Povolání /Профессиональная деятельность:
	Bydliště / Место жительства:	

L. Otec²⁾ / Отец²⁾:

Příjmení / Фамилия:	Jméno(a) / Имя(-ена):
Ostatní jména / Прочие имена:	
Datum narození ⁴⁾ / Дата рождения ⁴⁾ :	Státní občanství (kód) ⁵⁾ / Гражданство (код) ⁵⁾ :
Povolání / Профессиональная деятельность:	
Bydliště / Место жительства	
Obec / Населенный пункт:	Část obce / Район нас. пункта:
Ulice / Улица:	Č. / Номер: PSČ / Почтовый индекс:
Stát (kód) ⁵⁾ / Страна (код) ⁵⁾ :	

M. Matka²⁾ / Мать²⁾:

Příjmení / Фамилия:	Jméno(a) / Имя(-ена):
Ostatní jména / Прочие имена:	
Datum narození ⁴⁾ / Дата рождения ⁴⁾ :	Státní občanství (kód) ⁵⁾ / Гражданство (код) ⁵⁾ :
Povolání / Профессиональная деятельность:	
Bydliště / Место жительства	
Obec / Населенный пункт:	Část obce / Район нас. пункта:
Ulice / Улица:	Č. / Номер: PSČ / Почтовый индекс:
Stát (kód) ⁵⁾ / Страна (код) ⁵⁾ :	

N. Sourozenci²⁾ / Братья и сестры²⁾:

1.	Příjmení / Фамилия:	Jméno(a) / Имя(-ена):
	Ostatní jména / Прочие имена:	
	Datum narození ⁴⁾ / Дата рождения ⁴⁾ :	Místo narození / Место рождения:
	Státní občanství (kód) ⁵⁾ / Гражданство (код) ⁵⁾ :	Povolání / Профессиональная деятельность:
	Bydliště / Место жительства:	
2.	Příjmení / Фамилия:	Jméno(a) / Имя(-ена):
	Ostatní jména / Прочие имена:	
	Datum narození ⁴⁾ / Дата рождения ⁴⁾ :	Místo narození / Место рождения:
	Státní občanství (kód) ⁵⁾ / Гражданство (код) ⁵⁾ :	Povolání / Профессиональная деятельность:
	Bydliště / Место жительства:	
3.	Příjmení / Фамилия:	Jméno(a) / Имя(-ена):
	Ostatní jména / Прочие имена:	
	Datum narození ⁴⁾ / Дата рождения ⁴⁾ :	Místo narození / Место рождения:
	Státní občanství (kód) ⁵⁾ / Гражданство (код) ⁵⁾ :	Povolání / Профессиональная деятельность:
	Bydliště / Место жительства:	
4.	Příjmení / Фамилия:	Jméno(a) / Имя(-ена):
	Ostatní jména / Прочие имена:	
	Datum narození ⁴⁾ / Дата рождения ⁴⁾ :	Místo narození / Место рождения:
	Státní občanství (kód) ⁵⁾ / Гражданство (код) ⁵⁾ :	Povolání / Профессиональная деятельность:
	Bydliště / Место жительства:	

O. Přílohy / Приложения:

--

P. Doplnující informace / Дополнительная информация:

--

Q. Poučení pro žadatele / Инструкция для заявителей:

1. Údaje v žádosti musí být vyplněny latinkou (ne azbukou nebo jiným písmem) strojem nebo hůlkovým písmem v českém jazyce. V případě nedostatku místa v příslušných rubrikách uveďte údaje na zvláštní přílohu.
2. Práva a povinnosti cizinců, spojená s pobytem na území ČR jsou upravená zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Řízení o žádosti je zahájeno dnem, kdy došla věcně a místně příslušnému správnímu orgánu.
3. Osobní údaje cizince jsou zpracovávány službou cizinecké policie pro účely řízení dle zákona č. 326/1999 Sb., a ve stanovených případech Ministerstvem vnitra v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů. Rozsah osobních údajů, který je cizinec povinen uvést v žádosti dle zákona č. 326/1999 Sb., stanoví § 70 odst. 1 téhož zákona. Dle § 159 odst. 1 a 2 zákona č. 326/1999 Sb. lze osobní údaje cizince poskytnout cizinci samotnému a dále tomu, kdo je potřebuje k plnění úkolů stanovených zákonem. Cizinec je oprávněn, pokud zjistí nebo se domnívá, že orgán služby cizinecké policie nebo Ministerstvo vnitra zpracovává jeho osobní údaje v rozporu se zákonem č. 101/2000 Sb., požadovat od tohoto orgánu vysvětlení případně odstranění vzniklého stavu (zejména provedení opravy, doplnění nebo likvidaci osobních údajů). V případě, že nebude tomuto požadavku vyhověno, má cizinec právo podle § 21 odst. 4 zákona č. 101/2000 Sb. obrátit se na Úřad pro ochranu osobních údajů přímo.

1. Данные в заявлении должны быть указаны на чешском языке латинскими печатными буквами (не русскими и не другими буквами). В случае недостатка места в соответствующих ячейках укажите данные в отдельном приложении.
2. Права и обязанности иностранцев, проживающих на территории Чешской Республики, определяются Законом № 326/1999, который регулирует проживание иностранцев в Чешской Республике и вносит поправки в соответствующие законы. Судебные слушания считаются открытыми со дня подачи заявления в соответствующие органы.
3. Личные данные иностранцев обрабатываются Полицией по делам иностранных граждан и Пограничной Полицией для регистрации согласно Закону № 326/1999, а в отдельных случаях Министерством внутренних дел в соответствии с Законом № 101/2000, регулирующим защиту личных данных, с учетом дополнений. Объем личных данных, который следует указать в заявлении, определяется разделом 70, пунктом 1 Закона № 326/1999. В соответствии с разделом 159, пунктами 1 и 2 Закона № 326/1999 личные данные иностранного гражданина могут сообщаться только непосредственно самому иностранному гражданину или властям с целью проверки, согласно закону. Если иностранный гражданин находит или предполагает, что при обработке его/ее личных данных Полицией по делам иностранцев, Пограничной Полицией или Министерством внутренних дел допущены несоответствия согласно Закону № 101/2000, он/она имеет право потребовать у компетентных структур объяснить или исправить ситуацию (в частности исправить, добавить или уничтожить личные данные). Если действующие органы не в состоянии выполнить данные требования, иностранный гражданин может обратиться непосредственно в Отдел по защите личных данных в соответствии с разделом 20, пунктом 4 Закона № 101/2000.

Svým podpisem potvrzuji úplnost a pravdivost uvedených údajů v žádosti. / Своей подписью подтверждаю полноту и достоверность данных, указанных мною в заявлении.

Souhlasím⁶⁾ se zpracováním svých osobních údajů pro účely vydání zaměstnanecké karty včetně odeslání vybraných osobních údajů (jméno, příjmení, rok narození, pohlaví, státní občanství, nejvyšší dosažené vzdělání) zaměstnavateli uvedenému v části C. / Я выражаю согласие⁶⁾ с обработкой моих личных данных в целях выдачи трудовой карты, включая отправку некоторых личных данных (имя, фамилия, год рождения, пол, гражданство, уровень полученного образования) работодателю, указанному в разделе C

Místo / Место	Dne ⁴⁾ / Дата ⁴⁾ . . 20	Podpis / Подпись:
---------------	---	-------------------

6) Neposkytnutí nebo zrušení souhlasu se zpracováním osobních údajů je překážkou pro podání žádosti o vydání zaměstnanecké karty. / Непредоставление или несогласие с обработкой личных данных является препятствием для подачи заявления на выдачу трудовой карты.

R. Žádost přijal a podle dokladů ověřil / Заявление принял и проверил документы:

Místo / Место Dne⁴⁾ / Дата⁴⁾ . . 20

Razítko a podpis / Печать и подпись

S. Zaměstnanecskou kartu pro cizince předal / Трудовую карту иностранцу выдал:

Místo / Место Dne⁴⁾ / Дата⁴⁾ . . 20

Razítko a podpis / Печать и подпись

T. Potvrzuji převzetí zaměstnanecské karty / Подтверждаю получение трудовой карты:

Číslo karty / Номер карты:

Místo / Место Dne⁴⁾ / Дата⁴⁾ . . 20 Podpis / Подпись:

U. Úřední záznamy / Служебные записи:

KOLKOVÁ
ZNÁMKA

ГЕРБОВАЯ
МАРКА

V. Seznam kódů států a oblastí / Список кодов стран и территорий:

Австралия	AUS	Йемен	YEM	Парагвай	PRY
Австрия	AUT	Кабо-Верде	CPV	Перу	PER
Азербайджан	AZE	Казахстан	KAZ	Питкэрн	PCN
Албания	ALB	Каймановы острова	CYM	Польша	POL
Алжир	DZA	Камбоджа	KHM	Португалия	PRT
Американские острова в Тихом океане	PUS	Камерун	CMR	Пуэрто-Рико	PRI
Американское Самоа	ASM	Канада	CAN	Республика Корея	KOR
Ангилья	AIA	Катар	QAT	Республика Косово	RKS
Ангола	AGO	Кения	KEN	Республика Молдавия	MDA
Андорра	AND	Кипр	CYP	Республика Сербия	SRB
Антарктика	ATA	Киргизстан	KGZ	Республика Черногория	MNE
Антигуа и Барбуда	ATG	Кирибати	KIR	Реюньон	REU
Аргентина	ARG	Китай	CHN	Российская Федерация	RUS
Армения	ARM	Кокосовые (Килинг) Острова	CKK	Руанда	RWA
Аруба	ABW	Колумбия	COL	Румыния	ROM
Афганистан	AFG	Коморос	COM	Самоа	WSM
Багамы	BHS	Конго	COG	Сан Марино	SMR
Бангладеш	BGD	Конго (Демократическая Республика)	ZAR	Сан-Томе и Принсипи	STP
Барбадос	BRB	Корейская Народно-Демократическая Республика	PRK	Саудовская Аравия	SAU
Бахрейн	BHR	Коста-Рика	CRI	Свазиленд	SWZ
Беженец	XXB	Кот-д'Ивуар	CIV	Свальбард и Ян-Майен	SJM
Белиз	BLZ	Куба	CUB	Святой Елены остров	SHN
Белоруссия	BLR	Кувейт	KWT	Северные Марианские острова	MNP
Бельгия	BEL	Лаос	LAO	Сейшелы	SYC
Бенин	BEN	Латвия	LVA	Сенегал	SEN
Бермуды	BMU	Латвия	LTU	Сен-Пьер и Микелон	SPM
Болгария	BGR	Лесото	LSO	Сент-Люсия	LCA
Боливия	BOL	Либерия	LBR	Сент-Винсент и Гренадины	VCT
Босния и Герцеговина	BIH	Ливан	LBN	Сент-Киттс и Невис	KNA
Ботсвана	BWA	Ливийская Арабская Джамахирия	LYB	Сербия и Черногория	SCG
Бразилия	BRA	Лихтенштейн	LIE	Сингапур	SGP
Британская территория в Индийском океане	IOT	Лицо, находящееся под защитой Великобритании	GBP	Сирийская Арабская Республика	SYR
Британские Виргинские Острова	VGB	Лицо, не имеющее гражданства	XXA	Словакия	SVK
Британские заморские территории	GBD	Люксембург	LUX	Словения	SVN
Британские заморские территории	GBO	Маврикий	MUS	Содружество Независимых Государств	SUN
Бруней-Даруссалам	BRN	Мавритания	MRT	Соединенные Штаты Америки	USA
Буркина Фасо	BFA	Мадагаскар	MDG	Соломоновы острова	SLB
Бурунди	BDI	Майотте	MYT	Сомали	SOM
Бутан	BTN	Макао	MAC	Суверенный Мальтийский орден	XMR
Вануату	VUT	Македония	MKD	Судан	SDN
Ватикан	VAT	Малави	MWI	Суринам	SUR
Великобритания	GBR	Малайзия	MYS	Сьерра Лионе	SLE
Венгрия	HUN	Мали	MLI	Таджикистан	TJK
Венесуэла	VEN	Малые Удалённые Острова США	UMI	Таиланд	THA
Виргинские острова США	VIR	Мальдивы	MDV	Тайвань	TWN
Восточный Тимор	TMP	Мальта	MLT	Танзания	TZA
Вьетнам	VNM	Марокко	MAR	Тихоокеанские острова	PCI
Габон	GAB	Мартиника	MTQ	Того	TGO
Гаити	HTI	Маршалловы острова	MHL	Токелау	TKL
Гайана	GUY	Мексика	MEX	Тонга	TON
Гамбия	GMB	Микронезия	FSM	Тринидад и Тобаго	TTO
Гана	GHA	Мозамбик	MOZ	Тувалу	TUV
Гваделупа	GLP	Монако	MCO	Тунис	TUN
Гватемала	GTM	Монголия	MNG	Туркменистан	TKM
Гвинея	GIN	Монтсеррат	MSR	Турция	TUR
Гвинея-Бисау	GNB	Мьянма	MMR	Уганда	UGA
Германия	DEU	Намибия	NAM	Узбекистан	UZB
Гернси	XGG	Науру	NRU	Украина	UKR
Гибралтар	GIB	Национальность не установлена	OOO	Уоллис и Футуна острова	WLF
Гондурас	HND	Не установлено	NNN	Уругвай	URY
Гонконг	HKG	Нейтральная Зона	NTZ	Фиджи	FJI
Гражданин Великобритании (Оверсиз)	GBN	Непал	NPL	Филиппины	PHL
Гренада	GRD	Нигер	NER	Финляндия	FIN
Гренландия	GRL	Нигерия	NGA	Фолклендские (Мальвинские) острова	FLK
Греция	GRC	Нидерландские Антильские острова	ANT	Франция	FRA
Грузия	GEO	Нидерланды	NLD	Французская Гайана	GUF
Гуам	GUM	Никарагуа	NIC	Французская Метрополия	FXX
Дания	DNK	Ниуэ	NIU	Французская Полинезия	PYF
Джерси	XJE	Новая Зеландия	NZL	Французские Южные Территории	ATF
Джибути	DJI	Новая Каледония	NCL	Хорватия	HRV
Доминика	DMA	Норвегия	NOR	Центральная Африканская Республика	CAF
Доминиканская Республика	DOM	Норфолк	NFK	Чад	TCO
Европейский Союз	XEU	Объединенные Арабские Эмираты	ARE	Чехословакия	CSK
Египет	EGY	Объединенные нации ООН	UNO	Чешская Республика	CZE
Замбия	ZMB	Оланд	XFA	Чили	CHL
Западная Сахара	ESH	Оман	OMN	Швейцария	CHE
Земля Королевы Мод	ATN	Остров Буве	BVT	Швеция	SWE
Зимбабве	ZWE	Остров Мэн	IMY	Шри-Ланка	LKA
Израиль	ISR	Остров Рождества	CXR	Эквадор	ECU
Индия	IND	Острова Кука	COK	Экваториальная Гвинея	GNQ
Индонезия	IDN	Острова Теркс и Кайкос	TCA	Эль - Сальвадор	SLV
Иордания	JOR	Острова Фаро	FRO	Эритрея	ERI
Ирак	IRQ	Острова Херд и Макдональд	HMD	Эстония	EST
Иран	IRN	Пакистан	PAK	Эфиопия	ETH
Ирландия	IRL	Палау	PLW	ЮАР	ZAF
Исландия	ISL	Палестина	PSE	Южная Георгия И Южные Сандвичевы Острова	SGS
Испания	ESP	Панама	PAN	Ямайка	JAM
Италия	ITA	Папуа-Новая Гвинея	PNG	Япония	JPN

ZAMĚSTNANECKÁ KARTA

1. Co je zaměstnanecká karta?

Nový druh **jednotného povolení**, které držitele opravňuje **dlouhodobě pobývat** na území ČR **za účelem zaměstnání a vykonávat práci** na pracovní pozici, pro kterou byla karta vydána.

Nahrazuje **vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání, povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání a zelenou kartu**, které již **nebudou vydávány**. **Modré karty** budou **vydávány i nadále**.

Zaměstnanecká karta má podobu **plastové karty s biometrickými prvky**.

2. Kdo zaměstnaneckou kartu vydává?

Ministerstvo vnitra – odbor azylové a migrační politiky.

3. Na jak dlouhou dobu je zaměstnanecká karta vydávána?

Na dobu trvání pracovněprávního vztahu, nejdéle však na **2 roky**, s možností **opakovaného prodloužení** doby platnosti.

4. Pro koho je zaměstnanecká karta určena?

Pro cizince ze **všech států světa**. **Ne však pro**

- **občany členských států EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinné příslušníky z řad občanů ostatních států**, kteří jsou **držiteli pobytové karty** rodinného příslušníka občana EU/EHP a Švýcarska **nebo o její vydání požádali**.

5. Pro jaké druhy zaměstnání je karta určena?

Pro **všechny druhy zaměstnání bez ohledu na stupeň požadované odborné kvalifikace**. **Volné pracovní místo¹**, na které lze podat žádost

o zaměstnaneckou kartu, však musí být zařazeno do **centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty**. Tato volná místa mohou být se souhlasem zaměstnavatele **zveřejňována na internetovém integrovaném portálu Ministerstva práce a sociálních věcí**, kde si je můžete vyhledat: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam

6. Kde mohu o zaměstnaneckou kartu požádat?

Písemnou žádost musíte osobně podat na **místně příslušném zastupitelském úřadu ČR²**. Pobýváte-li již na území ČR na základě **víza k pobytu nad 90 dnů** nebo **povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem**, můžete podat žádost na **pracovišti Ministerstva vnitra**.

7. Co je třeba přiložit k žádosti o zaměstnaneckou kartu?

- platný **cestovní doklad**;
- **2 fotografie** odpovídající aktuální podobě cizince;
- **doklad o zajištění ubytování** na dobu pobytu na území ČR;
- **pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti** (nebo alespoň **smlouvu o smlouvě budoucí**, v níž se strany zavazují v ujednané lhůtě uzavřít pracovní smlouvu nebo dohodu o pracovní činnosti)³. Uvedené doklady musejí obsahovat ujednání, ze kterého vyplývá, že bez ohledu na rozsah práce nebude sjednaná měsíční mzda nižší než základní sazba měsíční **minimální mzdy⁴** a **týdenní pracovní doba** bude činit **nejméně 15 hodin**;
- **doklady prokazující odbornou způsobilost** požadovanou pro příslušnou pracovní pozici.⁵

Můžete být rovněž požádáni o

- **doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů** jako podklad k posouzení trestní záchovalosti;⁶
- **doklad o uznání Vašeho zahraničního vzdělání** příslušným orgánem ČR;
- **lékařskou zprávu**, že netrpíte závažnou nemocí.

¹ Zaměstnavatel je povinen volné pracovní místo, které zamýšlí obsadit cizincem, nahlásit krajské pobočce Úřadu práce ČR.

² Žádost jste oprávněn podat pouze na zastupitelském úřadu ČR ve státě, jehož jste občanem, popřípadě jenž vydal cestovní doklad, jehož jste držitelem, nebo ve státě, ve kterém máte povolen dlouhodobý nebo trvalý pobyt. Splnění této podmínky se nevyžaduje, jde-li o cizince, který je občanem státu uvedeného v seznamu zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni žádat o udělení dlouhodobého víza podat na kterémkoli zastupitelském úřadě ČR (vyhláška č. 429/2010 Sb.).

³ Zaměstnaneckou kartu nelze vydat k výkonu zaměstnání na základě dohody o provedení práce.

⁴ K 1. lednu 2014 činí měsíční minimální mzda v ČR 8 500 CZK = cca 300 EUR/400 \$.

Všechny přikládané doklady musí být předloženy **v originále, případně v úředně ověřené kopii a v úředním překladu do českého jazyka**. Náležitosti k žádosti nesmí být starší 180 dnů, s výjimkou cestovního dokladu a fotografie cizince, pokud odpovídá jeho skutečné podobě.

8. Kdy zaměstnaneckou kartu obdržím?

Podáte-li žádost o zaměstnaneckou kartu v zahraničí a Vaše žádost je kladně vyřízena, vydá Vám zastupitelský úřad **vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem převzetí zaměstnanecké karty**. Před vyznačením víza budete požádáni o předložení **dokladu o uzavření cestovního zdravotního pojištění** na dobu ode dne vstupu na území ČR do dne, kdy Vám v ČR vznikne veřejné zdravotní pojištění.

Po příjezdu do ČR nejpozději do 3 pracovních dnů navštívte pracoviště Ministerstva vnitra za účelem poskytnutí biometrických údajů nutných ke zhotovení zaměstnanecké karty. Po pořízení biometrických údajů Vám bude vydáno **potvrzení o splnění podmínek pro vydání zaměstnanecké karty**.

9. Od kdy mohu začít pracovat?

Ode dne **vydání potvrzení o splnění podmínek pro vydání zaměstnanecké karty** Ministerstvem vnitra.

10. Mohu jako držitel zaměstnanecké karty změnit zaměstnavatele nebo přejít na jinou pracovní pozici?

Ano, musíte však na pracovišti Ministerstva vnitra podat písemnou **žádost o souhlas** s touto změnou a Vaše žádost musí být schválena. Musí se opět jednat o volné pracovní místo zařazené v **centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty**.

K této žádosti musíte doložit **pracovní smlouvu** nebo **dohodu o pracovní činnosti** nebo alespoň **smlouvu o smlouvě budoucí** (viz bod 7). V případě, že jsou pro Vaši novou pracovní pozici stanoveny odlišné kvalifikač-

⁵ Doklad o ukončeném vzdělání (např. diplom). Doklad prokazující odbornou kvalifikaci, je-li podle jiných právních předpisů vyžadována (např. průkaz obsluhy vysokozdvíhového vozíku nebo u řidičů tramvaje/autobusů příslušné řidičské oprávnění apod.). V případě tzv. regulovaného povolání musíte doložit doklad o tom, že splňujete podmínky pro výkon regulovaného povolání. Musíte tedy navíc po podání žádosti o zaměstnaneckou kartu požádat příslušný uznávací orgán ČR o uznání Vaší odborné kvalifikace. Vydání zaměstnanecké karty je podmíněno tím, že doložíte kladné rozhodnutí uznávacího orgánu.

⁶ Vydány státem, jehož jste státním občanem, jakož i státy, v nichž jste pobýval v posledních 3 letech nepřetřžitě po dobu delší než 6 měsíců, nebo čestně prohlášení v případě, že tento stát takový doklad nevydává.

ní požadavky nebo doklad, kterým jste dříve prokázal svoji odbornou způsobilost, pozbyl platnosti, musíte znovu doložit svou odbornou způsobilost.

11. Mohu mít jako držitel zaměstnanecké karty více zaměstnání?

Ano. Zaměstnaneckou kartu však budete mít **vždy pouze jednu**. Další zaměstnání budete moci vykonávat jen tehdy, pokud získáte **souhlas Ministerstva vnitra**, o který musíte požádat (viz bod 10).

12. Vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání, povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání a zelená karta nebudou nadále vydávány. Co mám dělat, jsem-li v současnosti jejich držitelem?

Před uplynutím doby platnosti Vašeho víza k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání požádejte na pracovišti Ministerstva vnitra o **zaměstnaneckou kartu**. Jste-li držitelem **povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání**, požádejte o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu, který Vám v případě splnění zákonných podmínek bude **prodloužen již formou zaměstnanecké karty**. **Nežádejte již** krajskou pobočku Úřadu práce ČR o **prodloužení doby platnosti Vašeho povolení k zaměstnání**, nepatříte-li mezi cizince, kteří jsou povinni ho i nadále mít (viz *Zvláštní případy, bod b*).

Žádost o vydání zaměstnanecké karty můžete podat nejpozději **před uplynutím doby platnosti víza k pobytu nad 90 dnů**. Žádost o **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání** formou zaměstnanecké karty můžete podat **nejdříve 90 dnů a nejpozději 14 dnů před uplynutím doby platnosti** povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání. **Doporučujeme Vám však podat žádost** v rámci stanovené lhůty co nejdříve, protože **bez platné zaměstnanecké karty nesmíte po uplynutí doby platnosti Vašeho povolení k zaměstnání vykonávat práci!**

Platná zelená karta se ke dni zavedení zaměstnaneckých karet v ČR **automaticky začíná považovat za zaměstnaneckou kartu a zůstává nadále v platnosti** až do data uvedeného na této kartě.

ZVLÁŠTNÍ PŘÍPADY

V některých zvláštních případech, které jsou uvedeny níže, může o zaměstnaneckou kartu požádat také cizinec,

který **chce na území ČR dlouhodobě pobývat za účelem zaměstnání** a má **právo volného vstupu na trh práce** nebo **i nadále podléhá povinnosti získat povolení k zaměstnání** vydávané Úřadem práce ČR.

Právo volného vstupu na trh práce nebo povolení k zaměstnání v těchto případech cizince opravňují k výkonu práce a **zaměstnanecká karta mu slouží pouze jako povolení k dlouhodobému pobytu**.

a) Volný vstup na trh práce ČR

Právo volného vstupu na trh práce ČR má podle zvláštního zákona⁷ například cizinec, který

- získal v ČR střední nebo vyšší odborné vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání v konzervatoři⁸ nebo vysokoškolské vzdělání⁹ nebo
- chce být v ČR zaměstnán jako pedagogický pracovník nebo akademický pracovník vysoké školy⁹ nebo duchovní církve nebo náboženské společnosti registrované v ČR nebo
- je do ČR vyslán v rámci poskytování služeb svým zahraničním zaměstnavatelem usazeným v jiném členském státu EU/EHP nebo ve Švýcarsku nebo
- stanoví-li to o něm platná mezinárodní smlouva.

Zaměstnanecká karta může být cizinci vydána **na dobu trvání pracovního vztahu** podle předložených dokladů (např. pracovní smlouvy), **nejdéle však na 2 roky**, s možností **opakovaného prodloužení** doby její platnosti.

Cizinec musí jako **povinnou náležitost k žádosti o zaměstnaneckou kartu** přiložit kromě ostatních dokladů (*uvedených v bodě 7*) rovněž **doklad prokazující jeho právo volného vstupu na trh práce**. **Doklad prokazující odbornou způsobilost** k výkonu daného zaměstnání ani **doklad o uznání zahraničního vzdělání** od cizince **vyžadován nebude**.

Změní-li tento cizinec zaměstnavatele nebo pracovní pozici nebo si najde další zaměstnání, musí tuto skutečnost **oznámít Ministerstvu vnitra do 3 pracovních dnů** ode dne, kdy k ní došlo.

b) Povolení k zaměstnání

Cizinec, který chce v ČR dlouhodobě pobývat za účelem zaměstnání na základě zaměstnanecké karty, musí požádat příslušnou krajskou pobočku Úřadu práce ČR o vydání povolení k zaměstnání **pouze tehdy**,

- je-li svým **zahraničním zaměstnavatelem** usazeným mimo území EU/EHP nebo Švýcarska **vyslán k výkonu**

⁷ § 98 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

⁸ Podle zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon.

⁹ Podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách.

¹⁰ Podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.

¹¹ § 89 odst. 2 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti.

práce do ČR (aby zde plnil úkoly vyplývající ze smlouvy uzavřené mezi tímto zaměstnavatelem a českou právnickou či fyzickou osobou) nebo

- je-li **společníkem, členem nebo statutárním orgánem obchodní společnosti nebo družstva** a plní úkoly vyplývající z předmětu činnosti této právnické osoby¹¹ nebo
- je-li **sezónním zaměstnancem** vykonávajícím práci závislou na střídání ročních období zaměstnaným na dobu nepřesahující 6 měsíců v kalendářním roce nebo
- pracuje-li jako **stážista** v pracovním vztahu k zaměstnavateli v ČR nebo
- stanoví-li to o něm platná mezinárodní smlouva.

V těchto případech cizinec žádá o vydání **povolení k zaměstnání na pracovní místo**, které **není zařazeno v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty**.

Cizinec musí jako **povinnou náležitost k žádosti o zaměstnaneckou kartu** přiložit kromě ostatních dokladů uvedených v bodě 7 také vydané **povolení k zaměstnání** nebo musí v žádosti o zaměstnaneckou kartu uvést alespoň **číslo jednací podané žádosti o vydání povolení k zaměstnání**.

Zaměstnanecká karta může být cizinci vydána **na dobu platnosti povolení k zaměstnání**. Prodloužení doby jeho platnosti je podmínkou případného prodloužení doby platnosti zaměstnanecké karty.

Cizinec může po příjezdu do ČR nastoupit do zaměstnání, má-li platné povolení k zaměstnání a vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem převzetí zaměstnanecké karty.

Kde mohu získat více informací o zaměstnanecké kartě?

Na **internetových stránkách Ministerstva vnitra**:
<http://www.mvcr.cz/cizinci>

nebo na **informační lince Ministerstva vnitra**:
e-mail: pobyty@mvcr.cz
telefon: (+420) 974 832 421,
(+420) 974 832 418 (pondělí - pátek; 8:00 -15:00)

nebo na **Integrovaném portálu Ministerstva práce a sociálních věcí: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam**

Leták
vznikl ve spolupráci
Ministerstva vnitra ČR
a Ministerstva práce
a sociálních věcí ČR.

THẺ LAO ĐỘNG

1. Thẻ lao động là gì?

Là loại **giấy phép mới** cho phép người giữ thẻ cư trú lâu dài trên lãnh thổ CH Séc với **mục đích lao động** và làm việc trên các vị trí mà đã được phát hành thẻ.

Nó thay **thị thực cư trú trên 90 ngày với mục đích lao động, giấy phép cư trú dài hạn với mục đích lao động và thẻ xanh lá cây – sẽ không được phát hành nữa. Thẻ xanh da trời sẽ vẫn được phát hành tiếp.** Thẻ lao động có cấu trúc **bằng nhựa và có thông tin sinh trắc học**

2. Ai cấp thẻ lao động?

Bộ nội vụ – Cục chính sách tị nạn và di dân.

3. Thẻ lao động cấp bao lâu?

Theo thời hạn **hợp đồng lao động**, nhưng **không được quá 2 năm** có thể gia hạn nhiều lần.

4. Thẻ lao động dành cho ai?

Dành cho người nước ngoài đến từ các nước. **Không dành cho các trường hợp sau**

- công dân của các nước thành viên EU/EHP và Thụy sĩ và
- các thành viên gia đình của họ là công dân của các nước khác mà đang có thể cư trú cho thành viên gia đình của công dân EU/EHP và Thụy sĩ hoặc đã đệ đơn xin nó.

5. Dành cho các loại công việc nào?

Tất cả các loại công việc không phân biệt trình độ chuyên môn.

Nếu bạn muốn xin thẻ lao động vào **chỗ làm trống cần tuyển người**¹ thì chỗ đấy phải nằm trong danh

sách chỗ làm trống cần tuyển người dành cho người có thể lao động. Với sự đồng ý của chủ lao động các chỗ làm trống có thể đăng tại cổng điện tử của Bộ lao động và xã hội. Bạn có thể xem tại đây: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam

6. Xin thẻ lao động ở đâu?

Bạn phải đệ đơn xin trực tiếp tại cơ **quan đại diện của CH Séc² tại địa phương.** Nếu bạn đã có **thị thực cư trú dài hạn trên 90 ngày** hoặc có giấy phép cư trú dài hạn với mục đích khác trên lãnh thổ CH Séc thì bạn có thể đệ đơn tại nơi làm việc của Bộ Nội vụ

7. Đệ đơn xin thẻ lao động phải kèm theo những giấy tờ nào?

- **hộ chiếu** còn giá trị;
- **2 ảnh hồ sơ** tương ứng với hình thức hiện tại;
- **giấy tờ đảm bảo chỗ ở** trong thời gian cư trú trên lãnh thổ CH Séc;
- **hợp đồng lao động hoặc thỏa thuận lao động** (hoặc ít nhất là **hợp đồng về việc ký kết hợp đồng trong tương lai**, trong hợp đồng này hai bên phải cam đoan là trong thời hạn đã được thỏa thuận sẽ ký kết hợp đồng lao động hoặc thỏa thuận lao động)³. Các loại hợp đồng này phải chứa quy định là mức lương hàng tháng sẽ không thấp hơn **mức lương tối thiểu cơ bản⁴** và **thời gian làm việc trong một tuần** phải ít nhất là 15 tiếng;
- **giấy chứng từ về khả năng chuyên môn cần thiết cho vị trí việc làm bạn đang xin vào⁵**

Có thể yêu cầu bổ sung thêm

- **giấy chứng từ không tội phạm** làm cơ sở cho việc đánh giá hồ sơ tội phạm;⁶
- **giấy chứng từ về việc công nhận trình độ học vấn đạt được ở nước ngoài** do chính quyền địa phương của CH Séc cấp;
- **giấy khám sức khỏe**, phải chứng minh không bị bệnh nghiêm trọng.

¹ Nếu chủ lao động muốn cho người nước ngoài vào chỗ trống cần tuyển người thì phải báo với sở lao động tỉnh tại CH Séc.

² Bạn phải đệ đơn tại ủy ban đại diện của CH Séc tại nơi bạn là công dân hoặc đã được cấp hộ chiếu hoặc tại nơi bạn đã có cư trú dài hạn hoặc định cư. Điều kiện này không áp dụng với các người nước ngoài là công dân của các nước nằm trong danh sách các nước có thể đệ đơn xin thị thực tại bất cứ ủy ban đại diện nào của CH Séc (thông báo số 429/2010).

³ Không cấp thẻ lao động nếu bạn thực hiện công việc trên mô hình thỏa thuận công việc.

⁴ Từ ngày mùng 1 tháng 1 2014 mức lương tối thiểu tại CH Séc là 8 500 CZK = tầm 300 EUR/400 \$.

Các giấy tờ kèm theo phải là **phiên bản gốc hoặc bản sao đã được công chứng viết bằng tiếng Séc hoặc được dịch và có dấu phiên dịch quốc gia.** Ngoài hộ chiếu và ảnh hồ sơ (nếu vẫn tương ứng với hình thức hiện tại) thì các giấy tờ khác kèm theo không được cũ hơn 180 ngày.

8. Bao giờ tôi sẽ nhận được thẻ lao động?

Nếu bạn đệ đơn xin thẻ lao động tại nước ngoài và đơn của bạn được chấp nhận thì ủy ban đại diện (ĐSQ Séc) sẽ cấp cho bạn **thị thực cư trú trên 90 ngày với mục đích sang CH Séc để lấy thẻ lao động.** Khi bạn đến ủy ban đại diện để nhận thị thực thì phải trình bày **giấy chứng từ cho thấy bạn đã có bảo hiểm du lịch** cho thời gian từ ngày nhập cảnh vào lãnh thổ CH Séc đến ngày có bảo hiểm y tế công cộng CH Séc.

Sau khi đặt chân vào lãnh thổ CH Séc, trong vòng 3 ngày bạn phải đến nơi làm việc của Bộ Nội vụ để lấy dấu lần tay và chụp ảnh (dữ liệu sinh trắc) – cần thiết để làm thẻ lao động. Sau khi lấy dữ liệu sinh trắc thì bạn sẽ được cấp **giấy chứng nhận đủ điều kiện để nhận thẻ lao động.**

9. Tôi có thể làm việc từ bao giờ?

Từ ngày được Bộ Nội vụ cấp **giấy chứng nhận đủ điều kiện để nhận thẻ lao động.**

10. Nếu tôi có thẻ lao động thì có thể thay đổi nơi làm việc hoặc làm vị trí khác không?

Có, nhưng phải đệ đơn xin sự đồng ý của Bộ Nội vụ. Đơn của bạn phải được Bộ Nội vụ chấp nhận. Chỗ mới phải nằm trong **danh sách chỗ làm trống cần tuyển người dành cho người có thể lao động.**

Đơn xin phải kèm theo **hợp đồng lao động** hoặc **thỏa thuận lao động** hoặc ít nhất phải là **hợp đồng về việc sẽ ký kết hợp đồng trong tương lai (phần số 7).** Trong trường hợp công việc mới của bạn có

⁵ Giấy chứng nhận đã tốt nghiệp (ví dụ bằng tốt nghiệp). Giấy chứng nhận trình độ chuyên môn nếu cần thiết và nếu luật quy định (ví dụ giấy phép điều hành xe nâng, tài xế tàu điện/xe buýt v.v.), trong trường hợp của các ngành nghề quy định phải có bằng chứng cho thấy bạn đáp ứng các điều kiện thì sau khi đệ đơn xin thẻ lao động bạn phải xin chính quyền địa phương chấp nhận trình độ chuyên môn của bạn. Bạn sẽ được cấp thẻ lao động nếu có quyết định thuận lợi của chính quyền địa phương.

⁶ Do quốc gia bạn là công dân cấp, cũng như các quốc gia mà bạn đã sống hơn ba năm qua trong một thời gian dài hơn sáu tháng, hoặc thay bằng văn bản cam đoan nếu quốc gia này không cấp văn bản như vậy

yêu cầu trình độ chuyên môn khác hoặc giấy chứng từ về khả năng chuyên môn của bạn hết hạn thì bạn phải có chứng từ trình độ chuyên môn của mình cho công việc mới.

11. Tôi có thể làm thêm ở các chỗ khác nếu có thẻ lao động?

Có. Lúc nào bạn cũng sẽ chỉ có một thẻ lao động. Nếu bạn đệ đơn và có sự đồng ý của Bộ Nội vụ (*phần 10*) thì có thể làm thêm việc khác.

12. Thị thực cư trú trên 90 ngày với mục đích lao động, giấy phép cư trú dài hạn với mục đích lao động và thẻ xanh lá cây sẽ không được cấp tiếp nữa. Tôi phải làm sao nếu tôi đang có các loại giấy tờ này?

Trước khi hết hạn thị thực cư trú trên 90 ngày với mục đích lao động thì bạn hãy đệ đơn xin thẻ lao động tại nơi làm việc của Bộ Nội vụ. Nếu bạn có giấy phép cư trú dài hạn với mục đích lao động thì hãy đệ đơn gia hạn và nếu đủ điều kiện do luật định thì bạn sẽ được gia hạn theo hình thức thẻ lao động. Không phải đệ đơn xin sở lao động tỉnh CH Séc gia hạn giấy phép lao động nữa – nếu bạn không thuộc nhóm người nước ngoài có nghĩa vụ phải có giấy phép này (*Các trường hợp đặc biệt, phần b*).

Bạn có thể xin cấp thẻ lao động muộn nhất là trước khi thị thực cư trú trên 90 ngày của bạn hết hạn. Đơn xin gia hạn giấy phép cư trú với mục đích lao động theo hình thức thẻ lao động có thể nộp sớm nhất là 90 ngày và muộn nhất là 14 ngày trước khi hết hạn giấy phép cư trú dài hạn với mục đích lao động. Bạn nên đệ đơn sớm vì nếu không có thẻ lao động hợp lệ và sau khi hết hạn giấy phép lao động thì không được làm việc!

Từ ngày cấp thẻ lao động tại CH Séc thì thẻ xanh lá cây còn có giá trị sẽ coi là thẻ lao động hợp lệ đến ngày hết hạn trên thẻ này.

NHỮNG TRƯỜNG HỢP ĐẶC BIỆT

Trong một số trường hợp đặc biệt được nêu ở dưới đây thì người nước ngoài có thể xin thẻ lao động nếu muốn cư trú lâu dài trên lãnh thổ với mục đích lao động và có quyền nhập tự do vào thị trường lao động hoặc vẫn có nghĩa vụ xin giấy phép lao động được sở lao động tại CH Séc cấp. Người nước ngoài có thể làm việc nếu có quyền

nhập vào thị trường lao động tự do hoặc có giấy phép lao động. Trong những trường hợp này thẻ lao động chỉ là giấy phép cư trú dài hạn.

a) Nhập tự do vào thị trường lao động CH Séc

Quyền nhập tự do vào thị trường lao động CH Séc (theo luật đặc biệt)⁷ dành cho người nước ngoài:

- đã tốt nghiệp trung học, cao đẳng nghề tại CH Séc hoặc tốt nghiệp cao đẳng nhạc viện⁸ hoặc đại học⁹ hoặc
- muốn làm giáo viên¹⁰, giáo viên trường đại học⁹ hoặc người tuyên truyền giáo hoặc các tôn giáo có đăng ký hoạt động tại CH Séc hoặc
- được cử sang CH Séc để cung cấp dịch vụ của chủ lao động có trụ sở ở nước ngoài – các nước thành viên của EU/EHP hoặc Thụy sĩ hoặc
- nếu hiệp ước quốc tế có hiệu lực định

Thẻ lao động sẽ được cấp cho người nước ngoài theo thời hạn của hợp đồng lao động, nhưng hạn dài nhất là 2 năm, có thể gia hạn nhiều lần.

Người nước ngoài khi đệ đơn xin thẻ lao động thì phải kèm theo (*ngoài thủ tục theo phần 7*) giấy chứng nhận việc có quyền nhập tự do vào thị trường lao động. Giấy chứng nhận đủ trình độ chuyên môn để làm việc. Không yêu cầu giấy chứng nhận trình độ học vấn đạt được ở nước ngoài.

Nếu thay đổi chủ lao động, vị trí lao động hoặc tìm thêm việc khác thì trong 3 ngày làm việc phải báo cho Bộ Nội vụ biết.

b) Giấy phép lao động

Người nước ngoài nào muốn cư trú lâu dài tại CH Séc với mục đích lao động với hình thức thẻ lao động thì phải xin sở lao động tỉnh CH Séc cấp giấy phép lao động. Những trường hợp này phải xin giấy phép lao động:

- được chủ lao động trú sở ngoài lãnh thổ EU/EHP hoặc Thụy sĩ cử đi làm việc tại CH Séc (để thực hiện việc làm suy ra từ hợp đồng được chủ lao động này ký kết với pháp nhân hoặc cá nhân Séc) hoặc
- nếu là thành viên hoặc trong hội đồng quản trị của một công ty hoặc hợp tác xã và thực hiện nhiệm vụ suy ra từ hoạt động của pháp nhân này¹¹ hoặc
- làm việc theo mùa có phụ thuộc thời tiết. Thời gian làm việc không quá 6 tháng hoặc

⁷ § 98 bộ luật số 435/2004, về luật lao động.

⁸ theo bộ luật số 561/2004 Sb., về luật giáo dục.

⁹ theo bộ luật số 111/1998, về trường đại học.

¹⁰ theo bộ luật số 563/2004, về giáo viên.

¹¹ § 89 phần 2 của bộ luật 435/2004, về lao động.

- thực tập công việc trong quan hệ lao động và pháp lý tại CH Séc hoặc
- được hiệp ước quốc tế quy định.

Trong những trường hợp này người nước ngoài xin cấp giấy phép lao động vào vị trí không có trong danh sách chỗ trống được tuyển người có thẻ lao động.

Khi xin thẻ lao động thì phải kèm thêm (ngoài thủ tục trong phần 7) giấy phép lao động hoặc phải khai số hồ sơ của đơn xin giấy phép lao động đã được đệ. Thẻ lao động có thể cấp theo hạn của giấy phép lao động. Gia hạn giấy phép lao động là một trong những điều kiện để được gia hạn thẻ lao động.

Sau khi người nước ngoài đặt chân vào lãnh thổ CH Séc có thể đi làm ngay nếu có giấy phép lao động hợp lệ và thị thực cư trú trên 90 ngày với mục đích sang CH Séc lấy thẻ lao động.

Tôi có thể tìm thêm thông tin ở đâu?

Trang web của Bộ Nội vụ:

<http://www.mvcr.cz/cizinci>

hoặc đường dây nóng của Bộ Nội vụ:

e-mail: pobyty@mvcr.cz

điện thoại: (+420) 974 832 421, (+420) 974 832 418 (thứ hai – thứ 6; 8:00 – 15:00)

hoặc trên Cổng điện tử của Bộ lao động và xã hội: http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam

Tờ rơi được làm ra bởi sự hợp tác giữa Bộ nội vụ CH Séc và Bộ lao động và xã hội CH Séc.

